LETO IX. ŠT. 8 (395) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 4. MARCA 2004

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERÇUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

ZA NARODNI PONOS IN DOSTOJANSTVO

Ob tretji obletnici zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji se dogajajo čudne stvari:

1. Zakon sam je uveljavil samo pravico do enojezične osebne izkaznice v italijanščini v treh kraških občinah, kjer je doslej veljala zakonska določba iz časov STO, da so osebni dokumenti obvezno dvojezični, ostali členi besedila pa so ostali mrtva črka, če izvzamemo priznanje dvojezične osnovne šole v Špetru, poleg tega pa se nič kaj dobrega ne obeta glede dvojezičnosti v samem Trstu.

2. Ob odobritvi dneva spomina na tragedijo izhoda italijanskega življa z istrsko-hrvaških področij smo vsi Slovenci postali krvniki, "pokopalci" in napadalci, z veliko mero pohlepa po tujem ozemlju.

3. Predsednik italijanske poslanske zbornice Casini bo 12. marca obiskal Gonars, Rižarno in bazovsko jamo, niso pa mu pravilno predstavili velikega simbolnega pomena geste, da bi počastil tudi spomenik bazoviškim žrtvam, tako da tega koraka ne bo ob njegovem mimohodu. Ne pozabimo, da Casini prihaja v našo deželo na povabilo samega Riccarda Illyja in Alessandra Tesinija, prvih mož naše vlade, ki jo podpiramo tudi vsi levosredinski Slovenci.

Če ob tem pomislimo samo na veliko prahu, ki ga je v Sloveniji dvignil odstop italijanskega predstavnika v parlamentu Battellija zaradi domnevnih krivic, ki se tam dogajajo italijanski manjšini (za naše razmere je tam sanjska situacija), in so ga takoj klicali na razgovor največji predstavniki slovenske vlade in sam predsednik Drnovšek ter mu seveda obljubili kar najhitrejše ukrepanje v prid številčne ohranitve italijansko govorečega prebivalstva, se moramo res vprašati, zakaj taka razlika v odnosu in tako skoraj načrtno zapostavljanje naših pravic.

Zdaj že skoraj več ne vemo, kdo so domnevni prijatelji, komu smo doslej dopuščali, da je govoril na naših proslavah in udrihal čez fašiste (in njihove pomagače seveda), da je kot predstavnik nam prijateljskih sil v italijanskem jeziku na bazoviški gmajni dopovedoval, kako moramo "ramo ob rami", da si je do včeraj polnil usta z nevarnostjo zgodovinskega revizionizma, ki hoče oblatiti sveto stran naše polpretekle zgodovine, narodnoosvobodilno borbo in Titove partizane.

Kar naenkrat moramo iz ust istih ali podobnih osebnosti slišati, da je bila to zavojevalna drhal, ki si je hotela prisvojiti čimveč italijanskega ozemlja in v svoji krutosti ni štedila z obračunavanjem z nedolžnimi Italijani ter jih na tisoče pometala v jame. Dokaz za vse to je seveda dogajanje v Vukovarju in Sarajevu pred nekaj leti, ko so se isti narodi bivše Jugoslavije izživljali v medsebojnem obračunavanju.

Pa vendar je medtem zasedala mešana italijansko-slovenska komisija zgodovinarjev in izdelala dokument o medvojnem in povojnem dogajanju, ki Bog ve zakaj ni zagledal luči sveta, vsaj v Italiji ne, ker je zgovorno pričal tudi o italijanskih grozodejstvih.

Slovenska skupnost in z njo vsa manjšina zahtevata danes pravilno tolmačenje polpretekle zgodovine, predvsem pa, da se prizna gorje, ki ga je italijanski fašizem naredil našim ljudem s tem, da predsednik italijanske poslanske zbornice počasti spomin na postreljene bazoviške junake. / stran 2

Mirko Spazzapan

Predstavitev v cerkvi sv. Martina v Doberdobu

Dvojezični Ecce homo

FOTO JMP

Pesnik Dane Zajc in slikarka Aleksa Ivanc Olivieri sta prispevala umetniški videnji križevega pota, g. Ambrož Kodelja in prevajalka Jolka Milič sta publikacijo predstavila. **(str. 11)**

40 let goriškega tednika Voce isontina

Jubilej bratskega tednika

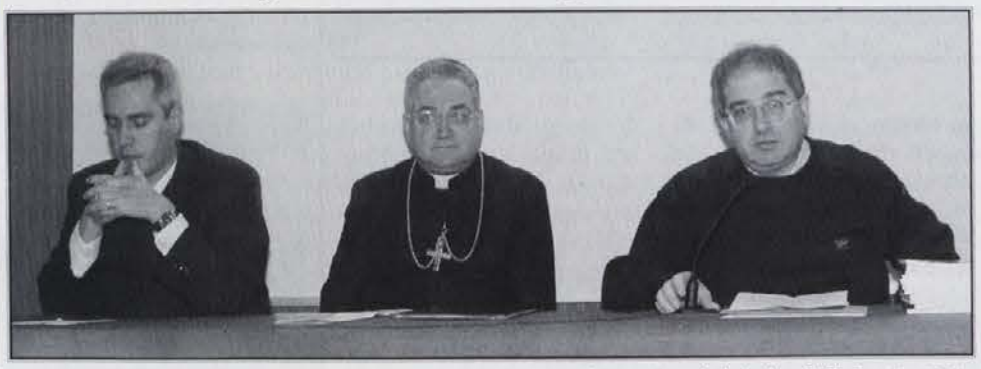

Z leve: urednik Mauro Ungaro, nadškof msgr. Dino De Antoni in odgovorni urednik Andrea Bellavite (foto DPD)

"Sprejemamo ta kulturni izziv, to je čudovita priložnost." Besede, ki jih je prejšnji četrtek, 26. februarja, na tiskovni konferenci izrekel urednik goriškega katoliškega tednika Voce isontina Andrea Bellavite, lepo odražajo duh časa in živahno stvarnost medija, ki ob 40-letnici izhajanja obrača stran v svoji zgodovini.

Tednik, ki je s tem imenom zagledal luč sveta 16. februarja 1964, je namreč izšel v novi grafični preobleki, pa tudi z bogatejšimi vsebinami v sklopu širšega projekta, ki naj bi v tem letu povezal katoliške tednike naše dežele Furlanije-Julijske krajine. Zunanja preosnova namreč izraža namen, da bi na učinkovit in pomenljiv način odgovoril na potrebe spreminjajočih se časov ter nadaljeval očarljivo in zahtevno nalogo oznanjevanja evangelija.

Na predstavitvi prenovljenega "Posoškega glasu" so bili poleg številnih zastopnikov deželnih sredstev množičnega obveščanja prisotni tudi ugledni gostje, med temi predsednik Italijanske zveze katoliških tednikov (FISC-Federazione italiana settimanali cattolici) Vincenzo Rini iz Verone, predsednik njene "operativne roke" CONSIS Roberto Massimo iz Firenc, predsednik padovskega podjetja Unitelm, ki skrbi za informatične in telematske sisteme italijanskih katoliških medijev, dr. Sergio Pierantoni in komercialni direktor istega podjetja, ki je projekt spremljal od blizu, Gianluca Cantergiani.

"To je navdušujoč izziv," je uvodoma poudaril goriški nadškof Dino De Antoni. / stran 10

Danijel Devetak

AKTUALNO

Še o italijanskih taboriščih

V našem in italijanskem tisku se zadnje čase veliko piše o taboriščih na italijanskem ozemlju v obdobju fašizma. Po šestdesetih letih v Italiji malokdo ve zanje, mnogi pa jih hote ignorirajo. In prav v nekaterih časopisih in publikacijah so se pojavile dokumentirane informacije o njihovem obstoju. Dnevnik Il Sole 24 Ore je 8.2.2004 v svoji sobotni prilogi pod naslovom *Italiani, ecco i vostri lager* (Italijani, to so vaša taborišča) posvetil skoraj polovico strani temu vprašanju. Pobudo za članek je dal izid knjige *I campi del duce* (Torino 2004) - o dučejevih taboriščih, ki razkriva pretresljivo stvarnost iz let 1940-1943. Člankar Sandro Gerbi poudarja, da se njen avtor Carlo Spartaco Capogreco "opira na obsežno in neovrgljivo dokumentacijo", kar daje delu posebno vrednost.

Dnevnik La Stampa iz Turina pa je 20.2.2004 objavil članek Maria Baudina z naslovom *Quando gli italiani imitavano i nazisti* (Ko so Italijani posnemali naciste). Poleg Capogrecove knjige je tu navedeno delo tržaške zgodovinarke Alessandre Kersevan "Un campo di concentramento fascista. Gonars 1942-1943" (Fašistično koncentracijsko taborišče. Gonars 1942-1943; Ed. KV, Videm). Del članka se navezuje na problem fojb in na nedavno proglasitev Dneva spomina ter ugotavlja, da so na vzhodni meji vsi plačali zelo visok davek vojni in totalitarizmu in da odkrivanje "naših" krutosti ne odvezuje nikogar.

Dejstvo je, da se v tej državi veliko prepozno odkrivajo in priznavajo fašistični zločini. Res je tudi, da Italija ni imela svojega Nürnberga in da se je zato spomin lažje izbrisal. V dolgih desetletjih se ni noben italijanski državnik opravičil, kakor se je npr. kancler Willy Brandt zaradi nemških zločinov proti človeštvu. / stran 2

Andrej Bratuž

VSEBINA

Priloga

Tokratna številka Novega glasa prinaša tudi Misijonsko prilogo, ki sta jo uredili Mariza Perat in Tereza Srebrnič. Na osrednjih straneh tednika pa boste našli tudi živo pričevanje o delu našega prijatelja v črni Afriki izpod peresa urednika Ognjišča. Ponovno pa poudarjamo, da v uredništvu zbiramo denar za naše misijonarje, ki med najrevnejšimi delajo veliko dobrega in so zares pravi ambasadorji dobrote in slovenstva.

Intervju

Vida Valenčič o narodnih manjšinah v Evropi, raziskavah... (stran 3)

Reportaža

Božo Rustja je obiskal primorskega misijonarja Danila Lisjaka. (stran 6)

02 Janez Povše
ZA SPOŠTOVANJE UMRLIH VSAKEGA NARODA

05 nadškof dr. Franc Rode
POSLANSTVO KATOLIŠKE ŠOLE V CERKVI

09 Igor Gregori
ŽUPAN DIPIAZZA V TRŽAŠKI KNJIŽNICI

10 Iva Koršič
PREŠERNOVA PROSLAVA V ŠTANDREŽU

13 Marjan Drobež
KONČNO PREDLOG ZAKONA O RABI SLOVENŠČINE

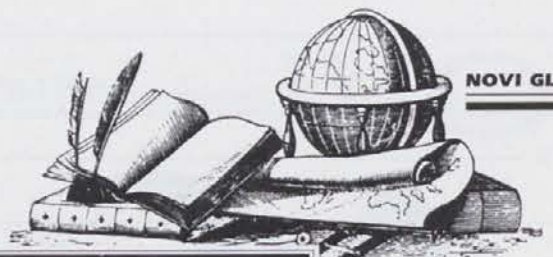

SVET OKROG NAS

Politični utrip v Italiji

Pomanjkanje državniške resnosti

Za sedanjo Italijo je značilno, da med vladnimi in opozicijskimi strankami stalno poteka bolj ali manj ostra polemika o najrazličnejših dogodkih, pojavih in izjavah političnih prvakov. Po navadi največ priložnosti za to nudi ministrski predsednik Silvio Berlusconi s svojimi nedorečenimi trditvami in ocenami o tem ali onem vprašanju. Spomnimo naj, recimo, na njegovo hudovanje nad evrom, češ da je le-ta povzročil porast cen in s tem povezano stopnjo inflacije. Ko ga je opozicija opozorila, da so njegova sklepanja neutemeljena, saj v drugih evropskih državah nova denarna enota ni povzročila inflacije, se je mož potegnil nazaj in priznal, da, če Italija ne bi pristopila v območje evra, bi finančni zlom Parmalata spravil v krizo celotno italijansko gospodarstvo.

Sledila je njegova izjava, da italijanski politiki kradejo denar državljanov, ki je niso mogli pogoltniti celo nekateri njegovi vladni zavezniki. Zato jo je popravil, rekoč, da je mislil na levičarske politike... Veliko zgražanje je tudi povzročil s svojim neposrednim telefonskim posegom v nedeljsko športno oddajo na televiziji, kar ni imelo nobene zveze z njegovim položajem predsednika vlade. Naravnost patološki so njegovi napadi na sodne oblasti. Poznavalci razmer si te njegove izpade razlagajo kot odraz nadutosti in pomanjkanja državniške resnosti.

Na drugi strani imamo razboritega prvaka Severne lige Bossija, ki je resnično ogledalo nizke politične ravni vodilnih ljudi sedaj na oblasti. Njegovo glavno vodilo je politično izsiljevanje, da zapusti vlado in sproži njeno krizo, če ne ugodijo njegovim zahtevam. Ena teh je preureditev institucionalnega ustroja države na temelju federalizma. Pravkar je v razpravi reforma senatne zbornice parlamenta, po kateri naj bi senatorji bili izvoljeni kot predstavniki dežel. O takšni vlogi senata imajo pomisleke druge stranke vladne koalicije. Kot zanimivost naj povemo, da je pri založbi Editori Riuniti pravkar izšla knjiga z neavtoriziranim političnim življenjepisom ligaškega prvaka Bossija z značilnim naslovom Širokoustnež (Lo spaccone), ki bo gotovo sprožila živahno polemiko.

Nadvse pozitivno pa odmeva odločitev treh pomembnih opozicijskih strank, da bodo na letošnjih junijskih volitvah za obnovo evropskega parlamenta nastopile z enotno listo "Združeni v Oljki". S tem so sprejele vabilo Romana Prodija za enoten nastop, ki ga je bil naslovil lansko poletje. Slovesnega zborovanja sredi februarja v Rimu, ki je potrdil omenjeni sklep Levih demokratov, Marjetice in Demokratičnih socialistov, se je udeležil sam Prodi, ki je ob tej priložnosti napovedal, da se bo jeseni, ko mu 31. oktobra poteče mandat predsedstva Evropske komisije, vrnil na italijansko politično prizorišče in se dal na razpolago levosredinskemu zavezništvu kot protikandidat Berlusconiju na prihodnjih parlamentarnih volitvah čez dobri dve leti.

Alojz Tul

TA JE MOČNA!

Časi se spreminjajo. Tudi pretekli... Anglikanska Cerkev je namreč pred nekaj tedni izjavila, da sveti trije kralji, ki so se poklonili Jezuščku v betlehemskem hlevčku, niso bili nujno ne modri in niti ne... moški! Po svežih raziskavah Nove zaveze naj bi šlo za nekake "eksotične obiskovalce", poveljnike perzijskega dvora; ni pa dokazov, da bi med temi ne bile tudi ženske. Zato je anglikanska Cerkev že spremenila liturgične obrazce s poudarkom, da je med pobožnimi obiskovalci verjetno bila tudi kakšna dama...

S 1. STRANI

Za narodni...

Slovenska stranka tudi pričakuje, da se neha slepomišenje okoli človeških in narodnih vrednot, da se počastijo vse tiste žrtve, ki jim gre slava za neminljiva dejanja ali za kruto usodo, in da se obsodijo totalitarizmi in diktature, ki ne izbirajo sredstev za prevzem in ohranitev oblasti.

Slovenska manjšina naj se ob Casinijevem obisku obnaša dostojanstveno in dosledno z odmevno odsotnostjo na prireditvah ob 12. marcu, da bodo prvi mož italijanskega parlamenta in vsi tisti, ki so njegov obisk organizirali, uvedli, da je tu doma narod ponosnih in neuklonljivih ljudi, katerim niti fašistični teror ni vzel življenjske sile, čeprav jih je streljal, zastrupljal in pošiljal v izgnanstvo in s tem izvajal etnično čiščenje, katerega bi sedaj radi nam naprtili.

Še o italijanskih...

Zanimivo je, da je v nemščino prevedena *Nekropola* Borisa Pahorja doživela v Nemčiji velik uspeh in izšla v ponatisu kot žepna knjiga.

Prav je, da se proglašajo dnevi spomina in da najvišji državni predstavniki - najnovejši primer je predsednik poslanske zbornice - počastijo spominska obeležja; nedopustno pa je, da se pri tem ne priznavajo prav vsi, ki so v tistih strašnih časih trpeli hude krivice in žrtvovali celo svoja življenja.

Pesnik France Balantič, ki je bil interniran v Gonarsu, enem izmed toliko italijanskih taborišč, je vso svojo grozo strnil v dva verza: Umazan črv sem, ki zdaj zdaj izgine, / .../ le lačen pes sem, ki zdaj zdaj pogine (Gonarski soneti 1942).

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO
34170 **GORICA**, PIAZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. **0481 550 330**
FAX **0481 548 808**
E-MAIL **gorica@noviglas.it**
34133 **TRST**, ULICA DONIZETTI 3
TEL. **040 365 473**
FAX **040 775 419**
E-MAIL **trst@noviglas.it**

UPRAVA
34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. **0481 533 177**
FAX **0481 548 276**
E-MAIL **uprava@noviglas.it**
www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALIK
IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA;
PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN,
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949
POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA ITALIJA 45 EVROV, SLOVENIJA 48 EVROV,
INOZEMSTVO 65 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 85 EVROV
POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493
CENA OGLASOV PO DOGOVORU

Proti izvajanju zaščitnega zakona

Kaj se dogaja v Reziji?

Nedavno grobo ravnanje tistih ljudi, ki si v naši deželi še vedno prizadevajo, da bi okrnili zaščito za slovensko narodno manjšino, in so naši "stari zanci", je ponovno prišlo do izraza v najbolj ranljivem delu območja, kjer živimo v Furlaniji-Julijski krajini Slovenci.

Govorimo seveda o Reziji, kjer je pred kratkim potekalo navidez nedolžno in "demokratično" zbiranje podpisov proti izvajanju zaščitnega zakona, ker naj bi se Rezijani ne prepoznavali v slovenski narodni manjšini. Že dejstvo, da se lahko najde skupina ljudi, ki zbira podpise proti državnemu zakonu, daje misliti. Če pa povemo, da je bilo med več kot tisoč zbranimi podpisi več kot polovica podpisov zbranih med ljudmi, ki ne živijo v Reziji, velika večina brez osnovnih osebnih podatkov in tudi veliko otrok med podpisniki, potem je slika jasna.

Prav je storil deželni svetovalec Mirko Spazzapan, ki je dosegel, da so njegovo nasprotovanje takemu početju prebrali tudi v osrednjem italijanskem deželnem radijskem dnevniku.

Mi več kot tega, da obsodimo taka dejanja, ne moremo storiti; prav pa je, da vemo, kje smo in kdo so naši nasprotniki.

Haiti / Po štirih tednih oboroženega upora

Konec Aristidove oblasti

Vojaški in politični vodja upora, Guy Philippe in Winter Etienne, ki sta pripeljala Fronto narodnega upora do zmage, si nista mogla zaželeti lepšega rojstnega dne, ki ga oba praznjueta 29. februarja. Prav na ta dan je namreč predsednik Jean Bertrand Aristide klonil pod pritiskom mednarodne diplomacije in uspehi domačih upornikov, odstopil ter zapustil državo. Oblast je začasno prevzel predsednik Vrhovnega sodišča Boniface Alexandre.

Haiti je bil že nekaj tednov podvržen kaosu in brezvladju, še posebno prestolnica Port-au-Prince. Sam Aristide ni imel več nadzora nad lastnimi privrženci, t.j. nad skupinami krutih oborožencev (t.i. "chimeres") iz najrevnejših četrti, t.i. "bidonvilles". V času svoje vlade se je le-teh sistematično posluževal kot nekakšnih para-vojaških skupin za ustrahovanje ljudi.

Nemirno moderno zgodovino karibskega otoka, ki ga je leta 1492 odkril Krištof Kolumb, so zaznamovali notranji neredi, civilna vojna, ki je pripeljala do delitve otoka na Haiti in Dominikansko republiko, velika revščina, državni udari in ameriško posredovanje z zavzetjem Haitija od 1915 do 1934. Malo po odhodu Američanov se je začelo mračno obdobje diktatorja Francoisa Duvaliera, ki je s pomočjo terorja popeljal državo v bedo in mednarodno osamljenost.

Konec 80. let, po padcu Duvalierovega sina Jeana-Clauda, je vzpon mladega duhovnika revnih slojev Aristida vzbudil veliko upanja v nov demokratični preobrat Haitija. Aristide je s svojo zagnanostjo v prid revežem ter z neverjetno retorično in politično spretnostjo očaral ne samo državljane, ki so ga leta 1990 izvolili za predsednika, ampak tudi vso mednarodno skupnost, začenši s francoskim in ameriškim predsednikom Mitterandom in Clintonom. Le-ta je Aristidu tudi nudil zatočišče in podporo, ko je moral po državnem udaru v izgnanstvo.

Poznavalci menijo, da je ravno bivanje v Združenih državah Amerike Aristida zelo spremenilo - tako s človeškega kot s političnega vidika. Menda se je prav v ZDA naučil političnega cinizma in pragmatizma. Odkar se je s pomočjo Clintona (in ameriškega vojaškega posega na otoku) leta 1994 vrnil na Haiti in znova prevzel oblast, ni držal niti ene dane obljube in ni storil nič proti revščini na otoku, temveč je skrbel le za lastno oblast in denar.

To žalostno obdobje se je zaključilo z uporom prejšnjih tednov in odstopom Aristida 29. februarja. Ameriški predsednik Bush je na otok Hispaniola takoj poslal 200 marincev, ki bodo tvorili jedro začasnih mednarodnih sil. Varnostni svet ZN pa je istočasno na izrednem zasedanju sprejel resolucijo, s katero je odobril namestitev mednarodnih enot, med katerimi bodo poleg ameriških tudi francoske, kanadske in karibske.

Breda Susič

Janez Povše **POVEJMO NA GLAS**

Za spoštovanje umrlih vsakega naroda

Spoštovanje umrlih je v resnici spoštovanje življenja. Umrli kot da nam ves čas pripovedujejo, da je naša pot končna in naj bomo zato pozorni na tisto, kar je zares bistveno. Naj bomo uvidevni in prizanesljivi drug do drugega, naj se ne prepuščamo strastem zamere in želje po nadvladovanju, naj nikdar ne zapademo prepričanju, kako smo nemara večvredni, imamo zato večje pravice in manjše dolžnosti. Umrli nam z eno besedo zatrjujejo, naj pomislimo na resnični smisel našega bivanja, ki je slej ko prej v razumevanju, spoštovanju in celo v ljubezni do drugega, saj se nekega dne hoja naše poti ustavi in v tej luči so vsa naša spopadanja in vse naše nestrpnosti zagotovo nespametni, saj prizadevajo bolečino, nas same pa vklepajo v okove samozaverovanosti. Umrli nam torej zares hočejo dobro in nas prepričujejo, kako modro in srečno bi lahko vsi skupaj živeli, ko bi močneje verjeli v blagodejnost uvidevnega in dobronamernega odnosa do vseh bližnjih in manj bližnjih, do vsakega posameznika in ne nazadnje do vsakega naroda. In ker je temu tako, je dobro in prav, da umrle spoštujemo in voljno sprejemamo njihova ljubeča priporočila. Da spoštujemo vse, ki so naši, pa tudi tiste od drugih, umrle svojega naroda kakor tudi umrle vseh drugih narodov.

Ob napovedanem obisku predsednika parlamenta Pier Ferdinanda Casinija ob slavnostni obletnici naše dežele je zato nastal do kraja neprijeten in kar neverjeten zaplet, za katerega seveda upamo, da bo v svoji globini prepoznan in zaradi tega prepoznanja tudi odstranjen. Obisk naj bi namreč po prvih napovedih primerno počastil vsa tukajšnja najpomembnejša tragična grobišča, obšel pa slovenske bazoviške junake. V kolikor bi se to zares zgodilo, bi bili ponovno priče delitve umrlih med tiste t.i. pomembne in upravičene ter druge manj upravičene, med tiste zaslužne in druge, se ne ve zakaj, manj zaslužne. Umrli bi spet postali sredstvo tuzemskega merjenja moči, sredstvo tuzemskega uveljavljanja večvrednosti in manjvrednosti, priznanja ali ignoriranja, sredstvo neprirodnega ali celo spodmaknjenega ravnotežja med narodi. Seveda ne bi bilo prvič, da bi se kaj takšnega zgodilo, ne nazadnje je zgodovina polna najrazličnejših instrumentaliziranj umrlih. Povsem bližnja zgodovina, niti ne tako oddaljena, je prepolna nekoristne in nespoštljive izrabe vseh, ki so tako ali drugače odšli od nas, in vselej jih je človek uporabljal za bolj ali manj bojujoče soočenje zoper sočloveka - tukaj velja spomniti se obračunavanj znotraj istega naroda - kar se kaže še toliko izraziteje, kadar gre za soočenje z drugim narodom oziroma narodi.

Živimo pa v času, ko bi morali s tovrstnimi neprijaznimi delitvami končno prenehati, ne nazadnje zaradi načel nastajajoče nove Evrope. Resnično visoka civiliziranost namreč razlikovanja med umrlimi ne more dopuščati, saj je do njih kot tudi do vseh živih enako in iskreno spoštljiva.

Intervju / Vida Valenčič

Evropa, velika celina številnih manjšin

Vida Valenčič je vsestranska tržaška kulturna delavka, raziskovalka in publicistka. Paleta njenih zanimanj je zelo široka, najbolj pa izstopa njena navezanost na problematiko manjšin, ki živijo v Evropi. Z nekaterimi je sama raziskovalka prišla v neposreden stik. Že kot dvajsetletna študentka se je leta 1991 odpravila med Valižane v Veliko Britanijo. Spoznala pa je tudi manjšinsko stvarnost Bretoncev, Ircev in Škotov, skratka: najbolj se je poglobila v keltski svet, v ljudi, ki jih zaznamuje "navezanost na glasbo in naravo, pa tudi lastnosti, kot so pristnost, iskrenost in poštenost."

O evropskih manjšinah ste veliko raziskovali in pisali. Kako to, da vam ta tematika leži tako pri srcu?

Pravzaprav, bolj kot strokovno približevanje tej tematiki, je to bil - in je še vedno - neki čustven, ponotranjen odnos. Moji najbližji vedo, da jih že več kot desetletje "morim" s svojo povezanostjo z Walesom v Veliki Britaniji in pa s keltskim svetom, v katerega je Wales seveda vključen. Leta 1991 sem leto dni delala v valižanskem obmorskem mestecu Aberystwyth na inštitutu, kjer zbirajo podatke o medijih v manjšinskih jezikih v Evropi. Da zelo strnem: ko sem kot dvajsetletnica pripravljala kovček za tujino, sem bila željna potopitve v angleški jezik, katerega sem res goltala... (spominjam se vseh ur, ki sem jih preždela ob RTV Sloveniji, samo da bi sledila kakemu programu v angleščini...). Potem pa sem prišla v stik z nečim, kar sploh nisem poznala: keltska kultura, jezik, ki nikakor ni kak angleški dialekt in seveda... šok. Vse do takrat, ko so mene in druge tujce (iz Frizije, Baskije, Irske itd.) vpisali na obvezni jutranji tečaj valižanskega jezika, predvsem pa nas poslali na "crash weekend course" v neko (popolnoma izolirano) letovišče. Poleg prvih stavkov v valižanščini sem se takrat okužila nečesa, kar "me daje" še zdaj: zanima me predvsem usoda nekega jezika, neke kulture, raznoraznega umetniškega izražanja, ki je edinstven v svetu, ki obstaja samo na tistem koščku zemlje in nikjer drugje. Vse to je seveda povezano z "manjšinskostjo", zato me tudi zanimajo "manjšinske" realnosti nasploh, menim pa, da je prisotna tudi določena mera neke prvinskosti, neke povezave med človekom in teritorijem, ki gre preko jezika kot takega.

Veliko manjšin, ki prebivajo v Italiji in drugih evropskih državah, ste neposredno spoznali. Katere so to?

Predvsem so to bile manjšinske realnosti v keltskem svetu: Valižani, Škotje (nekaj let kasneje sem pol leta živela v Glasgowu), Bretonci, Irci. Zanimive so se mi zdele sličnosti med njimi, skupna zgodovina, določene navade, prepričanja, tudi določena mera trme, obenem pa sposobnost za prešerni smeh. Nedvomno gledam na določene stvari povsem neobjektivno, tega se 100% zavedam... Keltski narodi npr. pijejo verjetno več od kateregakoli drugega naroda... Močno me prevzema pa tesen odnos, ki ga imajo z naravo, glasbo, sposobnost, da "na novo začnejo" v različnih obdobjih svojega življenja, neko kljubovanje, neka človeška pristnost, iskrenost, čistost, poštenost, ki jo prištevam verjetno med najpomembnejše vrednote v človeku.

Obenem sem spoznala določene stvari, ki jih verjetno kot dvajsetletno dekletce v Trstu brez tistih stikov nikoli ne bi. Večkrat omenjam npr. kolego Patricka iz Belfasta, ki se je stalno čudil, kako v Walesu ni stalnih kontrol, ni tankov ipd. Pomenljiva se mi je zdela tudi njegova ljubezenska zveza z Roso, iz Baskije. Zveza dveh oseb iz "nevarnih ozemelj" na evropskem zemljevidu.

Spoznala sem različne osebe, iz različnih držav, manjšince in ne, vsak stik je nedvomno pomenil neko zrnce v mojem spoznavanju sveta in življenja, v Različnosti sem iskala Podobnost. Nedvomno me je to obogatilo.

Kaj vam je posamezna izkušnja posredovala?

Hvala za vprašanje, ki mi daje priložnost, da se zaustavim in ovrednotim več stvari. Verjetno najpomembnejše je to, da me je vsaka izkušnja in vsak stik z Različnostjo in Podobnostjo v njej pahnila v neko morje, kjer si pač moral zaplavati. Prva tovrstna izkušnja je bila npr. na Češkem (in potem na Holandskem, v Franciji itd.) z Mladinskim zborom Glasbene matice iz Trsta pod vodstvom Stojana Kureta. Mogoče sem bila stara kakih 11, 12 let, a v češki družini sem se pač morala znajti, tudi če nisem znala niti ene besedice nemščine, gostitelji pa ne angleščine. Sčasoma spoznavaš vse podobnosti, ki obstajajo med nami. Pri manjšinskih realnostih pa sploh.

FOTO KROMA

Hvaležna sem tudi za to, da so mi ti stiki s "tujci" dali možnost, da gledam nase, na našo stvarnost, na zamejstvo, na Italijo, Slovenijo itd. z drugega zornega kota. Mogoče se bo to zdela oguljena fraza, a vse to ti omogoči nek razmislek o sebi, o svojih koreninah, o svoji življenjski poti ipd.

In potem je tu stik z neštetimi življenjskimi zgodbami, vsaka ti nekaj da, iz vsake se nekaj naučiš. Iz pragmatičnosti frizijskih žensk, organiziranosti Švedov na Finskem, odločnosti Južnih Tirolcev itd.

Po vašem mnenju, pri kateri evropski manjšini bi se lahko naša zgledovala na poti dejanske uveljavitve naših pravic?

Mogoče po valižanski v Veliki Britaniji. Omenjam to, ker jo tudi najbolj poznam. Zgled bi lahko bilo neko dolgoročno načrtovanje, nek notranji pretres, ki so ga bili Valižani zmožni; predvsem pa bi izpostavila zgled v organizaciji. Valižani črpajo inovacij od vsepovsod in jih potem vpletajo v svojo realnost.

Bolj kot posamični primer manjšine pa bi izpostavila dejstvo, da je bistvene važnosti enotnost. In to na različnih področjih.

Katera evropska manjšina je naši po ustroju in položaju najbolj podobna?

Pravzaprav več manjšin, tiste pač, ki so prisotne na obmejnih teritorijih. Izpostavila bi npr. dansko manjšino v Nemčiji (obstaja tudi nemška manjšina na Danskem). Konkretno udejanja povezave med nemškim in danskim svetom, mediji sledijo obema realnostima, normalno je, da hodiš čez mejo ipd. Poleg tega je tudi na tem področju občutiti težo polpretekle zgodovine.

Katera manjšina pa v Evropi živi v najslabšem položaju?

Prav gotovo manjšine v Grčiji. Grčija se vede naravnost licemersko. Po eni strani skrbi za svojo grško manjšino v Italiji (v Apuliji in Kalabriji), po drugi pa ne priznava obstoja jezikovnih manjšin na svojih tleh. Znana je npr. afera izpred nekaj let, ko je neki moški, pripadnik aromunske manjšine v Grčiji, delil informativno gradivo Evropskega urada za manj razširjene jezike (s sedežem v Bruslju, torej priznane ustanove) in bil za svoje dejanje priprt. Pred letom dni je bil proces še v teku, ne vem pa, kako je zdaj.

V čem je po vašem mnenju največja hiba naše slovenske manjšine v Italiji?

Mogoče v pomanjkanju večje inovacije na raznoraznih področjih. Od kadrovanja do novih prijemov pri pedagoškem delu, pri gospodarskem trženju, v sredstvih javnega obveščanja itd. Bojimo se konfrontacije, spodrsljajev, premalo tvegamo in to na različnih področjih. Premalo se učimo iz izkušenj drugih, v našem primeru predvsem manjšin, tudi v tako "majhnih" zadevah, kot je lahko kak promocijski bilten, televizijski program ipd. Verjetno je to povsem razumljiv psihološki mehanizem, ki nam zagotavlja neko varnost.

V vaši zadnji knjigi* Botta e risposta sugli sloveni in Italia *se neposredno obračate na italijansko večino. Ali si je morda pričakovati s strani mlajših generacij Italijanov - predvsem tržaških - drugačen odnos do naše biti, ki bi presegal tako golo nepoznanje ali celo nestrpnost?

Bolj kot nestrpnost bi jo sama definirala nepoznavanje. Iz nepoznavanja se potem rodijo nesporazumi, ustvarja se stereotipizirana slika osebe, naroda, teme ipd.

Prepričana sem, da so se časi na srečo zelo spremenili. Verjamem, da predstavljajo šovinistični izpadi le izjemo. Res sem prepričana, da se moramo "boriti" predvsem proti nepoznavanju. V svojem življenju sem prišla v stik predvsem s tem nepoznavanjem, od sošolcev na univerzi, do dijakov po šolah, v katerih predstavljamo omenjeno knjigo. Seveda nosi krivdo za vse to širša družba, a na nas je tudi, da skušamo na vse mogoče načine vreči čim več kamnov ali kamenčkov, ki bi premaknili statično gladino tega morja nepoznavanja.

Kako je vaša zadnja knjiga nastajala? Publikacija je namreč bogata s podatki o naši manjšini, pa tudi o pojmu manjšine nasploh, v njej so številne fotografije in druge dragocene informacije.

Najprej naj gre iskrena zahvala Slovenskemu raziskovalnemu inštitutu, ki mi je dal možnost, da sem stopila na pot, na katero sem bila že dalj časa namenjena. Pravzaprav je sama knjiga idejno nastajala v vseh teh letih, ko sem spoznavala različna okolja, različne jezike, ko sem morala vedno znova odgovarjati na vprašanja o tem, kaj sem, komu pripadam, kje živim ipd. Vsa ta vprašanja, poleg že omenjene možnosti, da sem v določenih obdobjih svojega življenja stopila "izven slike", so mi bila za osnovo pri snovanju te knjige. V konkretnem smislu pa je knjiga nastajala predvsem z goro gradiva pred očmi: knjige, bilteni, zgoščenke, spletne strani, pisma, fotografije in drugo. Zamislila sem si jo predvsem kot nekaj živega, optimističnega, povezovalnega. V mislih sem stalno imela nekoga, predvsem mlajšo osebo, ki o nas oz. o manjšinah nasploh ne ve absolutno ničesar, ki ga mogoče ta tema nikoli ni zanimala in se ji približuje z dobršno mero skepse in oklevanja. Želela sem ga nekako "zvabiti" v svet, ki ga ne pozna. Zato tudi toliko fotografij, toliko dodatkov, toliko barv.

Želela sem tudi, da bi bil širše-evropski okvir vedno prisoten, da bi bralec občutil, kako Slovenci v Italiji sploh niso kaka izjema na evropskem zemljevidu. Poleg tega moram priznati, da je bila to tudi moja osebna potreba in - zakaj ne - veliko zadovoljstvo. Končno sem namreč imela priložnost združiti vse tiste kamenčke, ki sem jih nabirala v letih, in jih sestaviti v mozaik.

Glede slikovnega gradiva pa je takole: malodane od samega začetka pisanja sem si v mislih predstavljala, kakšno slikovno gradivo bi ponazorilo določen podatek oziroma misel. Zahvaliti se moram vsem, ki so mi posredovali fotografije: od privatnikov, do agencije Kroma, ilustratorjev, tujih sredstev javnega obveščanja; zahvala pa gre tudi Alešu Waltritschu, ki je knjigo grafično oblikoval in s katerim sva presedela pred ekranom nešteto dni do poznih večernih ur.

Ali je bil odziv pri italijanskih bralcih zadovoljiv?

Prav gotovo, čeprav smo šele na začetku. Verjetno največ pozornosti so pokazali mediji, to je tudi njihovo delo. Gostitelja dveh (italijanskih) oddaj v okviru deželnih radijskih programov RAI sta bila izredna, saj sta skušala knjigo na čimboljši način predstaviti in promovirati, recenzija na Piccolu je bila zelo dobra, tako tudi pozornost, ki jo je namenil italijanski dnevnik TV Koper-Capodistria. Glede samih bralcev pa je takole: dijakinje npr. učiteljišča Carducci v Trstu so res bile zelo pozorne, udeleženci tečajev slovenščine pri SDZPI v Trstu in Gorici so bili naravnost enkratni - izkoristila sem priložnost, da sem jim tudi sama postavila celo goro vprašanj, od tega, kako so se odločili za učenje slovenščine do dojemanja naše stvarnosti. Nocoj bo knjiga predstavljena staršem otrok, ki obiskujejo osnovno šolo v Romjanu, res sem radovedna, kakšen bo odziv.

V Tržaški knjigarni v Trstu gre knjiga dobro v prodajo, v Gorici malo manj... Pač pa je bila vključena tudi kot zastonjsko darilo bralcem revije Isonzo-Soča, goriška Pokrajina je odkupila 400 kosov in jih bo porazdelila po šolah, kamor se bova s prof. Aldom Ruplom (ki je odgovoren za izdajo in distribucijo tiskanega gradiva pri SLORI-ju) tudi osebno podala za predstavitev knjige.

Ali bo knjiga dosegljiva tudi širši italijanski javnosti, tudi preko meja našega ožjega prostora?

Dejansko - razen dostave nekaj izvodov nekaterim italijanskim knjigarnam v Trstu in Gorici - tega še ni. Zelo bi si želela, tudi zato, ker bi to bila priložnost, da širša italijanska javnost izven naše dežele izve kaj o Slovencih. Knjigo bomo posredovali nekaterim manjšinskim inštitutom, kot je npr. Accademia Europea v Bocnu ali izredno bogata in dobro organizirana Deželna knjižnica v Aosti. Idej bi imela na pretek, npr. vključitev v neko širšo predstavitev slovenske realnosti v povezavi s slovenističnim oddelkom rimske Sapienze, povezovanje s kako furlansko stvarnostjo za kako skupno predstavitev ipd. Seveda pa sta za vse to potrebni - poleg obveznih finančnih sredstev - dolgoročno načrtovanje in trženje. Kot rečeno, idej bi bilo še in še...

Slovenija bo v kratkem postala članica Evropske unije. Kako menite, da se bo odnos med našo manjšino in matično državo spremenil?

Da zelo strnem: ne verjamem, da bo občutiti kako radikalno spremembo, pač pa bomo verjetno vedno bolj povezani. Pomislimo le na goriško-novogoriški prostor in na neštete možnosti, ki jih ponuja (na različnih področjih). Nekatere so že udejanjene, druge bodo. Vedno bolj se bomo povezovali in snovali skupne projekte. Vsaj tako upam..., drugače ne bo razvoja.

V prihodnji razširjeni Evropi kakšen bo položaj jezikov manjših narodov?

Pred kratkim se je v Trstu mudil evropski ombudsman Diamandouros. Med drugim je omenil dejstvo, da nova evropska ustava izrecno omenja spoštovanje človekovih pravic in torej tudi jezikovnih manjšin. Pravna osnova torej bo, treba bo seveda stalno poudarjati skrb za manjše jezikovne realnosti. Kako pa...to bi že bilo vprašanje za kakega izkušenega pravnika ali sociolingvista.

Igor Gregori

Nov slovenski veroučni učbenik

Gradimo prihodnost - prevetritev zgodovine Cerkve

Slovenska škofovska konferenca (SKK) je izdala, Mohorjeva družba iz Celja pa založila veroučni učbenik in delovni zvezek za učence devetega razreda osnovne šole z naslovom *Gradimo prihodnost*.

Učbenik je po poročanju Slovenske tiskovne agencije razdeljen na tri tematske sklope: prvi je namenjen odgovornemu odraščanju ob pomoči nekaterih temeljnih svetopisemskih likov, drugi sklop zgodovini Cerkve, zlasti na Slovenskem, tretji sklop pa je usmerjen k ustvarjalnemu in odgovornemu oblikovanju krščanskega življenja v Cerkvi in družbi.

Pri projektu oblikovanja učbenika in delovnega zvezka - pripravlja se tudi že priročnik za katehete - je po besedah vodje projekta Slavka Gerjolja s Teološke fakultete sodelovalo okrog 100 ljudi. Učbenik so pripravljali tako, da prinaša celostno vzgojo mladostnikov z metodami uporabe vseh čutov.

Nikolaj Mašukov, Padec, olje na platno

Učbenik, ki bo prav gotovo še kako prav prišel tudi našim veroučiteljem, ki poučujejo na slovenskih šolah pri nas, med drugim prinaša tudi zgodovino Cerkve, saj je po besedah Gerjolja na tiskovni konferenci minuli teden v Ljubljani tista zgodovina, ki so je učenci deležni v šoli, dokaj enostranska in je potrebna prevetritve, dodatne refleksije in ovrednotenja.

Učbenik bo uporabljalo približno 60 odstotkov vseh učencev osnovne šole od prvega do osmega (devetega) razreda, kolikor jih po podatkih SŠK v Sloveniji obiskuje verouk. Ker so učenci tretje triade že sposobni delne osebne refleksije, se od njih ne pričakuje le faktografija, marveč jih vsebina učbenika izziva k interpretaciji in zavzemanju lastnih stališč, kar je seveda za mladostnike izjemne važnosti. Prav temu naj bi se po mnenju sestavljavcev približal tudi novi veroučni učbenik Gradimo prihodnost v treh poglavjih. Prvo je namenjeno izzivom odraščanja in oblikovanju samostojnih in odgovornih osebnosti. Na podlagi starozaveznih svetopisemskih pripovedi naj bi učenci ugotavljali, da so življenjska vprašanja, s katerimi se srečujejo, aktualna skozi vso človeško zgodovino.

Drugo poglavje je namenjeno refleksiji zgodovine Cerkve, ki je po mnenju avtorjev potrebna prevetritve in ovrednotenja.

"Pri tem ne gre za korekturo ali iskanje objektivnega pogleda, marveč veliko bolj za dejstvo, da obstajata tudi drugačen pogled in druga interpretacija, ki ni nič manj relevantna od šolske," je po poročanju Slovenske tiskovne agencije na tiskovni konferenci menil Gerjolj. Namen obravnave zgodovinskih vprašanj je predvsem odpiranje možnosti, da se učenci brez sramu in občutkov manjvrednosti identificirajo s Cerkvijo in njenim poslanstvom.

"Cerkev ima v vseh zgodovinskih obdobjih in okoliščinah dovolj likov in zgledov, ki motivirajo in vabijo," je še povedal Gerjolj, ki je bil tudi prepričan, da so dogodki iz zgodovine Cerkve predstavljeni preveč negativno, zanemarjajo pa se pozitivni dogodki. Tretji sklop učbenika pa je namenjen nadaljevanju poslanstva Cerkve oz. ustvarjalnemu in odgovornemu oblikovanju krščanskega življenja v Cerkvi in družbi.

Učbenik je zadnji med vsemi osnovnošolskimi, ki jih predvideva katehetski načrt. Le-tega je za celotno devetletko pripravil dekan Teološke fakultete Alojzij Slavko Snoj, ki je tudi vodil pripravo učbenikov, delovnih zvezkov in priročnikov za katehete od drugega do petega razreda današnje devetletke v Sloveniji. Slavko Gerjolj z iste fakultete pa je vodil ekipo strokovnjakov, ki je pripravljala učbenike, delovne zvezke in priročnike za katehete od šestega do devetega razreda devetletke.

Katehetski načrt v Sloveniji upošteva načrte za versko vzgojo v sosednjih deželah, a nobenega v celoti ne prevzame, saj kateheza v Cerkvi na Slovenskem poteka v drugačnih okoliščinah. Pri tem upoštevajo slovenski zakon o osnovni šoli, ki obvezno devetletno šolanje razdeli na tri triletja, zato tudi učbeniki gradijo na triletnih ciklusih. Pri tem vsako triletje predela temeljno katehetsko gradivo, vendar na različnih stopnjah, saj vsako naslednje triletje katehetsko gradivo poglablja in nadgrajuje.

Poleg vsebinske zasnove so sestavljavci veliko pozornosti namenili upoštevanju razvojno-psiholoških in pedagoško-psiholoških spoznanj ter z njimi povezanih razsežnosti psihologije verovanja. Pri tem sestavljavci dodajajo, da spoznanja niso absolutna, in dopuščajo veliko izjem, so pa vsekakor pomembna in vredna upoštevanja.

Učbeniki močno izpostavljajo vlogo kateheta, ki naj bi pri poučevanju uporabljal čim bolj pestre didaktične metode ter si tako prizadeval za celostno katehezo. Pri tem priporočajo uporabo metod, ki izhajajo iz Gardnerjeve teorije o več inteligentnostih in omogočajo celostno učenje; takšno poučevanje predpostavlja uporabo vseh čutov.

Sestavljavci slovenskih veroučnih učbenikov in delovnih zvezkov se zavedajo, da delo z izdajo učbenika še ni dokončano. Učbenik je namreč še vedno poskusen, saj pričakujejo še recenzije s strani dogmatičnega in moralnega teologa, prav tako pa ga bosta recenzirala še liturgist in biblicist. Učbeniki in delovni zvezki bodo dodatno izpopolnjeni še s katehetsko-didaktičnega vidika, sestavljavci pa po besedah Gerjolja pričakujejo še opombe s strani prakse.

SKRIVNOST ZAKONSKE LJUBEZNI

p. Mirko Pelicon

OSVOBODITEV OD PRAVIL IN OD SPOLNOSTI

Leto 1968 je bilo leto študentskih protestov, njihovega antikonformizma in svobode, ki je znotraj našega kulturnega prostora vneslo novo občutljivost do spolnosti. Osvoboditev od zapetosti na spolnem področju je privedla družbo do neke vrste panseksualizma, ki je prava reakcija na vse to, kar diši po morali in tradiciji. Vse je dovoljeno v imenu svobode. Mladi so čutili potrebo, da se osvobodijo norm in pravil. Prej je bila družba vpeta v svojo zapetost.

Danes so ljudje dediči tistega obdobja in se gibljejo znotraj ozračja, ki ga kulturno izoblikujejo mediji, zato govorimo o medijski kuturi, ki je korenito zrevolucionirala naše navade in življenjske sloge, posebno v zadnjih 20-30 letih. Svoboda telesnega in spolnega izražanja je že tako globoko usidrana v našem kulturnem prostoru, da se je prelevila v dve skrajnosti.

Prva je, da je današnja omika "povišala" spolnost v nekaj skoraj absolutnega, kot da bi zmogla napolniti brezno naših samot. Drugi eksces pa je temu navidezno nasproten: spolnost je prav zaradi tega "povišanja" in prevrednotenja docela zbanalizirana. Če se bralec spomni rubrike iz prejšnjega tedna, bo razumel, da prav zaradi tega močnega in nasilnega kulturnega ozračja niti "najbolj krščanski" pari, ki se pripravljajo na poroko, niso imuni proti temu problemu, da bi spolnosti ne živeli banalno, površinsko, neresnično, ampak da bi se nanjo pripravljali kot na izkušnjo celostnega odnosa, darovanja, žrtvovanja z veselim in radostnim srcem.

Zato je post telesnega dotika privilegirana pot medsebojnega dozorevanja v ljubezni; fant in punca se npr. odločita, da se za določen čas - en mesec ali dva - ne bosta dotikala drug drugega prav zaradi tega, da bi rasla v večjem notranjem spoštovanju in vzajemnem hrepenenju brez posedovanja.

Največja skušnjava, ki se pojavlja danes pri parih, je vprašanje, zakaj spolnost ni dovoljena. To je hudič povedal že Adamu in Evi: "Ali je res, da vama je Bog prepovedal jesti..." Prava in vzgojna pot pomaga paru odkrivati smisel spolnosti, kako jo more človek živeti osmišljeno, v krščanstvu kot vrhunec darovanja in občestvenosti. Pa še znotraj poroke je spolnost otipljiv izraz zakramenta.

Spodrsljajev je danes lahko veliko, a mislim, da globoka želja po smislu prave ljubezni ni zamrla v nikomer, ki si v življenju želi prave sreče. Sicer ima tudi postmoderna doba štete dneve.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU A

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE, NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

2. POSTNA NEDELJA

1 Mz 15, 5-12. 17-18; Ps 27; Flp 3, 17-4, 1; Lk 9, 28-36

Sveto tridnevje Gospodovega trpljenja in vstajenja se začne z mašo Gospodove zadnje večerje, ima svoje jedro v velikonočnem bedenju in se konča z večernicami vstajenjske nedelje (R. Gantoy in Romain Swaeles: Jours du Seigneur 1992, 524). Toda za vernega človeka je že ves postni čas eno samo veselje, kajti človeka popelje do Velike noči vstajenja.

Ošabni modrijan se iz tega norčuje, saj po njegovem ni vstajenje vredno najmanjše pozornosti (Apd 17, 31.32).

Toda skušnjava nevere se kaj lahko ugnezdi tudi v vernem človeku. Zato je nujno, da pozorno prisluhnemo Božji besedi. Današnji psalm je naša vroča molitev: "Tvoje obličje, Gospod, hočem najti... verujem, da bom videl dobroto Gospodovo, da jo bom užival v deželi živih... upaj v Gospoda" (Ps 27, 8. 13).

Želimo si namreč življenja v Bogu, ki nam zdaj ostaja zakrit. Želimo si vstajenja, želimo gledati tistega, ki je neviden, nedoumljiv, večen, brez začetka, brez spremembe; Jezus ga imenuje Oče (Jn 12, 26. 27. 28. in drugje). Po njem smo ustvarjeni, njegova podoba smo. Tudi prerok Izaija pravi: "Saj si ti naš Oče", "Ti, Gospod, si naš Oče" (Iz 63, 16; 64, 7).

A tega ne moremo kar tako sprejeti, ker se nam zdi nekaj nemogočega, sanjskega.

Z ene strani je v nas nemir, hrepenenje po Bogu, z druge pa strah pred njim. V prvem današnjem berilu očak Abram, poznejši Abraham, oče vseh verujočih, čuti povsod bližino, varstvo Boga, ki ga spremlja vse življenje. A kljub temu doživi grozo in nedopovedljivo stisko ob srečanju z njim. In vendar se ta Bog sklanja k človeku, se celo zaveže in vztraja ves čas v zavezi, ki jo je on sklenil, se je zavezal pri samem sebi. Človek se pa večkrat niti ne zmeni za to iskanje, pravo trpljenje Boga. Sv. apostol Pavel piše: "Če se mi izneverimo, on ostane zvest, kajti sebe ne more zatajiti" (2 Tim 2, 13).

Podobno je prizadelo preroka Elija na gori Horebu, kljub temu da se je Bog razodel v glasu rahlega šepeta (1 Kr 19, 12-13). Tri apostole, Petra, Janeza in Jakoba, ki so doživeli Jezusovo spremenjenje na gori, je obšla groza (Lk 9, 34). Oba moža, ki se pri spremenjenju pogovarjata z Jezusom o njegovem trpljenju in smrti v Jeruzalemu ter o vstajenju, Mojzes namreč in Elija sta imela nekoč krvave roke, ki pa sta ju očistila po ljubezni Jezusa Kristusa, da sta tako postala vredna vstajenja (2 Mz 2, 12; 1 Kr 18).

Tudi apostol Pavel se je ujedal vse življenje zaradi sovraštva proti Jezusu in Cerkvi, vse dokler ga ni Jezus vrgel s konja; celo potolažil ga je (Apd 8, 3-19).

V Razodetju so v nebesih cele množice, ki so oprale svoja oblačila ter jih pobelile z Jagnjetovo krvjo (Raz 7, 13-14).

Tudi mi imejmo pogum in pustimo Jezusu, da se nas usmili. Saj ni človeka, ki bi ne bil rešen svojih grehov po križu, trpljenju in vstajenju Božjega sina.

Ker pa je post spomin našega krsta, ki nam je izmil izvirni greh in nas umiva vseh grehov, se hvaležno in veselo pripravljamo na praznovanje Velike noči.

Ta priprava zajema tudi dobro spoved, pokoro, spreobrnjenje, spravo z Bogom in človekom. Odpira tudi naše denarnice za stisko bližnjega.

Vabi nas, naj obnovimo pogovor z Bogom, posebno pri nedeljski sv. maši, ko smemo poslušati Boga po Sv. pismu in mu odgovarjati celo s pesmijo.

Glas iz oblaka nam govori tudi danes: "Ta je moj Sin, moj Izvoljenec, njega poslušajte!" (Lk 9, 35). Njega je Oče postavil čez vse (Kol 1, 15-20).

Ne čudimo se trem apostolom, da so po spremenjenju Jezusa prestrašeni, molčeči, kajti vstajenje Jezusa in naše moremo le v vsej ponižnosti premišljevati ter zanje moliti. In trpeti, toda v upanju, da bomo že kako vredni vstajenja.

Obloženi s križem ne nehajmo moliti, tudi za ožje Jezusove učence, za nove duhovnike in redovnice ter redovnike, da bi bili z njim (Mr 3, 14). Lahko molimo z besedami sv. Terezije Deteta Jezusa: "Jezus, večni, VELIKI DUHOVNIK, ohrani svoje duhovnike v zavetju svojega presvetega Srca... Daj jim tudi moč spreminjati srca..." (Nadšk. ord. v Ljubljani – 17.9.1973-1407).

Jezusovo trikratno napoved trpljenja in smrti naj presega trikratna napoved slavnega vstajenja.

Občina Trst / Javna dela na Proseku in Kontovelu

Kontovelska cerkvica in proseška cerkev v objemu zidarskih odrov

Kontovelska cerkvica, posvečena Materi Božji, in proseška župnijska cerkev sv. Martina bosta v pomladni čas stopili v novi preobleki. Tržaška občina je namreč po nekajletnem prigovarjanju Zahodnokraškega rajonskega sveta, kontovelskega jusa in ne nazadnje domačega župnika Jožeta Špeha pred nekaj tedni začela prenovitvena dela. Za preureditev zunanjih zidov, streh in še nekaj manjših posegov (npr. tlakovanje malega dvorišča ob kontovelski cerkvici) je občina namenila 122 tisoč evrov, dela pa bodo predvidoma zaključili v treh ali štirih mesecih.

Potem ko je gradbeno podjetje postavilo zidarske odre, si je v petek, 13. februarja, gradbišči ogledal tržaški občinski odbornik za javna dela Giorgio Rossi v spremstvu odgovornega za dela inž. Giuseppa Bruna de Curtisa in občinskih funkcionarjev geom. Premula in inž. Brigantija. Pri kontovelski cerkvici, ki ji domačini pravijo Nova cerkvica in stoji na ovinku ob glavni cesti s Kontovela na Prosek, sta jih pričakala predsednik Zahodnokraškega rajonskega sveta Bruno Rupel in predstavnik Jusa Kontovel Stefano Ukmar. Potem ko so se skupini pridružili še časnikarji, je tiskovna konferenca stekla. Domači župnik Špeh je bil upravičeno odsoten.

Rossi je izpostavil skrb, s katero občinska uprava prenavlja cerkve zgodovinskega pomena v mestnem središču in okolici: "Samo v zadnjem letu so stekla dela v Trebčah, Bazovici, Škednju in pri Sv. Jakobu". Rajonski predsednik Rupel je pozitivno ocenil pobudo, obenem pa je opomnil občinske upravitelje, da Občina Trst še vedno preveč pozablja na zahodni Kras (Kontovel, Prosek, Križ) in veliko nujnih javnih del še čaka na realizacijo.

Zgodovino Nove cerkvice je podal Ukmar v imenu Jusa Kontovel, ki je lastnik cerkvice, saj jo je vaški srenjski odbor odkupil na javni dražbi leta 1796, potem ko jo je Jožefinska reforma zapisala uničenju. Najverjetneje je bila cerkvica zgrajena v zadnji četrtini 15. stoletja, pridevnik "nova" pa si je prislužila zato, ker je stala v vasi že od leta 1338 glavna cerkev sv. Hieronima. Prvič je bila prenovljena leta 1657, potem ko jo je odkupila vaška skupnost, pa je doživela temeljito prenovo leta 1859. Takrat je bila dodana tudi zakristija, dela pa je opravil pomorski kapetan Pietro Bombarelli v zahvalo kontovelski Materi Božji, ki ga je rešila iz viharja na Črnem morju. Prenovljeni objekt je slovesno blagoslovil tržaški škof Dobrila. Zadnja temeljita prenova je stekla v sredini petdesetih let prejšnjega stoletja, zanjo pa je poskrbel takratni kontovelski župnik Rudi Bogatec.

Cerkvica je dragocen primerek gotske ljudske umetnosti, apsido krasijo originalne freske, posebno zanimivost pa predstavljajo napisi v glagolici iz 16. stoletja. To so grafiti ali podpisi romarjev, ki so se iz Dalmacije podali v Oglej ali druge svete kraje v zahodni Sloveniji in Furlaniji.

Občina Trst je poseg začela v dogovoru s kontovelskim jusarskim odborom in zato je ob koncu posega Ukmar simbolično izročil Rossiju ključe.

Sledil je ogled cerkve na Proseku. Sv. Martinu je bila posvečena leta 1641, takrat pa je spadala še pod goriško nadškofijo, tržaški je pripadla šele leta 1850.

Pa še novica zadnjih dni s Kontovela: občinska uprava je posegla tudi na župni cerkvi sv. Hieronima, kjer pada omet in tudi streha zvonika je potrebna manjših popravil. To so sicer vzdrževalna dela, končno pa se tudi na zahodnem Krasu nekaj premika.

Matjaž Rustja

FOTO KROMA

Goriška Karitas: Predavanja o prostovoljnem delu

Goriška škofijska Karitas skupaj s Centrom za prostovoljno službo Julijske krajine prireja niz predavanj, namenjenih delu prostovoljcev na karitativnem področju, in sicer za brezdomce, telesno in duševno prizadete, v domovih za ostarele in za neozdravljivo bolne idr. Predavanja bodo potekala v salezijanskem zavodu San Luigi v ul. Don Bosco v Gorici ob četrtkih, 5., 12., 19. in 25. marca, vedno ob 18. uri.

Na prvem srečanju bo o prvi temi govoril psihoterapevt dr. Guglielmo Spadetto, na drugem srečanju o drugi temi psihosocialna svetovalka dr. Kristina Martelanc iz Trsta, na tretjem srečanju o treji temi psihologinja dr. Nicoletta Boscarol iz Tržiča, na četrtem srečanju o četrti temi g. Franco Gismano, prof. moralke v medškofijskem semenišču v Castelleriu. Vabljeni vsi, ki že delajo kot prostovoljci ali ki jih tako služenje potrebnim zanima.

Nadškofov odlok

Novi dekani v goriški nadškofiji

Na osnovi kanonov 553-555 Zakonika cerkvenega prava in predlogov dekanijskih svetov je goriški nadškof msgr. Dino De Antoni za petletje 2004-2009 z odlokom poveril službo dekanov v posameznih dekanijah goriške nadškofije naslednjim duhovnikom: dekan dekanije Oglej je msgr. Armando Zorzin, župnik v Gradežu; dekan dekanije Červinjan g. Flaviano Scarpin, župnik v kraju Perteole; dekan dekanije Krmin g. Gino Pasquali, župnik v Mošu; dekan dekanije Devin g. Jože Markuža, župnik v Zgoniku; dekan mestne dekanije Gorica g. Arnaldo Greco iz župnije Madonna della Misericordia (Campagnuzza); dekan dekanije Gradišče ob Soči g. Giovanni Carletti, župnik v kraju Romans d'Isonzo; dekan dekanije Tržič g. Dario Franco iz župnije sv. Ambroža v Tržiču; dekan dekanije Ronke g. Mauro Belletti, župnik v kraju San Canzian d'Isonzo; dekan naše, štandreške dekanije g. Marjan Markežič, župnik v Sovodnjah; dekan dekanije Visco g. Ennio Tuni, župnik v kraju Campolongo.

V devinski dekaniji je g. Uga Bastianija nasledil g. Jože Markuža, ki ga na Krasu in sploh v goriški in tržaški škofiji dobro poznajo kot plodnega kulturnega delavca, sotrudnika pri javnih občilih in v založništvu. Na čelo štandreške dekanije, ki združuje slovenske župnije goriške nadškofije, pa je nadškof De Antoni postavil g. Marjana Markežiča. Znani duhovnik in neutruden animator številnih pobud, od 1996 župnik v Sovodnjah, prevzema delo in vlogo g. Viljema Žerjala. Dosedanjim dekanom se zahvaljujemo za opravljeno delo, novim pa čestitamo ter jim želimo veliko Božjega blagoslova v novi zadolžitvi.

MOLITEV

Oče naš

Ne reci "Oče", če se
vsak dan ne obnašaš
kot sin.
Ne reci "naš", če živiš
izoliran v svojem
samoljubju.
Ne reci "ki si v nebesih",
če misliš samo
na zemske stvari.
Ne reci "posvečeno
bodi tvoje ime",
če ga tudi ne častiš.
Ne reci "pridi k nam
tvoje kraljestvo",
če zmotno pričakuješ
materialno rešitev.
Ne reci "zgodi se tvoja
volja", če je ne
sprejemaš, ko je boleča.
Ne reci "daj nam daneš
naš vsakdanji kruh",
če ne skrbiš za ljudi,
ki so lačni.
Ne reci "odpusti nam
naše dolge",
če v sebi netiš
grenkobo do brata.
Ne reci "reši nas
hudega", če se ne
opredeljuješ proti zlu.
Ne reci "amen",
če nisi razumel ali
nisi vzel resno
besed očenaša.

(to molitev so našli v neki brazilski cerkvici)

Predavanje nadškofa Franca Rodeta

Poslanstvo katoliške šole v Cerkvi (1)

Začenjamo objavljati predavanje msgr. Franca Rodeta, ki ga je imel v Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu, kjer je bil 14. in 15. februarja odmeven in kakovosten posvet o identiteti katoliških šol v Evropi 21. stoletja.

1. Zgodovinski pogled

Potem ko je Cerkev po milanskem ediktu leta 313 pridobila svobodo in je bilo krščanstvo kot religija izenačeno z uradnim rimskim kultom, bi bilo pričakovati, da bo izkoristila priložnost in začela ustanavljati lastne šole. Začuda se to ni zgodilo. Cerkev ni kazala nobenega zanimanja za vzpostavitev lastnega izobraževalnega sistema in se je z določenimi zadržki zadovoljila s klasično pogansko šolo in njeno vzgojno metodo, ki je težila k izoblikovanju dovršenega človeka in državljana.

Ta šola je izhajala iz grške enkyklios paideia (splošne izobrazbe), ki jo je sprejel tudi latinski svet, potem ko je bila Grčija priključena rimskemu imperiju. Prva, osnovna vzgoja je potekala v družini, ko je mati ali vzgojiteljica učila otroka govoriti in ga seznanjala z vsakdanjimi življenjskimi opravili. Sv. Avguštin nam mojstrsko podaja svoje izkušnje prvih let: "Od kod sem se naučil govoriti, sem spregledal pozneje. Učili me namreč niso odrasli ljudje, ki bi mi bili po določeni učni metodi vtepali besede, kakor so mi ne dolgo za tem črke, navadil sem se namreč z jokom in raznimi glasovi /.../ razodevati občutja svojega srca, da bi se ugodilo moji volji, pa nisem mogel dopovedati ne vsega, kar sem nameraval, ne vsem, ki bi jim bil hotel. To pomanjkljivost sem izravnaval s spominom: kadar so odrasli kako stvar imenovali in glasu ustrezno tudi pokazali nanjo, sem to videl in si zapomnil ... Tako sem /.../ po pogostem poslušanju besed /.../ polagoma razbiral njihov pomen in smisel; kmalu pa se je tem znamenjem privadil tudi jezik, tako da sem mogel že z njimi izražati svojo voljo. Tako sem občeval z ljudmi, med katerimi sem bival ... ter stopil globlje v viharno občestvo človeškega življenja."

Pri sedmih letih se je otrok začel učiti brati, pisati in računati. Vse to pod strogo disciplino. Znanje so navadno vtepali v glavo s palico. O tem zopet pričuje sv. Avguštin: "Nato so me dali v šolo, da bi se učil branja in pisanja: siromak nisem vedel, kakšno korist ima človek od tega, in vendar so me tepli, če sem bil len za učenje."

Z enajstimi leti se je začel pouk gramatike, se pravi pravil materinega jezika, na Vzhodu grščine, na Zahodu latinščine in pogosto tudi grščine. Avtorji, ki so jih brali in razlagali v latinščini, so bili Vergil, Terenc, Cicero, Salust, v grščini pa Homer. Slednja Avguštinu ni bila nič pri srcu: "Kaj je bilo vzrok, da sem sovražil grški jezik, ki sem se ga učil kot majhen deček, mi še danes ni popolnoma jasno. Latinščino sem imel namreč čisto rad, vendar ne na stopnji, ki jo obravnavajo osnovnošolski učitelji, ampak tako imenovani gramatiki. Kajti osnovna šola, kjer se uče otroci branja, pisanja in računanja, mi ni bila nič manj zoprna in mučna kakor vsa grščina."

Vzgoja se je nadaljevala z retoriko, ko so se mladi seznanjali z aritmetiko, geometrijo, glasbo, astronomijo in filozofijo. S tem je bila končana temeljna izobrazba, ki jo je bilo mogoče dopolniti na filozofskih akademijah.

Kakšen namen je imela šola v antiki? Že izraz enkyklios paideia (splošna izobrazba) pove, da je hotela oblikovati dovršenega človeka, ki razume sebe in svet, v katerem živi. Vzgoja ni bila v prvi vrsti v službi življenjskih potreb, ampak v oblikovanju osebnosti. Homer je definiral cilj vzgoje: "Biti vedno najboljši in se odlikovati pred vsemi drugimi". Klasična vzgoja skoraj ni imela religiozne vsebine. Njen ideal je bil usposobiti človeka za uspešno življenje na tem svetu.

Kot smo omenili, prvotna Cerkev ni razvila samostojnega vzgojnega sistema, ampak je sprejemala že obstoječe poganske šole, vendar z določenim zadržkom zaradi mitične vsebine šolskih tekstov. Kljub temu so se kristjani pridružili tem šolam ne samo kot učenci; v njih so sodelovali tudi kot učitelji. Vsi veliki cerkveni očetje - Bazilij Veliki, Gregor Nacianški, Gregor iz Nise, Avguštin, Hieronim in Ambrož - so bili vzgojeni v tem sistemu, ki so ga visoko cenili. Mladim kristjanom so priporočali, naj preučujejo tekste grških in latinskih klasikov kot najboljšo metodo, da se naučijo misliti. To bo tudi najboljša pot do miselne zrelosti, ko se bodo lahko poglobili v skrivnosti krščanske vere.

/ **dalje**

Z obiska pri misijonarju Danilu Lisjaku

Ko misijonar ni več sam

Ob koncu letošnjega januarja sem obiskal primorskega misijonarja Danila Lisjaka, ki vodi mladinski center Don Bosco v predmestju Gome, mesta v Kongu, ki leži na meji z Ruando in pod vulkanom Niragongo. Danilo je prijatelj urednika Novega glasa Jurija Paljka. Oba sta me prosila, naj napišem nekaj tudi za bralce tega lista, ki so doslej s svojimi darovi že pomagali misijonarju. Kdor bo prebral ta članek, bo videl, da je njegova pomoč prišla v prave roke. Naj še povem, da si obsežen pogovor z Danilom Lisjakom lahko preberete v 3. (postni) številki Ognjišča ter da bo v poznejših številkah te priljubljene revije izhajal še potopis te poti.

V Don Boscovem centru je veliko sirot. Komaj narediš nekaj korakov, že se ti približa kdo od otrok in te prime za roko. Se vam zdi čudno? Morda se ne boste, če boste pomislili, da jih doslej še nista pobožala ne oče ne mama. Gospod Danilo razloži, od kod so prišli ti otroci: "Ko smo začeli s centrom, smo želeli ustanoviti poklicni center, vojna pa je prinesla nove probleme in nastal je nov, socialno vzgojni center. Tako smo sprejeli 60 majhnih otrok, dojenčkov. Ti prihajajo iz Bunije, s severa države, kjer še divja vojna. Zaradi njih smo bili prisiljeni sezidati internat in sedaj bomo morali 'podvojiti' njegove kapacitete."

Nekaterim otrokom pa so se starši kar odrekli. "Imamo svež primer matere, ki jo je že njena mati vrgla iz hiše. 'Stara mama' se je kot mlado dekle vdala prostituciji. Ni skrbela za svoje otroke. Enako je potem zavrgla svoje otroke njena hči. In te smo potem mi sprejeli. Pred kratkim pa smo odkrili očetovo staro mater in upamo, da bodo otroke lahko dali njej. Do takrat bi radi, da dobijo otroci tu dom, nekakšno nadomestilo prave družine."

OTROCI Z ULICE

Zelo zanimivo je delo z otroki z ulice. Misijonar Danilo mi je predstavil marista Marina Primicerija. Prijatelja sta in sodelujeta. Takoj je vzbudil mojo pozornost, saj sem imel tudi jaz strica v tem Slovencem malo poznanem redu. Nič manj pa me ni zanimal, ko sem zvedel, da se ukvarja z otroki s ceste. Vodi projekt: "Univerza na tržnici". Visoko leteče ime, a to samo pomeni, da ima v barakah, skupaj z drugimi sodelavci, svojimi bivšimi gojenci eno uro pouka na dan. Običajno gre za opismenjevanje. Več ti otroci, vajeni tekanja, kraj in vsega hudega, ne bi zmogli. V skromni baraki imajo učilnico. Poleg nje pa nadvse preprosto ležišče, kjer lahko prespijo in kamor se lahko zatečejo. "Če ne bi imeli še tega kotička - kam pa naj bi šli spat?" se sprašuje brat Marino. Začeli so tudi uresničevati novo idejo. Da otroci ne bi kradli in tako zapadali kriminalu, so jim priskrbeli delo. Branjevkam, ki bi jim sicer kradli, raje pomagajo voziti blago na tržnico in pri drugih opravilih. Za to jim dajo skromno plačilo.

"Otrokom, ki nimajo staršev, želimo mi biti starši," pravi brat Marino. Največja žalitev, ki jo običajno pripisujejo tem otrokom je "maibobo", kar pomeni, da si nihče; človek brez staršev, brez preteklosti in zgodovine, zato nisi človek." Tem otrokom skuša vrniti vsaj nekoliko dostojanstva in pokloniti nekaj ljubezni, ki so je do tedaj bili tako malo deležni. V svoje delo je vključil nekdanje učence iz šole, kjer je prej delal. Ti običajno ne dobijo službe, zato jih je on pritegnil k delu z otroki s ceste (opismenjevanje: branje in pisanje, računanje...). "Bodite otrokom res pedagogi z dušo in srcem, ne samo po imenu," je svojim nekdanjim učencem, študentom pedagogike, polagal na srce. "Povrnem jim samo potne stroške in nekaj materialnih sredstev, so pa ti fantje zadovoljni, da lahko pomagajo 'mlajšim bratom' in zapuščenim sinovom, ki bi jim mi radi bili starši in njihova družina."

Ne more jim nuditi plače, ker vse delo in sploh ves "projekt" sloni na božji previdnosti. "Doslej še nismo bili lačni, čeprav nimamo nikakršnih sredstev," razlaga brat Marino. Otrokom namreč nudijo tudi po en obrok na dan.

KAJ Z DENARJEM AKCIJE?

Letos so otroci v trikraljevski akciji v Sloveniji zbirali sredstva za misijonarja Danila Lisjaka. Kaj bo s temi sredstvi? Takole je odgovoril: "Vsi prostovoljci iz Slovenije in od drugod opažajo, kako je afriška žena oziroma dekle zapostavljena. Salezijanci nimamo karizme, da bi delali z dekleti, kakor nimamo karizme dela s sirotami, a so nas potrebe 'pahnile' v to delo. Ker je dekle v zapostavljeni Afriki med zapostavljenimi sirotami najbolj zapostavljeno, smo se odločili, da nekaj naredimo prav zanje. S sredstvi trikraljevske akcije bomo zgradili dom za dekleta, sirote do 18. leta. Torej do takrat, dokler se ne naučijo poklica ali končajo srednjo šolo. Zato je ta akcija odgovor na potrebe, ki so v našem okolju.

Pred leti sem za dekleta že zgradil novo stavbo, a je postala pretesna in tako spijo po dve, celo tri v eni postelji. Zanje imamo tudi tečaj za šivilje. Dekleta moramo tudi ločiti od fantov in jim ponoči nuditi dostojno prenočišče. Sicer pa so podnevi skupaj s fanti in z njimi hodijo v šolo ter delajo. Skupno življenje dečkov in deklic je podobno družinskemu in, ker smo mi 'nadomestna' družina tem otrokom, jim skušamo dati to 'družinskost'. Ta spoštljiv odnos do deklet se 'prenaša' tudi v okolico centra. Tudi drugi ljudje so začeli spreminjati pogled na ženo."

OD KOD REVŠČINA?

Človek se sprašuje, od kod taka revščina, ki jo srečamo v Kongu, saj je zemlja zelo rodovitna in bogata z rudami. Ker smo ob ekvatorju, vse stalno raste. Ko eno čebulo izruješ, ob njej raste že druga, ki jo boš izruval čez kakšen mesec. Banane rastejo same, podobno ananas. Tudi krompirja, paradižnika, fižola in podobnega nikoli ne zmanjka... Na svoje veliko zanimanje sem videl nasade kavovcev, saj sem pred leti izredno rad pil kavo. Pa vendar revščina?!. Takole razlaga misijonar Lisjak: "Mislim, da prav mestno okolje rojeva revščino. Tu je še mnogoženstvo z veliko otroki, ki jih starši niso zmožni vzdrževati. V tukajšnjih razmerah žena 'poišče' moškega, ker sama ne more živeti - počutila bi se nezavarovana. Mož ji pomeni gotovost, čeprav ima dejansko od njega le tri ali štiri nezakonske otroke. Veliko otrok je podhranjenih in včasih jih prepozno pripeljejo k nam in kakšen otrok tudi umre, ker ga ne pripeljejo pravočasno. Med temi ljudmi je izredno velika neizobraženost, tudi nepismenost. Lokalni oblastniki so jih držali v nevednosti, da so ljudi laže obvladovali. Naš center se bojuje tudi proti tem pojavom."

Hudo je, ker revščini ni videti konca. "Huda je bila evropska kolonizacija, še hujša pa je sedanja kolonizacija samih Afričanov. Mislim, da je to največja nesreča za Afriko. Zelo preprosto bom povedal: ta del Konga sedaj kradejo Uganda, Ruanda in Burundi. Gre za krajo domačih, bogatih Afričanov, ki bogatijo na ramenih ubogih rojakov.

Kdorkoli v Afriki pride na oblast, gleda samo na to, kako bo obogatel on in njegov 'klan', pleme... Skupno dobro, država, ga ne briga. Prav tako vlada velika korupcija. Z denarjem dosežeš vse. Tragično je, da te je za majhno podkupnino marsikdo pripravljen tudi ubiti."

NIČ BREZ SODELAVCEV

Danilo poudarja, da vsega tega dela ne bi mogel opravljati brez številnih sodelavcev.

"Najprej je v ozadju duhovna armada, ki moli za to delo. Potem mi stojijo ob strani prijatelji, ki me ne želijo imeti zase, ampak podpirajo moje delo in zaupajo vame. Že v Burundiju mi je rekel sodelavec Vilko Poljanšek: 'Zmeraj nekaj zidaš in delaš. Pa saj moraš imeti pomoč, ko pa vse sproti zapraviš!' Čim večjo podporo ima vojskovodja, tem bolj napreduje. Podobno je z misijonarji: več kot imamo prijateljev, ki nam zaupajo, več lahko naredimo."

Najbrž med te sodelavce in prijatelje spadate tudi vi, bralci Novega glasa. Tudi vam veljajo besede zahvale misijonarja Danila Lisjaka. Danilo, rojen leta 1951 v Dornberku, je izredno delaven človek, podjeten, kot so Dornberžani. Obenem pa izredno predan delu za božje kraljestvo. Kar trikrat je kot misijonar za las ušel smrti. Misijonar načrtuje, da bo maja letos prišel na oddih domov. Morda bo takrat priložnost, da bo sam povedal kaj več o svojem delu.

Božo Rustja

Bralce obveščamo, da na naši upravi in uredništvu še vedno zbiramo darove za našega prijatelja in misijonarja Danila Lisjaka. Tudi vi podprite njega in naše druge misijonarje!

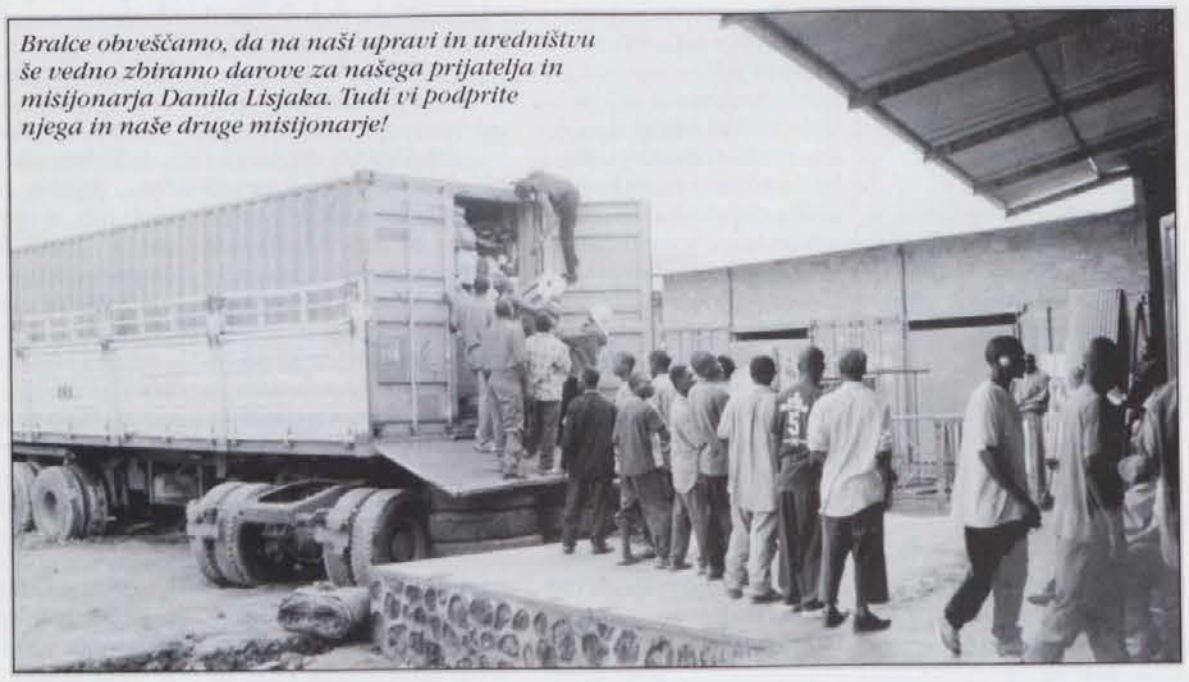

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 5.3. DO 11.3.2004)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

- **Petek, 5. marca** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni desert iz diskoteke 103. - Šopek narodnih viž. - Zborovski kotiček. - Obvestila.
- **Ponedeljek, 8. marca** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: zanimivosti in informacije.
- **Torek, 9. marca** (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.
- **Sreda, 10. marca** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Najlepši je materin jezik II. del. - Izbor melodij.
- **Četrtek, 11. marca** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

Pogovor

Državno odličje skladatelju Štefanu Mauriju

Prof. Mauri, povezani ste s kulturnim dogajanjem v našem zamejstvu, poznate naše razmere in občasno sodelujete z nami. Poti iz Avč v Soški dolini do Gorice vam niso nikoli predolge za obisk tega ali onega prijatelja, ustanove ali prireditve, večkrat celo za nedeljsko mašo v cerkvi sv. Ignacija. Zato se tudi mi veselimo vašega nedavno prejetega odličja. Povejte nam kaj o njem.

Sporočilo, da me bo predsednik Republike Slovenije dr. Janez Drnovšek za delo na področju glasbenih dejavnosti odlikoval z visokim državnim odličjem, me je prijetno presenetilo. Podelitev je bila tik pred božičnimi in novoletnimi prazniki v predsednikovi palači v Ljubljani. Pobuda za odličje je prišla od kulturnih ustanov na Goriškem, predlog zanj pa je obravnavala petčlanska komisija za odlikovanja pri predsedniku Republike pod vodstvom nekdanjega predsednika SAZU - akademika dr. Franceta Bernika. Častni znak Republike Slovenije mi pomeni priznanje, ki ga visoko cenim, saj se nanaša na moj ustvarjalni opus na področju kompozicije, na poustvarjalno delovanje, na sodelovanje z zamejskimi kulturnimi organizacijami itd. Omenim naj le nekaj svojih zbirk, ki so izšle tudi s pomočjo Zveze slovenske katoliške prosvete v Gorici, in delovanje na glasbeni šoli Emil Komel. Državno priznanje mi pomeni neke vrste svetilnik, ki mi osvetljuje delovanje v preteklosti, ki ni bilo lahko, še posebej zaradi moje vertikalne ideološke kulturne drže, ki ni bila kompatibilna z ideologijo propalega režima.

Znani ste zlasti kot ploden skladatelj samospevov in zborovskih skladb, komponirate pa tudi daljša glasbena dela. Najraje se odločate za besedila primorskih pesnikov. Zakaj ta izbira?

Poezija Simona Gregorčiča, Ljubke Šorli, Alojza Gradnika, Srečka Kosovela, Cirila Zlobca diha primorska čutenja in kot skladatelj se odkrivam v čutenjih primorskih poetov, še posebej v poeziji s socialno tematiko (Gradnik), v poeziji o čustvih in o krivicah, ki so se dogajale primorskemu človeku v času fašizma (Šorli), v poeziji čustev (Kosovel), pa tudi v poeziji C. Zlobca, ki je po izpovedi v prenekaterih delih miselno soroden Gradniku. Vse bolj mi je blizu izpovednost Franceta Balantiča. Odločam se za tekste, ki so melodično tekoči, in za poezijo, ki je izpovedno nedorečena in ponuja prostor ozvočenju. Pomembna večpomenskost besed z veliko možnostmi zvočnega izražanja. V melodijah glasu je npr. v mojih samospevih zunanji izraz klavirska ali druga instrumentalna spremljava.

Vaše najnovejše delo je kantata za solo, zbor in orkester z naslovom* Poslednje srečanje. *Opišite nam jo, prosim.

Kantata *Poslednje srečanje* na besedilo L. Šorli je že sedma v vrsti kantat. Vseskozi me je spremljal občutek, da uglasbitvam dvanajstih samospevov, na pesničine verze manjka še zaključna skladba glede na vsebino samospevov. Besedilo pesmi je spominjanje na kruto ločitev od ljubečega moža, žrtve fašističnega zločina. Poslednje srečanje pesnice z možem se je že zgodilo pri Bogu, v družbi preminulih zemskih sotrpinov. Dogodek radostne združitve-sopran solo in dva zbora-spremlja orkester. Kompozicijsko sem oblikoval eno od možnih izpovedi dogodka v Poslednjem srečanju.

Pravkar je pri Društvu slovenskih skladateljev v Ljubljani izšla partitura kantate *Oda materi* z nekoliko sorodno vsebino na besedilo Cirila Zlobca. Skladba za glas in orkester je bila izvedena na Kogojevih dnevih, festivalu sodobne glasbe, pod taktirko Antona Nanuta.

Za pogovor se vam lepo zahvaljujem.

Andrej Bratuž

Demagogija slovenskega ekspanzionizma

Dan spomina, etnično čiščenje, eksodus, fojbe so zadnje čase predmet vsakodevnih pogovorov in komentarjev v dnevnem časopisju, prepletajo se v govorih politikov, so na dnevnem redu v parlamentu, v zapisih zgodovinarjev, pismih bralcev.... kot izraz nekega revanšizma, obujenega sovraštva, mrzličnega iskanja vzrokov, obsodb, opravičevanja. Razlage in številke letijo tjavendan brez prave utemeljitve in mešajo pojme ljudem, ki nezadostno poznajo dejstva in zgodovino. Vse je pač odvisno od trenutka, na katerega se komentator navezuje: konec vojne, padec fašizma, propad italijanske države leta 1943, vstop v vojno, začetek fašizma... Malokdo ali nihče pa se ne potrudi, da bi pomislil na čas nekoliko nazaj, na čas italijanskega pomišljanja pred vstopom v prvo svetovno vojno. Mlada Italija je bila takrat v polnem primežu ekspanzionizma: že na začetku stoletja, ko je stegovala prste proti Etiopiji in Somaliji, potem proti Libiji, iskala je rojake na Korziki in v Nici, v Istri, Dalmaciji in na Dodekanezu.

Ali je mogoče pozabiti na tisti ekspanzionizem, ki je Italijo pahnil v kolonialno vojno in v prvo svetovno vojno?

Ker je takratna Italija zaslutila, da svojih apetitov ne bo mogla zadovoljiti na zahodu, se je raje obrnila proti vzhodu... Stopila je na pravo stran in - po veliki krvavi žehti - dobila za nagrado Trst, Gorico, Reko, Kvarnerske otoke, enklavo v Dalmaciji in Dodekanez. Kako je bil ta podvig učinkovit in pravičen, priča podatek, da se je približno pol milijona Slovencev in Hrvatov znašlo v Italiji (kako je z njimi ravnala Italija, je vprašanje zase, ki pa je s celotno problematiko še kako povezano. Sicer pa nam Italijani tako in tako po tihem očitajo, da smo se bolj branili Italije, kot pa nasprotovali fašizmu. To je navsezadnje po svoje tudi res, če pomislimo, kaj si je Italija upala delati z nami še pred pravim nastopom fašizma... vizitka je bila dovolj zgovorna).

Toda rimskim skominam še ni bilo zadoščeno: mirovna pogodba je bila zanje krivična, češ da jim ni podelila celotne Dalmacije, zato je fašizem stopil v drugo svetovno vojno in iskal svoj življenjski prostor v ljubljanski provinci, na Balkanu, v Grčiji (že prej je pobasal Etiopijo in Albanijo...).

Mora že biti res, da je sla po tuji zemlji prirojena človeku, če je res, da nekateri že več kot pol stoletja po nesrečni drugi svetovni vojni tarnajo nad "izgubljeno" Julijsko krajino in se pri tem ne jočejo samo za obalnimi predeli Istre, ampak odkrito govorijo o izgubljeni Soški dolini, o devet tisoč kvadratnih kilometrih teritorija itd. Res je, da se oglašajo tudi trezni ljudje, a so tako redki, ki se sprašujejo, kdo pa je za to vse kriv?

Spričo tega kako lahko danes še kdo govori o slovenskem ali slovanskem ekspanzionizmu? Tega ne moremo kar tako požreti, še zlasti ne od ljudi, katerim smo zaupali, da bolje poznajo razmere in zgodovino. Na to bi morali italijansko javnost opozoriti naši zgodovinarji in tudi slovenska diplomacija. Jasno je treba povedati, da je slovenski "ekspanzionizem" imel za cilj spraviti čimveč Slovencev pod okrilje matice. Tem pravicam, upajmo, ne bo Slovencem nihče nasprotoval. Ta "ekspanzionizem" ni mogel biti tako drastičen in učinkovit, če je svoje manjšine pustil tako v Italiji kot v Avstriji in na Madžarskem, v državah torej, ki so bile med drugo svetovno vojno poražene. Privoščil si je edinole nekaj kilomterov istrske obale, toda obenem se je odpovedal obali od Trsta do Štivana.

-S

Razmišljanje

Slovenska kultura in Evropa (2)

Pojem globalizacija se je pojavil v evropski zavesti okrog leta 1990 in od takrat ga uporabljajo v ekonomiji, da bi označevali stopnjevano prepletanje nacionalnih gospodarstev in finančnih trgov. Z leti se je uporabnost pojma širila in danes označujemo z njim nova gibanja tudi zunaj gospodarstva. Globalizacija pomeni, pravi Dieter Nohlen, eden od preučevalcev tega pojava, množenje in poglabljanje nadnacionalnih, v pravem pomenu svetovnih interakcij, ki vedno bolj povezujejo nacionalne družbe in nacionalne države. V začetku je šlo pri tem univerzalnem procesu zgolj za količinsko širjenje gospodarskih izmenjav, zdaj povzroča proces že resne strukturne spremembe v nacionalnih družbah, toliko večje, kolikor bolj so države ali družbe vpete v mednarodno interaktivnost.

V nov položaj postavlja proces globalizacije tudi kulturo. Že z vstopanjem v informacijsko obdobje je postalo jasno, da se nacionalna kultura ne bo mogla uspešno razvijati osamljena, temveč samo v kontekstu drugih, zlasti sosednjih kultur. Ob novih izzivih postaja zahteva po vsestranski medsebojnosti še toliko močnejša. V jutrišnji Evropi se bo nacionalna kultura znašla v razgibanem vzajemnem, interaktivnem procesu in v tem dogajanju se bo morala obdržati. Ohraniti bo morala svojo identiteto. Nevarnost, da bi nacionalna kultura v svetu, ki se nam bliža, izgubila svojo identiteto, je zato verjetna zlasti v dveh primerih. Najprej, če kultura do zunanjih vplivov ne bo obdržala potrebne razdalje in bo zatajila samosvojost, če bo podlegla vplivom ali se z njimi celo poistovetila. V tem primeru se bo ukinila sama. Ogrozila oziroma zanikala bo značilnosti, ki jo predstavljajo v njenem bistvu, od jezika do njenih številnih pojavnih oblik in temeljnega poslanstva. Druga izguba identitete se utegne zgoditi, če se kultura sicer ne bo vdala pobudam od zunaj, vendar jih bo zavračala tako, da jih preprosto ne bo videla in se bo odpovedala dejavnemu dogajanju, t.j. interaktivnemu in večsmernemu razmerju do sosednjih in drugih kultur. V tem primeru se bo spremenila v zaprto strukturo in odločila za samomor, če že ne kratkoročno, v perspektivi zagotovo. Iz povedanega sledi: Nacionalna kultura, ki se bo hotela v obdobju globalizacije obdržati in ohraniti lastno verodostojnost, ne bo smela podleči zunanjim skušnjavam, niti se ne bo smela osamiti od njih in se odpovedati soočanju z njimi.

Kolikor bolj dejavno oziroma kritično bo soočanje z drugimi kulturami in kolikor bolj bo nacionalna kultura samorefleksivna, t.j. razmišljajoča o lastnem delovanju in uresničevanju zastavljenih ciljev, toliko laže se bo uveljavila v dinamiki evropskega in svetovnega dogajanja. Nujna bo torej kritična razdalja do sebe in drugih. Da bi nacionalna kultura dosegla tako stanje, bo morala spodbujati v sebi večjo pozornost, večjo sposobnost vživljanja v druge kulture, ne nazadnje z namenom, da v procesu vzajemnega sožitja utrdi oziroma oblikuje lastno vlogo. Brez sposobnosti, da bi razumela druge, brez predvidevanja glavnih razvojnih teženj v širšem kontekstu, ne bo mogla dograjevati lastne identitete, ki bo morala postati še bolj odprta, odprta tudi za spreminjanje - ob trajnih temeljih seveda, ob njenem najglobljem bistvu, kjer ne bo smelo biti odstopanj. Predvidevati moramo, da se bodo v medsebojnem povezovanju razkrivala nasprotja, nastopale bodo nejasnosti in težave v komunikaciji. Prihajalo bo do spopadanja vplivov, različnih vrednostnih sistemov in drugih tendenc, kar bo nujno zahtevalo obojestransko strpnost, ki je za obstoj in rast različnih kultur nepogrešljiva. Strpnost je sploh prvi pogoj za svobodno, demokratično mišljenje in ravnanje. V bistvu je strpnost dialog, brez dialoga ni strpnosti. Demokratična družba brez strpnosti ne more delovati, ne obstajati.

/ dalje

France Bernik

DSI / Peterlinova dvorana

O slovensko-italijanski "spravni" komisiji

FOTO KROMA

Ponedeljkov večer v sklopu predavanj DSI je imel kot gostjo zgodovinarko na ljubljanskem vseučilišču dr. Milico Kacin Wohinc, ki je občinstvu Peterlinove dvorane obrazložila sedemletno delovanje mešane slovensko-italijanske zgodovinsko-kulturne komisije (kateri je sopredsedovala), ki je imela nalogo, da celovito in natančno prouči vse pomembne vidike o zgodovinskih in kulturnih odnosih med tu živečima narodoma od leta 1880 do 1956. Dr. Wohinčeva je v svojem posegu večkrat podčrtala izjemnost delovanja komisije, ki je sklepe soglasno sprejela junija 2000, saj je tako slovenska kot italijanska komponenta skušala najti skupno stališče glede obravnavanega obdobja. Žal pa sklepni dokument ni naletel na zanimanje vlad, kjub temu da sta bili tako italijanska kot slovenska stran osrednji pobudnici zgodovinskega sestavka.

Tiskovna konferenca

SSk kritična do izvajanja členov zakona št. 38

Na tiskovni konferenci, ki je potekala 27. februarja na sedežu stranke Slovenske skupnosti v Trstu, so deželni tajnik stranke Damjan Terpin, predsednik stranke Drago Štoka, deželni podtajnik SSk Andrej Berdon in svetnik deželnega sveta Mirko Spazzapan ter pokrajinski tajnik za Tržaško Peter Močnik ostro ocenili dejansko uveljavitev členov zaščitnega zakona, ki ga je italijanski parlament sprejel pred tremi leti.

Predstavniki stranke so soglasno ocenili zakon kot slab zakon, njegovo izvajanje pa kot burko, saj so členi zakona št. 38 skoraj v celoti ostali zgolj na papirju. Glede izvajanja zakona še ni točno določeno območje, na katerem bi se izvajale njegove norme. Pristojnosti uradov za odnose s pripadniki manjšine v Trstu in Gorici so tudi tako nejasne. Mrtva točka na papirju pa

FOTO KROMA

ostajajo tudi členi o pravici do rabe slovenščine izvoljenih predstavnikov v upravnih telesih, o rabi slovenskega jezika v javnih napisih in smerokazih, o glasbenih šolah ter uporabi narodnih domov. Tudi položaj Sindikata slovenske šole in šolskega načelnika za zamejsko šolstvo je še nerešen.

Kot je povedal Damjan Terpin, je bila SSk že od samega začetka kritična do zakona št. 38, današnje izvajanje oz. neizvajanje zakona pa je pokazalo, da so bili takratni dvomi utemeljeni. Deželni tajnik je podčrtal tudi dejstvo, da je zakon v tržaški občini prikrajšan za denarne podpore, ki bi izvajanje nekaterih členov lahko uresničilo. Prav tako je nesprejemljiv in diskriminatorski ukrep, ki v kraških občinah predvideva izdajo dvojezičnih osebnih izkaznic le tistim, ki za to izrecno zaprosijo. Deželni svetnik Spazzapan je izrazil vse svoje razočaranje nad izvajanjem zakona, ki je nastal zato, da se zaustavi asimilacija naše narodnostne skupnosti: v resnici so nenehni zastoji na državni in krajevni ravni dokaz nespoštovanja italijanske republike do našega vprašanja in v posmeh diplomaciji Republike Slovenije, ki bi se tega morala zavedati. Na novinarski konferenci je prišlo tudi do izraza negativno stališče, ki ga je SSk zavzela glede obiska predsednika poslanske zbornice Casinija, ki se spominu naših junakov na bazovski gmajni ne bo poklonil. Zato je SSk predlagala bojkot slovesnosti ob Casinijevem obisku.

Kulturni dom

Irena Žerjal gostja pesniškega večera

FOTO KROMA

Ko se gledalec oz. poslušalec odloča, ali se bo odzval vabilu Janka Petrovca in se udeležil že tradicionalnega pesniškega večera v Slovenskem stalnem gledališču, lahko nanj vpliva več faktorjev. V zadnjih časih pa je le opazno, da se občinstvo prej odzove vabilu na pesniški večer kakega "domačega", zamejskega pesnika. Ko pa sede na kavč v tretjem nadstropju Kulturnega doma še tako pomemben slovenski pesnik iz matice, je zainteresiranih poslušalcev ali gledalcev veliko manj. Kljub temu da gre za vidnejše osebnosti iz sodobne slovenske poetične srenje, jih naše zamejstvo še vedno premalo pozna in do njih izkazuje vse premalo pozornosti. S temi dilemami se verjetno vsakokrat spopada tudi Janko Petrovec, ko izbira svojega gosta. Tokrat pa je izbira padla na "domačo", vsem dobro poznano pesnico iz Ricmanj Ireno Žerjal: po pričakovanjih je "domače" ime pritegnilo kar številno publiko, ki je v petek, 27. februarja, zapolnila skoraj vse prostore male dvorane Kulturnega doma v Trstu.

Večer so uvedle "skoraj nevarne pesmi" Irene Žerjal, ki sta jih prebrala Maja Blagovič in Aleš Kolar. Govorile so o oljkah, o travnikih, o trtah, o Evridiki in Orfeju, o Pepelki, skratka o samih takih domačih, vedrih in pravljičnih likih. Pred publiko sta nato stopila pesnica sama in Janko Petrovec, ki sta se pogovarjala prav o tej vedrini, o subtilni ironiji, ki pogostoma izžareva iz pesničinih poezij. Žerjalova je z velikim zanosom, zelo prepričljivo in mikavno pripovedovala o svoji pesniški in življenjski poti, o usodi, ki jo je mnogokrat preizkusila in postavila v težke, krizne situacije. Svojo prvo pesniško zbirko *Goreče oljke* je pred 35-imi leti izdala v samozaložbi, kot tudi večino nadaljnjih pesniških zbirk in proznih del; glavnina njenih poezij pa je, kot je sama povedala, izšla v številnih drugih revijah. Publiki se je tako predstavila "skoraj nevarna gospa" Irena Žerjal, ki je v zaključnem delu večera prebrala še nekatere svoje neobjavljene poezije in se pri tem izkazala tudi kot dobra in prepričljiva bralka svojih poezij, kar sicer ponavadi pesniki sami niso. Občinstvo pa je ob vsem tem spoznalo ali, bolje rečeno, na novo odkrilo svojo "domačo" pesnico, "prav nič nevarno" Ireno Žerjal.

JC

V škofijskem pastoralnem svetu

Izvoljenih tudi osem Slovencev

V petek, 23. januarja 2004, se je v tržaškem semenišču zbral na svoji prvi redni seji novoizvoljeni škofijski pastoralni svet, izvoljen 19. novembra 2003 v cerkvi sv. Antona Novega v Trstu. Sestavlja ga 47 članov, med njimi 8 Slovencev: laiki Majda Cibic Cergol, Jordan Piščanc, Tanja Prinčič Mamolo, Vera Puntar, Drago Štoka, redovnica Valentina Rupnik, duhovnik Jožef Špeh ter škofov vikar msgr. Franc Vončina. Škofijskemu pastoralnemu svetu, ki ga vodi škof msgr. Evgen Ravignani, je po statutu poverjena naloga, da "preuči, oceni in predlaga konkretne iztočnice za vse različne pastoralne dejavnosti v škofiji" (can. 511 C. I. C.). Škof Ravignani je pri imenovanju novoizvoljenega škofijskega pastoralnega sveta želel poudariti njegovo primarno vlogo kot izraz cerkvenega občestva in soudeležbe pri škofovi odgovornosti. Na prvem srečanju 23. januarja letos je krajši škofovi molitvi v italijanščini in slovenščini sledilo branje 12. poglavja pisma apostola Pavla Rimljanom, v katerem je poudarjen pomen miru in medsebojnega spoštovanja. Škof je poudaril misel, naj bi člani verske skupnosti stopali drug drugemu naproti in tako nadaljevali pot drug ob drugem. Nato se je vsakdo od prisotnih članov predstavil glede na delovanje v sklopu skupnosti, ki ga je bila izvolila. Sledila je obravnava glavnih smernic škofovega pastoralnega obiska, ki naj bi se začel februarja letos. Škof Ravignani je poudaril pomembnost dekanatov, ki naj bi združevali posamezne župnije. Prav tako je bila razvidna škofova želja, da bi se med svojim pastoralnim obiskom lahko seznanil s konkretnimi problemi vernikov na najrazličnejših področjih življenjskega vsakdana od vrtcev in šole do tovarn in posameznih družin ter bolnikov. Kar se tiče prisotnosti slovenske komponente v tržaški škofijski stvarnosti, je msgr. Ravignani poudaril različne potrebe in zahteve slovenskih vernikov v mestu in na podeželju. Podčrtal je tudi važnost izključno slovenske besede pri bogoslužju za slovenske vernike, kar sledi smernicam drugega vatikanskega koncila. Obenem naj bi pri dvojezičnih skupnostih občasno obhajali skupna verska praznovanja.

Naslednja seja škofijskega pastoralnega sveta je bila sklicana za 5. marec.

Tanja Prinčič

Posvet v Narodnem domu

Kakšna šola za nove evropske državljane?

Na to zahtevno vprašanje so z različnih zornih kotov odgovorili gostje posveta, ki sta ga v ponedeljek, 23. februarja, priredila Skupina 85 in združenje Evropski dialogi v dvorani Narodnega doma v Trstu. Po dvojezičnem pozdravu Patrizie Vascotto in uvodnih besedah Giorgia Rossettija, ki se je posebej spomnil uglednega zagovornika evropskega humanizma, profesorja Petronia, sta prišla na vrsto še gostitelj večera, ravnatelj Visoke šole za tolmače in prevajalce David Snelling ter deželni odbornik za kulturo in izobraževanje Roberto Antonaz.

Pred mikrofon je nato stopil pisatelj in dobitnik literarne nagrade Campiello 2002 Diego Marani, ki je tudi tolmač na ministrskem svetu EU. V svojem razmišljanju je kritiziral anahronistično ideologijo nacionalne države, ki s pristransko vzgojno politiko spreminja prebivalce drugih držav v tekmece, manjšine pa v nadležne stvore. Obsodil je tudi nepotrebno obujanje na-

FOTO KROMA

cionalnih simbolov in zatekanje k mitizirani preteklosti. Zastarele ideale je nujno zamenjati z evropskimi vrednotami enakosti, pravičnosti in vključevanja namesto izključevanja, pravi Marani. Zato da bo evropski integracijski proces res učinkovit, bi morala šola poskrbeti za pridobitev aktivnega znanja vsaj treh jezikov in spravno vizijo zgodovine, po zgledu francoskih in nemških izvedencev, ki pišejo skupen zgodovinski učbenik.

Piero Alzetta, pokrajinski referent za šolstvo pri sindikalnem združenju CGIL, je predočil razhajanja italijanskega šolskega sistema od evropskih priporočil, ki jih ukrepi ministrice Morattijeve še zaostrujejo.

Nobelova nagrajenka za astrofiziko, Margherita Hack, sanja o šoli, ki bi, po zgledu Zavodov združenega sveta, povezovala in ne ločevala. Poudarila je tudi pomen poučevanja zemljepisa in znanstvenih predmetov, ki so pogoj za vsestranski družbeni napredek.

Zgodovinar Roberto Spazzali je predstavil formulo regionalne zgodovine, ki bi obravnavala preteklost večjih kulturnih območij brez današnjih upravnih, etničnih ali socialnoekonomskih meja. Primerjal in ocenil je tudi kakovost zgodovinskih učbenikov, ki izhajajo v Sloveniji oziroma v Italiji.

Cristina Benussi, profesor na Filozofski fakulteti v Trstu, je naštela številne projekte, ki mladim omogočajo daljše študijske obiske na evropskih vseučiliščih. Nato je izpostavila spremenjeno vlogo humanistične kulture, ki mora po novem upoštevati ekonomske zakone in prispevati k ustvarjanju splošne blaginje.

Emidij Susič, sociolog in ravnatelj Slorija, je predstavil manjšinske šole, ki so že po svoji naravi trojezične in so zato v popolnem skladu z najnovejšimi evropskimi postavkami. Zaključil pa je s trezno ugotovitvijo, da se nam v Evropi ni treba odpovedati lokalni ali narodni identiteti, saj posameznikovo osebnost sestavljajo številne komponente, ki sobivajo v večplastni celoti.

Organizatorji bodo v kratkem poskrbeli za publikacijo z zbranimi poročili vseh govornikov.

AL

CERKEV V MISIJONIH

Priloga Novega glasa dne 4. marca 2004 - Odgovorni urednik: Jurij Paljk
Prilogo je pripravilo misijonsko središče iz Gorice
Uredili: Mariza Perat in Tereza Srebrnič

Verniki vseh verstev so z ljudmi dobre volje poklicani, da gradijo mir tudi v Afriki in opustijo vsako obliko nestrpnosti in diskriminacije. Veliko pomanjkanje in hudi spori tam še slabšajo že izredno težke življenjske pogoje celih narodov. Vseeno pa ne manjkajo drobne iskre optimizma.

Janez Pavel II.

(pri molitvi angelovega češčenja na Božič leta 2002)

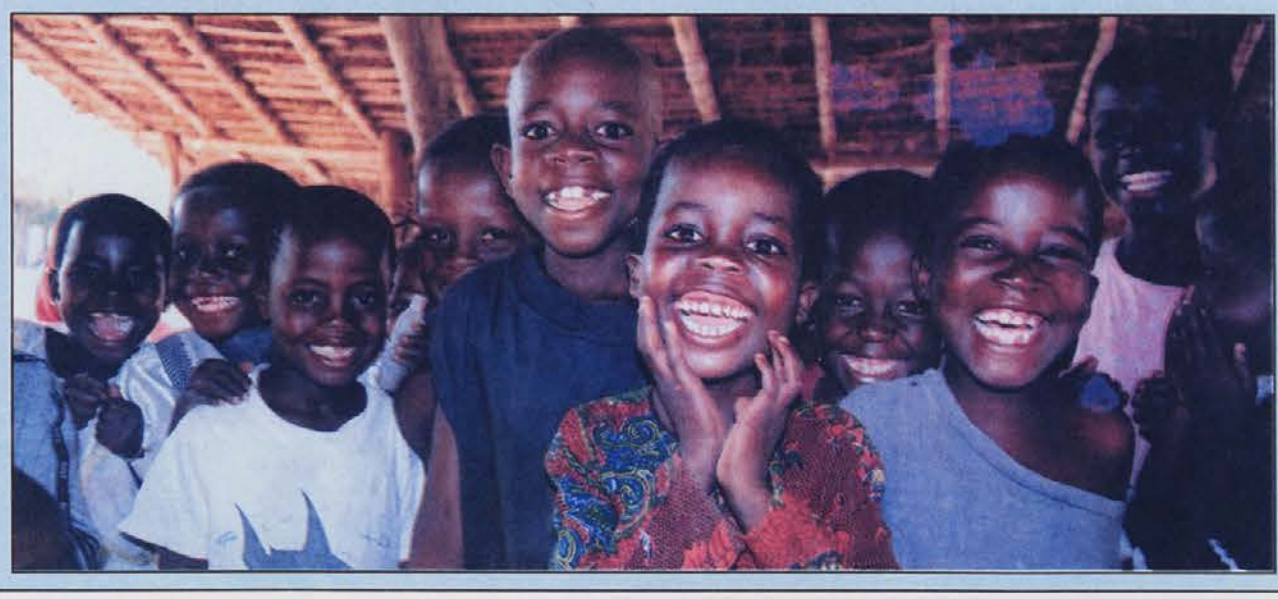

NADŠKOFOVA POSLANICA ZA MISIJONSKI POSTNI ČAS

MISIJONSKA CERKEV

»Misijonsko delovanje se nadaljuje«, je geslo letošnjega misijonskega postnega časa, ki svojo misijonsko pot pričenja z otvoritvijo nove župnije v Morofè, za ustanovitev katere nas je naprosil škof iz Yamoussoukrò.

Vabilo omenjenega škofa je istočasno tudi nova pobuda, da se misijonska zavzetost v naši škofiji še bolj poživi, v soglasju s tem, kar je naročil Kristus: »Pojdite po vsem svetu in oznanjajte evangelij!« (Mk 16, 15)

Misijonski postni čas postane tako tudi priložnost, da bolje spoznamo misijonski značaj Cerkve.

Škofija se mora zato znova vprašati, ali je njena vnema pri oznanjevanju Kristusa in njegovega poslanstva tudi oznanjevanje Kristusa kot središča človekovega življenja.

Prav tako se mora vprašati, ali je poleg tega, da tako velikodušno pomaga bratom v misijonskih deželah, tudi sposobna, da vzbudi nove misijonske poklice. Namen postnega časa namreč ni samo ta, da ustanovimo neko novo župnijsko središče (čeprav je seveda tudi to potrebno, saj se verniki morajo nekje zbirati in poslušati božjo besedo), ampak je namen postnega časa tudi ta, da se misijonska zavest še bolj utrdi in da se tudi najdejo osebe, ki so pripravljene oditi v misijone.

Janez Pavel II. je večkrat poudaril, da je Cerkev gibanje, ki izhaja iz poslanstva Sina in Sv. Duha in je torej v svojem poslanstvu misijonska.

Na razpolago imamo štirideset dni, da o tem razmišljamo, molimo in darujemo svoje žrtve.

Dino De Antoni
goriški nadškof

EVANGELIJ LJUBEZNI

NEKOČ KOSSOU, DANES MOROFÈ - MISIJONSKO POSLANSTVO SE NADALJUJE

Ob začetku novega leta nas vse preveva optimizem in upanje v boljše življenje. Za nami ostaja preteklost in prihodnost se kaže kot možnost za uresničenje nečesa novega in obenem vrednega.

Podobni občutki navdajajo našo škofijo in njeno misijonsko poslanstvo. Za nami ostaja plodno obdobje pričevalske vneme in uresničitev mnogih dobrih načrtov na misijonu Kossou. Bodočnost pa se nam že odpira na novi postojanki Morofè v mestu Yomoussoukro.

V 31 letih je v kraju Kossou delovalo na desetine duhovnikov, redovnic in laikov, ki jih je poslala naša škofija, da bi oznanjali evangelij in širili človeški napredek. Vsak od teh misijonarjev je prispeval svoj delež s pričevanjem, delavnostjo in tudi z žrtvami.

Vsem naj gre zahvala nas vseh. Nijhova je namreč zasluga, če se je misijon Kossou tako razvil in nas tamkajšnji škof vabi, da ga prepustimo domačinom.

Sedaj je na vrsti Morofè.

Po toliko letih misijonskega delovanja naše škofije bi se nam morda zdelo, da je že dovolj prispevala vesoljni Cerkvi in svetu. Zato bi lahko odklonili povabilo škofa iz Yomoussoukro, da prevzamemo novo nalogo: ustanovitev misijonske postojanke Morofè. Božja previdnost nas je vodila v Kossou, zatem v Nimbo, v Burkino Faso in Togo, v Mali itd...

Božja previdnost nas sedaj vodi v Morofè.

Poglejmo našo lepo Sočo. Še vedno pošilja v morje svojo kristalno vodo, v kateri živi na tisoče rib. Ko bi se Soča nekega dne ustavila, bi postala močvirje in bi s svojo smrtjo uničila tudi vse svoje ribe.

Če si bomo znali z molitvijo izprositi od Gospoda moči za velikodušno sprejemanje načrtov Božje previdnosti, bomo živa škofija, ki bo še vedno posredovala življenje in upanje tisočerim afriškim bratom, ki še ne poznajo in ljubijo Gospoda.

Kot nakazuje naslov letošnje misijonske postne akcije: Nekoč Kossou, danes Morofè - misijonsko poslanstvo se nadaljuje.

msgr. Giuseppe Baldas
ravnatelj goriškega misijonskega središča

POMOČ OTROKOM IN MLADOSTNIKOM, KI SO DOŽIVELI VOJNE GROZOTE

Med misijonske pobude letošnjega postnega časa spada tudi moralna in materialna prevzgoja dečkov, deklic in mladincev, ki so bili žrtve državljanske vojne v mestu Bouakè, na Slonokoščeni obali.

Sestre Božje Previdnosti vsak dan zbirajo na misijonu Nimbo več kot 60 deklic in deklet, ki so doživele nasilje med vojno ali pa so jih vzgajali za sovraštvo in so morale celo streljati. Zbirajo se od 8. do 17. ure; stare so od deset do štirinajst let. Najmlajši med njimi je samo osem let. V mestu Bouakè so poleg omenjene skupine še trije drugi centri: eden za deklice in dva za dečke.

Za skupine na misijonu Nimbo skrbita sestri Veronika in Domitilla skupaj s kakimi desetimi vzgojiteljicami. S pomočjo igre, vzgojnih in šolskih dejavnosti, opismenjevanja, petja in ročnih del omogočajo gojenkam, da bi premostile in pozabile vse gorje, ki so ga med državljansko vojno doživele na duši in na telesu.

Naloga, ki so si jo zadale redovnice, da preskrbijo dnevno 80 obrokov hrane, je zahtevna. Zato je želja k sodelovanju pritegniti vse birmance v naši škofiji, da bi osebno sodelovali pri prevzgoji svojih afriških vrstnic in vrstnikov in prispevali vsoto za deset dni kosil (kar znese skupaj 10 evrov).

POSVOJITVE BOGOSLOVCEV

Ena najbolj značilnih misijonskih dejavnosti vernikov goriške nadškofije je gotovo visoko število posvojitev bogoslovcev, bodisi preko Papeške ustanove sv. Petra apostola bodisi preko semenišča v mestu Jasi v Romuniji.

Posvojitev preko Papeške ustanove sv. Petra apostola je trenutno 351. 398 posvojencev je prejelo mašniško posvečenje.

V semenišču v Jasi v Romuniji je 92 posvojencev, od katerih jih je 35 že duhovnikov. Skupno število znaša tako 443 posvojitev in 433 duhovnikov.

POSVOJITVE OTROK IN MLADOSTNIKOV

V škofiji je trenutno 142 oseb in skupnosti, ki denarno podpirajo osebe, ki jih je prizadela bolezen Burulì. Te osebe se zdravijo v Kongouanou (Misijonska postojanka Kossou - Slonokoščena obala). Oseb oziroma skupnosti, ki denarno podpirajo podhranjene otroke v Kouwè v Togu, je v škofiji 112. Skupno je torej 254 posvojitev. Število nenehno raste.

DVA NOVA DUHOVNIKA V KOSSOU

Z mesecem septembrom 2003 so za misijonsko postojanko v Kossou prevzeli odgovornost domači afriški duhovniki. Tako so zamenjali goriške misijonarje »Fidei donum«, od katerih sta tam zadnja po vrsti delovala don Pierpaolo Soranzo in don Flavio Zanetti.

Nova duhovnika sta P. Jean Olivier Nacanabo, župnik, in P. Mathieu Appia, njegov sodelavec. Oba sta iz škofije Yamoussoukrò.

NOVOMAŠNIKI, DANI V POMOČ MISIJONSKI POSTOJANKI V NIMBO

Dne 4. oktobra so na misijonski postojanki v Daoukro, na ozemlju, ki ga nadzorujejo državne oblasti, prejeli mašniško posvečenje nekateri bogoslovci iz škofije Bouakè. Krajevni škof msgr. Vital Komenan Yao je za misijonsko postojanko v Nimbo določil dva izmed omenjenih novomašnikov. To sta abbè Modest Kouakou in abbè Seraphyn.

Abbè Emmanuel, ki je v Nimbo deloval 4 leta, je bil premeščen v Botro, kjer je postal župnik.

IZ KOSSOU V MOROFÈ - MISIJONSKA DEJAVNOST SE NADALJUJE

1970 - V tem letu se je z otvoritvijo bolnišnice za gobavce v Manikrò ter z blagoslovitvijo temeljnega kamna cerkve v Kossou pričelo misijonsko delovanje naše škofije.

1973 - V Kossou je bila ustanovljena prva misijonska postojanka »Fidei donum« z duhovniki, redovnicami in laiki.

2004 - Naše misijonsko delovanje se v tem letu pričenja z novo misijonsko postojanko v Morofè.

RAZNE DEJAVNOSTI

MOLITVENA SREČANJA

1) Mesečna misijonska sv. maša.
2) Križev pot.
3) Obrazci za občestveno obhajanje zakramenta sprave.
4) Knjižica za pomoč pri vsakodnevnem razmišljanju in molitvi.
5) Poseben molitveni obrazec za bolnike.

OSVEŠČANJE

1) Vzgoja vernikov k misijonski zavesti in vzajemnosti v škofiji.
2) Poročanje vernikom o misijonskem delovanju vesoljne Cerkve in posebej o delovanju naše nadškofije za evangelizacijo in človeški napredek.
3) Poročanje o položaju mladih žrtev vojne.
4) Poročanje o novi misijonski postojanki v Morofè-Yamoussoukro.
5) Pripomočki za vzgajanje k pravičnosti in miru.

SREDSTVA ZA DOSEGO TEH CILJEV

1) Misijonske nedelje.
2) Posebna srečanje z misijonarji - animatorji, in sicer:
a) po župnijah in raznih skupnostih;
b) na osnovnih, srednjih in višjih šolah.
3) Avdiovizualni pripomočki (videokasete, diapozitivi).

NAČRTI ZA BODOČNOST

EVANGELIZACIJA

1) Vzdrževanje škofijskih misijonskih postojank v Morofè in Nimbo ter pomoč škofijam Bouakè, Yamoussoukro, Dedougou in Nouna.
2) Posvojitev semeniščnikov v škofijah Bouake, Yamoussoukro (Slonokoščena obala) in Jasi (Romunija).
3) Pomoč krajevnim katehistom.
4) Izgradnja cerkvice v Allayaokro (Kossou).
5) Dograditev cerkve v Diebonoua (Nimbo).
6) Izgradnja hiše za misijonarje v Morofè.
7) Pomoč goriškim misijonarjem po svetu ter drugim krajevnim cerkvam.

ZA IZBOLJŠANJE ŽIVLJENJSKIH POGOJEV

1) Pomoč gobavcem v Manikro.
2) Delovanje sester Božje Previdnosti na Slonokoščeni obali in v Togu.
3) Pomoč bolnikom, ki trpijo za Burulijevo boleznijo in se zdravijo v Kongouanou (Kossou).
4) Moralna in materialna prevzgoja otrok in mladostnikov, žrtev državljanske vojne.
5) Pomoč središču za podhranjene otroke, otroškemu vrtcu in središču za zdravljenje AIDS-a v Kouwè (Togo).
6) Širjenje pismenosti in uresničitev manjših razvojnih načrtov v škofijah Dedougou in Nouna.
7) Dograditev osnovne šole v Belleville (Bouakè).

POSEBNE POBUDE

1) Vabilo družinam, naj v misijonskih deželah posvojijo kakšnega semeniščnika. V naši nadškofiji je trenutno 443 posvojenih bogoslovcev.
2) »Posvojitev« na daljavo otrok, ki jih je prizadela bolezen »Buruli« (Kongouanou) ter podhranjenih otrok v Kouwè.
3) Zbiranje zdravil in obvez za zdravstvene ustanove in bolnice, v katerih se zravijo gobavci.
4) Vsak prvoobhajanec in birmanec je vabljen, da svojim vrstnikom, žrtvam vojne, daruje znesek 10 evrov (10 kosil) ter tako pripomore k njihovi zopetni vključitvi v normalno življenje.
5) Duhovniki in redovniki so vabljeni, da s svojimi darovi na veliki četrtek podprejo šolo v Kossou.
6) Misijonske radijske in televizijske oddaje.

MISIJONSKO SREDIŠČE LAHKO NUDI:

1) Molitvena srečanja.
2) Predavanja, razna druga srečanja.
3) Srečanja z misijonarji - animatorji.
4) Diapozitive in videokasete.
5) Knjige, revije, letake in razne druge pripomočke.

OBRNITI SE JE TREBA NA
MISIJONSKI CENTER GORIŠKE NADŠKOFIJE
Corso Verdi, 4 - C.P. 121
34170 GORICA - GORIZIA
Tel. 0481 81309 - Fax 0481 537808
E-mail: missogo@tin.it
Tekoči poštni račun: 10138493

NAJISKRENEJE SE ZAHVALJUJEMO...

1) ODBORU ITALIJANSKE ŠKOFOVSKE KONFERENCE ZA POMOČ TRETJEMU SVETU.

Omenjeni odbor je z razumevanjem in zaupanjem do dejavnosti, ki jih Škofijsko misijonsko središče opravlja v korist splošnega človeškega napredka, za nujne potrebe beguncev nakazal vsoto 200.000 evrov; omenjeno vsoto je pridobil iz sklada 8$^{0}/_{00}$. Nadalje je za vključitev v delo že omenjenih beguncev nakazal še drugih 30.000 evrov. Prepričani smo, da se podpisi, ki jih na tisoče vernikov iz naše škofije ob prijavi letnih dohodkov nakloni v korist katoliške Cerkve, zelo dobro obrestujejo.

2) SKLADU GORIŠKE HRANILNICE.

Tudi iz tega Sklada že vrsto let prihaja pomoč za dejavnosti v korist vsesplošnega človeškega napredka, ki jih v afriških misijonih opravlja goriško Misijonsko središče. Tako je tudi leta 2003 Goriška hranilnica nakazala 8.000 evrov za nakup avtomobila, ki bo služil našima goriškima misijonskima postojankama na Slonokoščeni obali.

3) ŠKOFIJSKEMU MISIJONSKEMU SREDIŠČU IZ MÜNCHNA.

Ni prvič, da Škofijsko misijonsko središče iz Münchna podpre naše pobude. Tako je leta 2003 omenjeno Središče za gradnjo stanovanja za duhovnike na novi misijonski postojanki v Morofè darovalo 20.000 evrov.

4) ROTARY KLUBU V GORICI, TRŽIČU, ČERVINJANU IN PALMANOVI.

Poleg večje količine zdravil je omenjena organizacija darovala 5.600 evrov za preprečevanje in zdravljenje AIDS-a v Kouwè (Togo).

5) KREDITNI BANKI V TURJAKU.

6) PODJETJU "VANDA IN MIRO KUSTERLE" IZ GORICE.

Omenjeno podjetje že vrsto let brezplačno daje na razpolago svoja skladišča za spravljanje blaga in za pošiljanje zabojnikov na naše misijonske postojanke.

NOV ROMUNSKI MISIJONAR G. GABRIEL CIMPOESU ODHAJA NA SLONOKOŠČENO OBALO

Po Veliki noči bo odpotoval na naš misijon v kraju Nimbo g. Gabriel Cimpoesu iz škofije Jasi, v Romuniji. Pridružil se bo sobratu g. Adrianu Stoici, ki že deluje tam. G. Gabriel se v teh dneh v Gorici pripravlja na novo poslanstvo, nakar se bo vrnil v Romunijo, kjer bo prejel misijonski mandat. V Afriko ga bo pospremil novi voditelj Misijonskega središča v mestu Jasi g. Claudiu Istoc.

Gospod Gabriel je opravil svoje teološke študije v Castelleriu pri Vidmu (v našem medškofijskem semenišču). V naši škofiji je prebival pri duhovniku Ginu Pasqualiju. Nato se je vrnil v domovino ter služboval kot kaplan v mestu Adjudeni. V misijone bo odšel kot škofijski duhovnik »fidei donum«, da bi s sobratom pripravil prvo samostojno romunsko misijonsko postojanko.

GORIŠKI MISIJONARJI PO SVETU

1. *S. Kristina BAJC* iz Ajdovščine - Šolske sestre sv. Frančiška Kristusa Kralja **EGIPT**
2. *P. Claudio BATTISTUTTA* iz Fiumicella - Pime **ITALIJA**
3. *S. Adele BIANCOTTO* iz Červinjana - Hčere Naše Gospe Snežne **ITALIJA**
4. *P. Claudio BORTOLOSSI* iz Strassolda - Misijonarji sv. Ksaverija **KOLUMBIJA**
5. *S. Ulderika Bressan* iz Aiella v Furlaniji - Mis. sestra frančiškanka, klarisa Presvetega Zakramenta **ITALIJA**
6. *S. Pierfernanda CALLIGARIS* iz Pierisa - Misijonarke Consolate **TANZANIJA**
7. *S. Lucia CATALANO* iz Nabrežine - Misijonarke Bremadežne - P. Kolbe **BOLIVIJA**
8. *Don Dionisio COSSAR - iz Cavenzana* - Ognjiščarji **ITALIJA**
9. *Ivana COSSAR* iz Ogleja - Laična misijonarka **BURKINA FASO**
10. *S. Bernarda CUCIT* iz Krmina - Dorotejka **BURUNDI**
11. *P. Fabio D'AGOSTINA* iz Strassolda - Misijonarji ksaverijanci **MOZAMBIK**
12. *P. Franco DALTIN* iz Červinjana v Furlaniji - Družba Božje Besede **MEHIKA**
13. *P. Mario DIANA* iz Aiella v Furlaniji Frančiškan **ITALIJA**
14. *S. Bogdana KAUČIČ* iz Ledine - Usmiljenka **RWANDA**
15. *S. Elizabeta LIKAR* - Šolske sestre sv. Frančiška Kristusa Kralja **EGIPT**
16. *P. Danilo LISJAK* iz Vipave - Salezijanec **RWANDA**
17. *S. Maria Dolores* Lisjak iz Šempetra pri Gorici - Misijonarka iz Combonijeve družbe **EGIPT**
18. *S. Flavia LUCA* iz Aiella v Furlaniji Klarise franč. misij. presv. zakramenta **ROMUNIJA**
19. *P. Tito Marega* iz Červinjana Lazarist **BRAZILIJA**
20. *S. Maria PACOR* iz Romjana - Hčere Marije Pomočnice **MEHIKA**
21. *P. Ambrogio RINALDI* iz Campolonga - Kapucin **BRAZILIJA**
22. *P. Hilarij RUDEŽ* iz Gorice - Jezuit **ZAMBIJA**
23. *P. Ernest SAKSIDA* iz Dornberka - Salezijanec **BRAZILIJA**
24. *S. Lucia Mary SCAREL* iz Scodovacce - Misijonarke Consolate **ITALIJA**
25. *S. Maria SELLENATI* iz Jasiha - Karmeličanka - usmiljenka **FILIPINI**
26. *P. Paolo SPANGHERO* iz Turjaka - Misijonar Pime **TAIWAN**
27. *P. Giuseppe TEMON* iz Ločnika - Škofijski duhovnik **ARGENTINA**
28. *S. Gabriella TRIPANI* iz Gorice - Misijonarka Brezmadežne **ITALIJA**

MISIJONSKO PISMO G. IVANA BAJCA S SLONOKOŠČENE OBALE

Dragi misijonski prijatelji,

oglašam se z nove župnije, kamor sva z g. J. Kosmačem prišla 11. oktobra. Po 13-ih letih dela in življenja v župniji Méagui se nama je zdelo primerno, da greva še kam drugam. Škof nama je ponudil ustanovitev nove župnije Gabiadji. Ta se nahaja dobrih 40 km južneje, ob cesti, ki pelje v San Pedro.

Župnija je nova. Do sedaj še ni bilo tu stalnega duhovnika. Sem so duhovniki prihajali le občasno. Ob prihodu sva našla le precej veliko stavbo, ki služi za cerkev. Je pa zelo nizka in zato zelo vroča, posebej ko sonce pripeka na pocinkano pločevino, ki se nahaja nad glavo.

Župnišče smo začeli graditi v začetku junija in do začetka oktobra je bilo toliko narejeno, da sva se lahko vselila. Treba pa bo še veliko narediti, preden bo končano. Seveda bo treba misliti tudi na druge gradnje, prostore za verouk, za razna srečanja in morda kdaj tudi na gradnjo cerkve.

V vasi sami živi po uradnem štetju nekaj nad 10.000 ljudi. Poleg tega je v župniji po vaseh še skoraj 30 krščanskih skupnosti, kar je neprimerno manj kot v prejšnji župniji. Ceste so tudi tukaj zelo slabe. V prejšnji župniji smo imeli po cestah veliko vode in blata, tu so pa spolzki klanci - »poledica pri 30° C«. V vaseh, ki sva jih že obiskala, ugotavljava, da je versko stanje na zelo nizki ravni. Vidi se, da ponekod ljudje že dolgo niso videli duhovnika, ponekod še nikoli. Tudi katehisti in drugi odgovorni v krščanskih skupnostih nimajo ustrezne priprave. Kljub temu da je župnija manjša, nama dela ne bo manjkalo.

Sandi in Pavel sta tudi odšla iz Soubré ustanavljat novo župnijo v San Pedro, ki se nahaja skoraj 40 km južno od nas ob morski obali. To je že četrta župnija v tem velikem pristaniškem mestu. Tako bomo še naprej ostali razmeroma blizu.

V zadnjih letih so se odnosi med ljudmi tu zelo poslabšali. Predvsem do afriških priseljencev imajo domačini, predvsem vlada, zelo grd odnos. Na vse načine jih izkoriščajo. Prav zadnje čase je ta napetost nekoliko popustila, sicer se pa ti odnosi odvijajo kot morski valovi.

Dežela živi v neki negotovosti, čeprav vlada relativen mir. Že od septembra 2002 je razdeljena na pol, z uporniki na severu in z »zakonito vlado« na jugu. Nikakor se ne morejo dogovoriti, da bi se ponovno združili. Obtoževanj in nezaupanja je veliko na obeh straneh.

Zelo hudo je bilo, ko je izbruhnila vojna na zahodu države. Bilo je ogromno beguncev in menda veliko mrtvih, povsod veliko gorja in trpljenja. Položaj se je nekoliko umiril. Nihče ne more predvideti, kako se bo vse to končalo, kot verjetno nihče ni pričakoval, da bo prišlo do sedanjega stanja.

Mi imamo srečo in se moramo za to Bogu zahvaljevati, da do sedaj nimamo težav z nikomer. Za zdaj še vsi spoštujejo duhovnike.

Velikokrat se govori, kako je Afrika revna. To je res na vseh področjih. Najhujša je človeško-duhovna revščina. Ta je tudi korenina materialne revščine. Mi poskušamo z ljudmi premagovati eno in drugo. Moja želja je, da bi vsak kristjan pri tem po svojih močeh sodeloval!

Lep pozdrav vsem! **Ivan Bajec**

SPLOŠEN POVZETEK

PREJEMKI	**744.718,96**
IZDATKI	**743.102,66**
PASIVNI OSTANEK	**1.316,30**

PREJEMKI

DEKANIJA OGLEJ	19.218,00
DEKANIJA ČERVINJAN	14.076,27
DEKANIJA KRMIN	11.888,00
DEKANIJA DEVIN	7.170,65
DEKANIJA GORICA	23.625,77
DEKANIJA GRADIŠČE	22.670,70
DEKANIJA TRŽIČ	21.392.20
DEKANIJA RONKE	14.940,92
DEKANIJA ŠTANDREŽ	7.859,42
DEKANIJA VISCO	24.095,00
ŽUPNIJE SKUPNO	166.936,93
ŠOLE	2.712,17
USTANOVE, ZAVODI, SKUPINE	154.993,54
MAŠNE INTENCIJE	16.395,00
RAZLIČNI DAROVI	273.681,132
PRISPEVEK ODBORA CEI "8 PROMILOV"	130.000,00
SKUPNO	**744.718,96**

IZDATKI

1) PODPORA MISIJONOMA NIMBO IN KOSSOU TER TEHNIČNI ŠOLI V KOSSOU ZA BOLNIKE BOLEZNI "BURULÌ", ZA GOBAVCE, NAKUP IN POŠILJANJE ZDRAVIL	173.134,24
2) RAZVOJNI NAČRTI V TOGU	38.706,50
3) POMOČ BEGUNCEM	193.911,76
4) SODELOVANJE S ŠKOFIJAMA DEDOUGOU IN NOUNA - V BURKINI FASO	87.512,09
5) ZA GORIŠKE MISIJONARJE V SVETU IN ZA DRUGE MISIJONARJE	81.314,10
6) SODELOVANJE Z ROMUNSKO ŠKOFIJO V MESTU JASI	37.381,08
7) ZAVAROVANJE MISIJONARJEV, STROŠKI URADOVANJA, POŠILJKE, NAKUP IN VZDRŽEVANJE VOZIL	63.454,26
8) STROŠKI ZA MISIJONSKO ANIMACIJO IN PRIPOMOČKE	49.180,11
9) MAŠNE INTENCIJE	18.000,00
10) PASIVNI OSTANEK DO 31.12.2002	508,52
SKUPNO	**743.102,66**

DEKANIJA OGLEJ

OGLEJ	895,00
BELVEDERE	130,00
BOSCAT	450,00
FIUMICELLO - S. VALENTINO	500,00
FIUMICELLO - S. LORENZO	265,00
FIUMICELLO - PAPARIANO	350,00
FOSSALON PRI GRADEŽU	730,00
GRADEŽ - ŽUPNIJA IN MISIJONSKA SKUPINA	12.743,00
ISOLA MOROSINI	50,00
S.MARTINO DI TERZO	327,00
TERZO D'AQUILEIA	1.178,00
VILLA VICENTINA	1.600,00
SKUPNO	**19.218,00**

DEKANIJA ČERVINJAN

ČERVINJAN IN SCODOVACCA	5.183,38
MUSCOLI	310,00
PERTEOLE - SACILETTO - ALTURE	275,00
RUDA	7.000,00
STRASSOLDO - POSTNA NABIRKA 2002	515,90
STRASSOLDO - POSTNA NABIRKA 2003	791,99
SKUPNO	**14.076,27**

DEKANIJA KRMIN

BORNJAN	740,00
BRAČAN	550,00
KOPRIVNO	4.500,00
KRMIN - STOLNICA	1.165,00
KRMIN - ROSA MISTICA	225,00
KRMIN - SV. LEOPOLD	540,00
CORONA	1.012,00
DOLENJE	250,00
MARJAN	520,00
MEDEJA	570,00
MORARO	500,00
MOŠ	1.316,00
ŠLOVRENC	-
SKUPNO	**11.888,00**

DEKANIJA DEVIN

NABREŽINA	3.795,15
DEVIN	500,00
MAVHINJE	290,00
ŠEMPOLAJ	440,00
ZGONIK	480,00
SESLJAN - SV. FRANČIŠEK	1.065,00
RIBIŠKO NASELJE	600,00
SKUPNO	**7.170,65**

DEKANIJA GORICA

STOLNICA-ŽUPNIJA IN MISIJ. SKUPINA	5.905,00
B.V.MISERICORDIA (CAMPAGNUZZA) ŽUPNIJA IN MISIJ. SKUPINA	1.370,00
MARIJA KRALJICA	-
NAŠA GOSPA IZ LURDA (MADONNINA)	124,00
SRCE JEZUSOVO	3.903,26
SV. JANEZ OD BOGA IN SV. JUST ŽUPNIJA IN ZBOR	470,00
SV. JOŽEF DELAVEC	1.547,00
SV. PIJ X.	445,00
SV. ROK	750,00
SV. ANA-ŽUPNIJA IN MISIJ. SKUPINA	3.040,00
SV. IGNACIJ	1.710,00
KAPELA SV. ANTONA	892,00
SV. VID IN MODEST	969,51
LOČNIK	2.500,00
SKUPNO	**23.625,77**

DEKANIJA GRADIŠČE

FARA OB SOČI	1.500,00
GRADIŠČE - ŽUPNIJA	2.305,31
ZDRAVŠČINA	8.339,75
ROMANS OB SOČI IN FRATTA	1.465,64
ZAGRAJ - ŽUPNIJA IN MISIJ. SKUPINA	3.705,00
ŠMARTIN NA KRASU	285,00
VERŠA	-
VILEŠ ŽUPNIJA IN MISIJ. SKUPINA	5.070,00
SKUPNO	**22.670,70**

DEKANIJA TRŽIČ

SV. AMBROŽ	2.356,00
B.V. MARCELLIANA	726,00
SV. JOŽEF	690,00
SV. NIKOLAJ IN PAVEL ŽUPNIJA IN MISIJ. SKUPINA	11.012,00
SV. ODREŠENIK	760,00
ŠTARANCAN - ŽUPNIJA IN MISIJ. SKUPINA	5.848,20
SKUPNO	**21.392,20**

DEKANIJA RONKE

BELJAN	-
FOLJAN	140,00
PIERIS-ŽUPNIJA IN MISIJ. SKUPINA	775,15
SREDIPOLJE - POLAČE	430,00
RONKE - SV. LOVRENC ŽUPNIJA IN MISIJ. SKUPINA	920,77
RONKE - MARIJA MATI CERKVE	850,00
RONKE - ROMJAN ŽUPNIJA IN MISIJ. SKUPINA	5.316,00
ŠKOCJAN OB SOČI	2.600,00
ŠPETER OB SOČI IN KASELJAN	3.054,00
TURJAK	855,00
SKUPNO	**14.940,92**

DEKANIJA SV. ANDREJA

KRMIN - SV. SUBIDA slov. verniki	100,00
DOBERDOB	300,00
GABRJE	389,31
JAZBINE	30,00
GORICA SLOV. PAST. SREDIŠČE	1.500,00
JAMLJE	105,00
PODGORA	345,00
PEVMA - ŠTMAVER	-
RUPA	478,52
PEČ	391,97
ŠTEVERJAN	665,00
VRH SV. MIHAELA	753,37
STANDREŽ	1.129,25
SOVODNJE OB SOČI	1.622,00
DOL	50,00
SKUPNO	**7.859,42**

DEKANIJA VISCO

AIELLO DEL FRIULI	6.906,00
CAMPOLONGO - ŽUPNIJA IN MISIJ. SKUPINA	4617,00
CHIOPRIS - VISCONE	450,00
CRAUGLIO - ŽUPNIJA IN MISIJ. SKUPINA	4.500,00
JOANNIS	766,00
NOGAREDO AL TORRE	708,00
S.VITO AL TORRE	2.038,00
TAPOGLIANO	265,00
VISCO- ŽUPNIJA IN MISIJ. SKUPINA	3.845,00
SKUPNO	**24.095,00**

ŠOLE

NABREŽINA - SREDNJA ŠOLA "I. GRUDEN"	500,82
KRMIN - OTROŠKI VRTEC (ul. RESISTENZA)	121,00
DOBERDOB - VEČSTOPENJSKA ŠOLA - OTROŠKI VRTEC	136,15
DOBERDOB - SREDNJA ŠOLA	260,00
GORICA - OTROŠKI VRTEC IN OSNOVNA ŠOLA "NOSTRA SIGNORA"	813,73
STRASSOLDO - OSNOVNA ŠOLA	850,00
SLOVENSKA OSNOVNA ŠOLA	31,29
SKUPNO	**2.712,17**

USTANOVE - ZAVODI - SKUPINE

OGLEJ - MLADINSKA SKUPINA SV. FRANČIŠKA	1.000,00
OGLEJ - MISIJ. SKUPINA	3.227,00
BARBANA -ROMARSKA CERKEV	150,00
KOPRIVNO - MISIJ. SKUPINA	3.000,00
ČERVINJAN - MISIJ. SKUPINA	70,00
ČERVINJAN - ŽUPNIJSKO REKREACIJSKO SREDIŠČE SV. MIHAELA "LJUDJE KOT MI"	19.000,00
ČERVINJAN - UNIVERZA ZA TRETJE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE	1.109,00
CHIOPRIS - VISCONE - VELEBLAGOVNICA "NICO"	200,00
KRMIN - MISIJ. SKUPINA	6.934,00
KRMIN - PLESNA ŠOLA	750,00
FARA OB SOČI - MISIJ. SKUPINA	4.900,00
FIUMICELLO - MISIJ. SKUPINE SV. VALENTIN	-
ŠLOVRENC IN PAPARIANO	2.700,00
FOLJAN - SREDIPOLJE - MISIJ. SKUPINA	2.373,00
GORICA - DOM ZA OSTARELE "SV. VINCENCIJ PAVELSKI"	400,00
GORICA - NOTARSKI ZBOR	500,00
GORICA - ZBOR "PRO SENECTUTE"	100,00
GORICA - USTANOVA GORIŠKE HRANILNICE	8.000,00
GORICA - MISIJ. SKUPINA SV. IGNACIJA	6.875,22
GORICA - MISIJ. SKUPINA SV. TEREZIJE D.J.	5.500,00
GORICA - ZAVOD "NOSTRA SIGNORA"	800,00
GORICA - ZAVOD REDOVNIC URŠULINK - SKUPNOST IN GOJENCI	2.500,00
GORICA - ZAVOD SV. DRUŽINE	1.500,00
GORICA - ZAVOD SV. DRUŽINE IN GOSTJE	400,00
GORICA - USTANOVA "ONLUS CAV. ROSARIO VIZZARI"	10.000,00
GORICA - "PIO SOVVEGNO"	3.000,00
GORICA - "SOROPTIMIST INT. CLUB""	390,00
GORICA - REDOVNICE "DEL NAZARENO"	400,00
GRADIŠČE - OTROCI A.C.R.	93,25
GRADIŠČE - MISIJ. SKUPINA	3.350,00
GRADIŠČE - MOLITVENA SKUPINA	390,00
GRADEŽ - SKUPINA SV. KRIZOGONA	1.650,00
LOČNIK - MISIJ. SKUPINA	500,00
TRŽIČ - "ASI ROBICON"	585,00
TRŽIČ - KARITAS "MARCELLIANA"	1.500,00
TRŽIČ - SKUPNOST "MASCI"	725,00
TRŽIČ - SKUPINA "AGESCI IN MASCI"	700,00
TRŽIČ - DELOVNA SKUPINA SV. MIHAELA	742,50
TRŽIČ - MISIJ. SKUPINA "MARCELLIANA"	2.150,00
TRŽIČ - MISIJ. SKUPINA SV. AMBROŽA	3.703,00
TRŽIČ - SKAVTI 2. IN 4. ČETE	900,00
NOGAREDO - OBRTNIŠKA PODJETJA	735,00
PERTEOLE - SACILETTO - MISIJ. SKUPINA	2.000,00
POLAČE - MISIJ. SKUPINA IN OBČESTVO	2.500,00
POLAČE - PRIJATELJI BAJTE	550,00
RONKE - CENTER ZA EKONOMSKE ŠTUDIJE "E. VANONI"	837,29
S. MARTINO DI TERZO IN TERZO D'AQUILEIA MISIJ. SKUPINA	3.000,00
SCODOVACCA - MISIJ. SKUPINA	1.376,50
SESLJAN - SV. FRANČIŠEK - MISIJ. SKUPINA	2.900,00
TERZO D'AQUILEIA - REKREACIJSKI CENTER "S. BIAGIO E S. MARTINO"	1.035,00
TURJAK - SKUPINA PRIJATELJEV IN POLETNI TABOR	908,04
TURJAK - ZADRUŽNA KREDITNA BANKA	250,00
TURJAK - MISIJ. SKUPINA	3.000,00
VILEŠ - MISIJ. SKUPINA	800,00
VISCO - SKUPINA ALPINCEV	350,00
ROTARY CLUB GORICA - TRŽIČ - ČERVINJAN - PALMANOVA	5.600,00
DUHOVNIKI IN REDOVNIKI NA VELIKI ČETRTEK	4.555,74
BUTTRIO IN CAMINO - ŽUPNIJSKA KARITAS	500,00
FALCADE (BL) - ŽUPNIJA	400,00
MÜNCHEN - ŠKOFIJSKO MISIJONSKO SREDIŠČE	19.979,00
ITALIJANSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA	130.000,00
SKUPNO	**284.993,54**

NŠK/Obisk župana in podžupana

Dipiazza : v težavah so vse mestne kulturne ustanove

Prejšnji četrtek se je tržaški župan Roberto Dipiazza podal v spremstvu podžupana in odbornika za kulturo Parisa Lippija na obisk v Narodno in študijsko knjižnico. Nadaljuje se tako niz srečanj, s katerimi skušajo odgovorni knjižnice vzpostaviti s krajevnimi javnimi in verskimi oblastmi neposreden stik. Take vrste gostovanj so namreč vedno koristne, seveda enkrat bolj, drugič manj, odvisno pač od sogovornika...

Takoj, ko je župan stopil v čitalnico, je zasledil prof. Sama Pahorja, ki je običajni obiskovalec knjižnice. Iz krajšega razgovora, ki sta ga Dipiazza in prof. Pahor imela, je bilo razbrati, da imata - kljub različnim svetovnonazorskim pogledom - vsekakor svojevrsten, a spoštljiv odnos. "Prof. Pahor je zmožen postaviti vse v dvom", je dejal župan z nasmehom na ustih, preden je začel razgovor s člani upravnega odbora, ravnateljem NŠK Milanom Pahorjem in predsednikom knjižnice Viljemom Černom.

Predsednik NŠK je gostoma začrtal dejavnosti knjižnice in podčrtal pomen, ki ga dolgoletna inštitucija ima v krajevnem in deželnem kulturnem tkivu. Ravnatelj pa je županu in podžupanu orisal dejavnosti in logistično strukturo NŠK ter zastavil predstavnikoma občinske uprave dve prošnji. Ena zadeva finančno podporo s strani občine, ki bi NŠK nudila večjo organizacijsko in upravno gotovost.

FOTO KROMA

Druga prošnja pa zadeva pokroviteljstvo in denarno podporo, ki bi ga občina in druge ustanove lahko nudile projektom NŠK, ki bi vsako leto hrabrile kulturno dediščino našega mesta.

Župan Dipiazza je pa takoj opozoril na hude finančne stiske, v katerih se nahaja občina. Stroški, katerim mora občina kljubovati, so namreč visoki. Kot primer sedanjega nerožnatega proračunskega stanja je omenil položaj mestne knjižnice, ki bi potrebovala nujna popravila. Po županovem mnenju je pomanjkanje najrazličnejših virov (od vode pa do finančnih sredstev) problem celotnega zahodnega družbenega sistema. Prav zato je treba težave reševati na podlagi integracijske strukturalne politike, to se pravi, da je treba odvečne stroške odpraviti. "Tak primer bi bil združiti v eno samo poslopje bodisi slovenske kot italijanske šole", je pojasnil župan. Dipiazza je namreč mnenja, da bi bilo primerno, ko bi na podlagi evropskih razvojnih projektov sodelovanje med italijansko in slovensko skupnostjo (predvsem v našem okolju) potekalo na podlagi ne tako globokih razkolov med enimi in drugimi.

S takimi mislimi je župan ravnatelju NŠK posredno zavrnil prvo prošnjo za finančno podporo. Kar se druge tiče, je podžupan Lippi dodal, da občinska uprava podpira tako kulturno politiko v mestu. Škoda pa, da je prošnja za razstavo fotografa Maria Magajne "Obrazi življenja", za katero je NŠK zaprosila pokroviteljstvo, razstavno dvorano in sponzorizacijo kataloga, ostala neuslišana od novembra 2001. Župan in podžupan Lippi sta pokrajinskemu predsedniku SKGZ, ki je gostoma omenil, da je premalo zanimanja v našem mestu za vstop Slovenije v EU, odgovorila, da je žarišče zanimanja za vstop Slovenije v EU preusmerjeno na Goriško, saj bo tam tudi prisoten sam Predsednik evropske komisije Romano Prodi. Podžupan Lippi pa je še dodal, da predstavlja 1. maj tudi posebno obletnico za Trst, saj so na tisti dan v mesto vkorakale jugoslovanske čete, kar je privedlo do dobro znanih posledic... "Treba je večje senzibilnosti s strani vseh. Pokazati moramo, da gledamo bodočnosti v oči", je dejal podžupan.

IG

OBVESTILA

POTOVANJE Z NOVIM GLASOM v Španijo. Cenjene bralce obveščamo, da je potovanje v Španijo - Santiago de Compostela in Kastilijo - zagotovljeno. Vpisovanje je odprto še nekaj časa; kdor bi se nam želel pridružiti, naj zato pohiti z vpisom na naših uredništvih v Gorici, tel. 0481 533177, in v Trstu, tel. 040 365473.

SKD BARKOVLJE, Ul. Bonafata 6, vabi v nedeljo, 7. t.m., ob 18. uri na večer o *Ženskih likih v poeziji in glasbi*. Recitacije in samospevi: Dana Furlani, Matejka Bukavec, Lara Komar, Rossana Paliaga, gojenke glasbene šole Marij Kogoj iz razreda prof. Nore Jankovič. Uvodna misel - Tatjana Rojc, klavirska spremljava - Tamara Ražem, interpretacija poezij - Lidija Kozlovič, poklon ženam - Vladislav Komar.

ZDRUŽENJE PROSTOVOLJCEV Hospice Adria Onlus vabi na okroglo mizo, ki bo v četrtek, 11. marca, ob 20.30 na Opčinah na temo: Med življenjem in smrtjo: kako razne veroizpovedi gledajo na evtanazijo oz. na podaljšanje življenja za vsako ceno. Sodelujejo: Dušan Jakomin, Ariel Haddat, Nevzet Porić. Vljudno vabljeni!

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca v Trstu in Klub prijateljstva vabita vse na duhovno pripravo na Veliko noč, ki bo v četrtek, 18. marca, pri šolskih sestrah pri Sv. Ivanu, ul. delle Doccie 34. Ob 16. uri bo sv. maša, nato razgovor ob čaju.

DAROVI

V SPOMIN na pokojnega Ivana Terčona daruje sestra Jelka 50,00 € za cerkev v Mavhinjah, 50,00 € za misijone, 50,00 € za zbor Fantje izpod Grmade, 50,00 € za cerkveni pevski zbor, 25,00 € za Mladiko in 25,00 € za društvo Cerovlje Mavhinje.

Finžgarjev dom / Prešernova proslava

Poklon Kosovelu in Maliču

Društvo Finžgarjev dom in MePZ Sv. Jernej nista mogla mimo 100-letnice rojstva dveh velikih Primorcev, pesnika Srečka Kosovela in glasbenika Staneta Maliča. Letošnje obhajanje praznika slovenske kulture, ki ga organizatorji že tradicionalno prirejajo na zadnjo februarsko nedeljo, je bilo zato posvečeno njunemu spominu z *Večerom slovenske pesmi in besede*.

Dijaki openske nižje srednje šole so pod mentorstvom prof. Lučke Susič podali splet Kosovelovih proznih in verznih utrinkov, ki so del obširnejše predstave *Skozi pesem sije luč duše*. Da je "poezija

FOTO KROMA

večno aktualna", tudi v času, ko je "človek zajet v mentaliteto potrošniške mrzlice", je v svojem svežem razmišljanju potrdila slavnostna govornica, pesnica in prof. Majda Artač.

Z izborom Maličevih skladb za otroške in zrele glasove so se vaški pevski sestavi poklonili plodnemu glasbenemu delavcu, pozornemu pedagogu, dolgoletnemu orglarju, skrbnemu pevovodji in občutljivemu skladatelju. Najmlajši, člani OPZ in MlMPZ Vesela pomlad, so zapeli pod vodstvom Mire Fabjan in ob klavirski spremljavi Axela Furlana (Mamica moja in Sinku). Sopranistki Marto Fabris in Mojco Milič je pri izvajanju dveh samospevov spremljal pianist Tomaž Simčič (Nagajivka in Pesem). Nedeljski program pa je sklenil nastop MePZ Sv. Jernej pod taktirko Janka Bana, ki se je od številnega občinstva poslovil z obvezno Prešernovo Zdravico tokrat seveda v Maličevi priredbi.

AL

Slabemu vremenu navkljub

Veselo pustovanje v Bazovici

Starši otrok otroškega zbora Slomšek vsako leto skrbijo, da se otroci ob pustu lahko poveselijo v zdravi in veseli družbi. Tudi letos so se mnogi otroci iz vrtca, iz osnovne in srednje šole srečali v domačem Slomškovem Domu v ponedeljek, 23. februarja. Celo popoldne so pod vodstvom prizadevnih Nicole Križmančič in Lise Meriggioli lahko skakali, plesali, se vrteli in po svoje zabavali.

Zaradi slabega vremena je bilo namreč letos pustno veselje marsikje na prostem oteženo, zato so bili še bolj do-

brodošli topli, notranji prostori.

Iskrena hvala staršem, ki so poskrbeli za hrano in pijačo, mladima dekletoma za vodenje zabave in seveda domačemu župniku za razpoložljivost prostorov.

Mladi za mlade - Koncertna sezona GM

V petek, 5. marca, se bo v Domu Glasbe - Casa della Musica (ulica Capitelli 3) pričela letošnja pomladanska koncertna sezona Glasbene matice. Otvoritev bo poverjena recitalu mlade ruske pianistke Tatjane Ivleve, zmagovalke lanskega mednarodnega klavirskega tekmovanja Pecar v Gorici. Rezervacije vstopnic in informacije: Glasbena matica, ulica Montorsino 2, Trst telefonska številka 040 18605.

Nadaljevanje prispevka *Po sledeh naših prednikov* Nade Martelanc bomo objavili v prihodnji številki. - Ured.

SKGZ in Slovenski klub

10. februar: dan spornega spomina

V petek, 20. februarja, je na večeru, ki sta ga priredila Slovenski klub in SKGZ zaradi številnih in različnih reakcij, ki jih je sprožil zakonski predlog o državnem dnevu spomina na istrski eksodus, prišlo do izraza tako s strani razpravljalcev kot tudi občinstva globoko razočaranje glede stališč, ki jih je na državni ravni zavzela stranka Levih demokratov s svojimi najvidnejšimi predstavniki na čelu. Da bi pa debata dosegla popolnejšo obliko, je med gosti sedel tudi predstavnik Levih demokratov, senator italijanskega parlamenta Miloš Budin, ki je podobno kot ostali povabljeni - in sicer zgodovinar Sandi Volk in Rudi Pavšič - odgovarjal na vprašanja, ki jih je zastavljal povezovalec večera zgodovinar Franc Fabec.

Senator Budin je s svojimi besedami zavzel pozicijo politika, ki ima drugačne naloge kot zgodovinar. Politik je namreč zadolžen, da odpravi razloge, ki so danes kot nekoč razlog za delitve znotraj naroda samega, kot tudi, da se zavzema za odpravo zamer, ki še danes oddaljujejo različne narode. Kar se tiče stališč LD glede dneva spomina, ki bo, kot si je desna sredina želela, 10. februarja, pa je senator dejal, da je njegova stranka ta predlog sprejela, "ker je treba te stvari zapreti". Fassinove nesrečne besede glede slovanskega ekspanzionizma pa je ocenil le kot goli spodrsljaj. Kljub vsemu pa je Miloš Budin podčrtal dejstvo, da bo tudi osebno v senatu poskrbel za to, da bo zgodovinski okvir glede tega dne celoviteje prišel do izraza. Parlamentarec, ki ga je občinstvo Gregorčičeve dvorane večkrat prekinilo, saj je bilo vzdušje dokaj čustveno nabito, je nato dejal, da se je levica na tak način ezulom oddolžila, Slovenci pa lahko sedaj čakamo, da bo desna sredina isto storila. Fassinove izjave so sprožile tudi razgibano dialektično razpravo znotraj SKGZ. Rudi Pavšič je vsekakor mnenja, da so spravna dejanja neobhodno potrebna, kljub temu da morajo ta prestati nekatere nerodne izjave, ki smo jim bili priča v zadnjih dneh. Pavšič je namreč zaskrbljen, da bo zato spravni proces žal doživel upočasnitev.

Povsem negativno stališče glede pozicije Levih demokratov je izrazil zgodovinar Sandi Volk, ki je mnenja, da je pretres ezulskega vprašanja skozi spekter nacionalnih ali nacionalističnih idej povsem zgrešen, saj tako mišljenje botruje novim sovraštvom, spodbuja rojevanje nacionalizmov tudi v Sloveniji in ne nazadnje privede ne do preseganja preteklosti, temveč "do ponavljanja preteklosti".

Volk je med gosti prvi prevzel besedo in začrtal zgodovinski okvir in razloge, ki so privedli do množičnega emigriranja istrskih beguncev v Italijo po drugi svetovni vojni. Zgodovinar je najprej podčrtal dejstvo, da odnosi med nami in ezuli niso bili nikoli konfliktni, problemi so nastajali le z ezulskimi organizacijami. Ezulsko vprašanje je torej po Volkovem mnenju večplastno, saj, če globlje upremo pogled v ta problem, odkrijemo, da sega odhod italijanskih prebivalcev iz Istre tja v začetek 20. stoletja in še prej, saj je bil istrski polotok drugo najmanj razvito področje Italije po Bazilikati. Razlogi za eksodus so bili zato tudi gospodarski, kadri italijanskih istrskih in dalmatinskih optantov pa so begunsko vprašanje povezali zgolj s političnim nabojem. Pri tem pa nosi svojo krivdo tudi jugoslovanska oblast, ki ni znala prepričati prebivalce italijanske narodnosti, naj skupno z večinskim narodom gradijo novo državo.

Kot gost je bil najavljen tudi kaplan Dušan Jakomin, ki je bil zaradi bolezni odsoten.

S 1. STRANI

Jubilej bratskega...

V uvodniku prenovljenega tednika je tudi spodbudil, naj bodo deželni tedniki nekak "trg živahne in plodne razprave za dobro naše ljube zemlje." Sploh pa je pozval k prepričani zavzetosti za soočanje v bogastvu različnosti med narodi. Če bomo sprejeli ta izziv, je še rekel nadškof, bo "Voce isontina, skupno z 'bratom' Novim glasom lahko res časopis, ki bo spremljal našo prihodnost." Katoliški tedniki namreč niso "edinčki", je povedal urednik Mauro Ungaro, ki je povezoval tiskovno konferenco. Vincenzo Rini je poudaril, da italijanski katoliški tedniki izdajajo vsak teden po milijon kopij, Roberto Massimo pa je pohvalil živahno stvarnost italijanskega severo-vzhoda. Bellavite, že šest let duša tednika, je povedal, da je prednostni cilj tednika dokončna odprava vsake meje: "Nočemo odpravljati razlik, ampak neprehodne meje." Voce isontina naj bo glas teritorija in naj spodbuja sodelovanje na vseh ravneh; glas tistih, ki nimajo glasu, od zapornikov do misijonarjev; glas tistih, ki se borijo proti novim revščinam; škofijski glas, ki podpira in daje vrednost krajevni stvarnosti.

Proti večeru je bilo v goriški stolni cerkvi praznično zahvalno slavje z mašo, ki jo je ob somaševanju okrog 15 duhovnikov vodil nadškof; navzoč je bil tudi upokojeni nadškof A.V. Bommarco. Zbrani so bili sodelavci tednika Voce isontina in nekateri uredniki drugih deželnih tednikov, da bi se tudi skupno zamislili o svojem poslanstvu v duhu zavetnika katoliških časnikarjev, sv. Frančiška Saleškega. Prav tega "izjemnega komunikatorja", krotkega, zmernega in jasnega pisca je nadškof v homiliji postavil za vzor; njemu je zaupal "skupno pot, na katero stopa Voce isontina z bratom Novim glasom". Iskati moramo nove načine sporočanja v službi Cerkve in ljudi ter odkrivati nove govorice v spoštovanju jasnih etičnih in moralnih načel. Izrazil je željo po še tesnejšem sodelovanju dveh goriških tednikov ter veliko ljubečo pozornost do slovenskega naroda.

Po maši so spregovorili nekdanji in sedanji sotrudniki pri tedniku Voce isontina ter gostje. Furlanski pozdrav (in dušo) je prinesla "zgodovinska" sodelavka Anna Bombig, ki se je svetogorski Mariji zahvalila za goriško bogato večjezikovno stvarnost. Naš urednik Jurij Paljk je poudaril skupno pripadnost in zvestobo oglejskemu duhu ter pozval k plavanju proti toku, "saj svet potrebuje Besedo". Prvi urednik tednika Voce isontina, 90-letni Maffeo Zambonardi je obudil čase izpred 40 let in poudaril, da je pri takem delu veliko naporov, a tudi zadoščenj. Nekdanji urednik Renzo Boscarol je sedanje uredništvo spodbudil, naj vedno deluje v prid skupnosti. Nadškof Bommarco je z vnetim navdušenjem blagoslovil sodelovanje med tedniki. Predsednik upravnega odbora Arnolfo De Vittor (**na mali sliki**), pravi steber in živ spomin tednika, poleg tega pa še sodelavec dnevnika Osservatore romano, je v nekaj besedah povzel prehojeno pot z upravnega vidika, poudaril nenadomestljiv prispevek sodelavcev in družinsko vzdušje v uredništvu. Navzoče sta spet pozdravila in spodbudila Vincenzo Rini in Roberto Massimo. Preden sta nadškofa na koncu podelila odličje dosedanjim urednikom in dvema najstarejšima sodelavcema, je urednik Andrea Bellavite še obudil svoje prve spomine na tednik in izrazil prisrčno zahvalo vsem sotrudnikom: "Ob izidu vsake številke tednika sem ganjen. Koliko naporov in ljudi je za vsem tem delom...!" Sklenil je: "Voce isontina naj bo sredstvo dialoga."

FOTO DPD

OŠ Frana Erjavca in PD Štandrež / Prešernova proslava

Dan slovenske kulture z mladimi ustvarjalci

V naših kulturnih hramih še odmevajo prireditve, ki izzvenevajo kot poklon slovenski kulturi in zaobljuba zvestega spoštovanja ter ljubezni do maternega jezika in naših velikih besednih umetnikov, ki so slovensko govorico ponesli v višine Parnasa. Marsikatero vaško društvo si je namreč omislilo svojo Prešernovo proslavo. Za tak poklon se je odločilo tudi Prosvetno društvo Štandrež z učenci domače OŠ Frana Erjavca. S skupnimi močmi so pripravili program, prežet s svežino mladih ustvarjalcev. Osnovnošolci so v petek, 27. februarja, v polnozasedeni župnijski dvorani A. Gregorčič prvi stopili na oder, ki sta ga krasila Prešernov portret in slovenski šopek. Pod vodstvom Martine Hlede so zapeli tri pesmi, nato pa so prvošolci zrecitirali dve pesmici iz ljudske zakladnice, drugošolci Kosovelove stihe o muci, tretješolci nekaj Župančičevih iz zbirke Mehurčki, petošolci pa misli ob 8. februarju. Izbor so odbrali njihovi učitelji. Talentirani domači glasbenik Patrick Quaggiato je zapolnil praznine s klavirskim intermezzom in spremljal tri mlade obetavne ljubitelje glasbe, gojence SCGV E. Komel, ki so pokazali svojo vnemo in muzikalno napredovanje. Michele Schincariol je na kitaro zaigral Carullijevo Siciliana in Sanzovo Batalla, Mihal Nanut je na čelo odigrala Handlovo Boureo in Goserjevo Gavotto, Joahim Nanut pa se je z violino poizkusil v Bachovem koncertu v a molu. Glasba se je zatem umaknila, da bi na oder prodrla svetla sila umetniške besede, ki jo je s svojim prodornim glasom podal govornik večera Janez Starina, gledališki igralec SNG Nova Gorica, dobri znanec štandreškega Dramskega odseka. Iz njegovih ust je izšla pomenljiva izpovednost pesmi Srečka Kosovela, Alojza Gradnika, Franceta Balantiča in velikana naše poezije Franceta Prešerna, iz čigar opusa z neminljivimi resnicami je izbral gloso Pevcu in zadnjo kitico Zdravljice, na zdravje štandreškemu razvejenemu kulturnemu delovanju in vsem njegovim vztrajnim delavcem "za narodov blagor". Še preden so verzi zaplavali po dvorani, je Starina spregovoril o gledališčnikih, ki radi ukradejo mladost in se z njo igrajo do smrti. Na njihovi prostrani, nenehno iskateljski poti jih spremlja beseda, slovenska beseda, ki je bila včasih prepovedana, a je zmeraj znova vstala iz ognja kot ptič feniks, očiščena in pomlajena. Tudi sedaj, ko se veselimo vstopa v Evropo in odrasli radi žvrgolijo in čebljajo v polomljeni angleščini, francoščini..., mladi pa v neki nerazumljivi babilonščini, je prav, da se vsaj okrog kulturnega praznika spomnimo, da imamo Slovenci tudi svojo kulturo in može, ki so v svojem času še kako občutili skrb in strah za svojo govorico in to tudi izrazili v biserih slovenskega pesništva in proze.

Enourna proslava se je med sneženjem in grmenjem sklenila z MePZ Štandrež, ki je pod taktirko Davida Bandellija zapel primorsko narodno v priredbi Mihaela Rožanca Dober večer, Dijo dijo ljubica v uglasbitvi Stanka Jericija in Petelinček je zapjeu v priredbi Hilarija Lavrenčiča.

Iva Koršič

Obisk pri občinskem odborniku Terpinu

Člani SSO o aktualnih goriških temah

FOTO DPD

Goriška doživlja čas posebnih izzivov, ko je treba biti budni in pozorni na drobne vsakdanje dogodke in tudi širše dinamike. Zato so se člani pokrajinskega izvršnega odbora Sveta slovenskih organizacij v ponedeljek, 1. marca, v goriški občinski palači srečali z odbornikom Damijanom Terpinom.

Na dnevnem redu so bili pogovori v zvezi s praznovanji 1. maja 2004 in s problematiko Trgovskega doma. Člani delegacije Janez Povše, Damjan Paulin, Peter Černic, Ivo Cotič in Saša Quinzi pa so odprli še številna druga pereča vprašanja, na katera je odbornik s sebi znano pragmatično operativnostjo rad odgovarjal. Najprej pa je zastopnike krovne organizacije pozval, naj bodo v občinski palači bolj prisotni in naj ohranjajo redne stike z upravitelji.

Ob 1. maju želi naša narodna skupnost biti zraven: "Radi bi prispevali svoj delež," je rekel Povše. Slovenske kulturne ustanove z obeh strani meje naj bi skupno organizirale veliko glasbeno prireditev 2. maja, je povedal Paulin; Terpin je zagotovil, da bo občinska uprava pobudo gotovo primerno podprla. Govor je bil tudi o srednji šoli Trinko, o občinskih davkih, ki jih plačujejo kulturne ustanove, o težavah in povezovanju rajonskih svetov, o okencu za slovensko manjšino, evropskih projektih za šole itd.

Zadeva Trgovskega doma je zapletena in časi uresničitve "doma goriških kultur" ne bodo kratki. "Izložba" naj predstavlja celovito podobo naše stvarnosti, so menili navzoči. Po določilih zakona 38 naj bi imela zagotovljen vstop v dom NŠK, prednost bi pa morala biti dana tudi glasbeni šoli Komel. Skratka: pomembno je dogovarjanje.

Sploh je Terpin pozival h konkretnim predlogom in kakovostnim projektom. **DD**

Jamlje / Žalostne sledi spomina

Pred 60 leti so Nemci odpeljali vaščane

Iz naše vasi se malokdaj kdo oglasi v Novem glasu. Pa ne mislite, da nimamo nobenih novic. V petek, 27. februarja, je bilo v naši župnijski cerkvi malo skupno slavje. Ta dan so pred šestdesetimi leti Nemci odpeljali v izgnanstvo 26 naših župljanov, od katerih sta živa samo še dva.

Župnijsko slavje smo začeli z večerno mašo. Pred oltarjem je bila slika sv. Jožefa, ki so jo prav ti izgnanci kupili po srečni vrnitvi in krasi našo cerkev. Pred sliko smo postavili 24 svečk za pokojne in dve na oltar za še živa jetnika. G. župnik nas je vzpodbudil, da ob takšnem slavju najprej prosimo za žive. Moč Božje razsodnosti naj spremlja vse, ki vodijo človeštvo, da bi s treznostjo ustvarjali mir na svetu. Pokojnim pa naj nakloni božji mir. Nas župljane in vse ljudi naj Bog varuje hudega, da se kaj podobnega nikoli in nikdar več ne bi zgodilo.

V skupnih prošnjah smo prosili najprej sami zase in drug za drugega, za naše državnike in voditelje, da bodo odgovorno delali za skupni blagor, za mir in spravo med narodi še posebej sedaj, ko stopamo v skupno Evropo.

Po maši smo odšli na pokopališče in na grobove odnesli Slomškove sveče in se tako simbolično povezali s pokojnimi jetniki. Večerna pokopališka tišina nas je opogumila, da le močna vera, trdno upanje in požrtvovalna ljubezen nas združujejo in ustvarjajo trajno vez med živimi in umrlimi.

AK

ZAHVALA

Po dolgih letih bolezni je mirno odšla

GIZELA BATISTIČ vd. COTIČ

Zahvaljujemo se vsem, ki so jo pospremili na zadnji poti in na katerikoli način počastili njen spomin. Posebna zahvala naj gre sorodnikom, prijateljicam, negovalkam, župniku g. Karlu Bolčini in cerkvenim pevcem.

Hči Marina z možem, vnuki in pravnuki

Štandrež, 4. marca 2004

terpin import - export S.p.A.

agri & garden

Cenjene kupce vabimo na otvoritev obnovljene, razširjene in posodobljene trgovine s kmetijskimi stroji in rezervnimi deli ter vsem potrebnim za kmetijstvo, vinogradništvo, dom in vrtnarstvo, **v soboto, 13. marca 2004, ob 11. uri**.

Veseli bomo Vašega obiska, da bomo skupaj nazdravili.

Gorica, 1. marca 2004

Terpin import-export S.p.A.
Via/Ul. III Armata 179
Gorizia/Gorica
+39 0481 521951

Predstavitev publikacije v Doberdobu

Umetniško-pesniško delo Ecce homo

Župnija sv. Martina iz Doberdoba je v nedeljo, 29. februarja, pri sv. maši predstavila umetniško-pesniško delo Daneta Zajca *Ecce homo*, ki je pravzaprav spremno besedilo za Križev pot od prve do štirinajste postaje. Besedilo je izšlo v obliki publikacije, ki sta si jo zamislila doberdobski župnik Ambrož Kodelja in priznana prevajalka Jolka Milič. Ob slovenskem izvirniku, ki je nastal izpod peresa omenjenega slovenskega pesnika, vključuje publikacija tudi kakovostni italijanski prevod, za katerega je poskrbela Jolka Milič.

Pesnik Dane Zajc, ki je bil sicer napovedan, se je moral zaradi slabih vremenskih razmer, ki so prejšnji konec tedna pestile vso Slovenijo, odpovedati obisku pri doberdobskih župljanih ob predstavitvi svojega spremnega besedila za križev pot. Doberdobske vernike je vsekakor po maši pozdravila ga. Milič, ki se je zahvalila župniku in na kratko nagovorila župljane.

Dane Zajc je v uvodu v svoj Ecce homo zapisal: "'Ecce homo', je rekel Pilat, ko je opravil svoj sodniški posel in izročil Jezusa eksekutorjem. Ali je bila izražena v teh besedah sodnikova ironija nad zveličarjevim ponižanim, prebičanim in s trnjem kronanim bitjem z brezmočno zvezanimi rokami ali pa ugotovitev človekove usode, ki pelje obsojenca v skorajšnjo smrt, lahko ugibam...". *Ecce homo* je za župnijo sv. Martina v Doberdobu pomembna pridobitev, saj dopolnjuje novi križev pot (2002), ki ga je naslikala slikarka Aleksa Ivanc. V publikaciji je poseben zapis, za katerega je poskrbela ga. Maruša Avguštin, posvečen tudi predstavitvi Križevega pota omenjene slovenske slikarke, ki krasi doberdobsko cerkev. O slikarskem prikazu Kristusovega trpljenja in smrti slikarke Alekse Ivanc pravi: "V upodobitvi Kristusa nas posebej pritegne njegov pogled pogosto polodprtih, zamišljenih, v daljavo zročih oči, ki nosijo vso težo spoznanja o trpljenju, ki je pred njim, in tiho vdanost vanj."

Nova publikacija bo v obdobju posta tako obogatila bogoslužje v Doberdobu, saj bo verskemu obredu vdahnila umetniški in pesniški pridih enega izmed pomembnejših slovenskih peres.

AČ

Drugo predavanje SD Sončnica

Kemični dodatki v sodobni prehrani

Drugo letošnje predavanje je bilo na občuteno temo zdrave prehrane. Vse, kar uživamo, nikakor ni zdravstveno neoporečno. Aditivi so v več primerih res potrebni, ker nas zavarujejo pred nekaterimi tudi izredno hudimi boleznimi, vendar so marsikdaj odvečni in pomenijo za telo nepotrebno dodatno obremenitev. Doktorica medicine Majda Cossutta je, izhajajoč iz osebne raziskave, spregovorila prav na temo škodljivosti raznih dodatkov. S pomočjo projekcij je analizirala kemična barvila, konzervanse, antioksidante in umetna sladila. Iz njenega res podrobnega pregleda je izšlo poleg trpkih ugotovitev tudi več koristnih navodil, ki nas nagovarjajo k previdni in skrbni izbiri pri nakupih in pripravi jedil. V sodobni prehrani je še vedno preveliko nepotrebnih kemikalij. Med njimi je veliko takih, ki povzročajo razne alergije, astmo, hiperaktivnost, osteoporozo in rahitizem, odmiranje živčnih končičev in atrofiranje mišic ter zmanjševanje plodnosti. Presenetljivo je število dodatkov, ki so rakotvorni.

Kot kupci bodimo pri nakupih pozorni in izbirni, ne pasivni, čeprav smo ujeti v hitrico in pragmatičnost današnjega življenja. Vsaj minimalna osebna obveščenost glede raznih dodatkov nam je v pomoč, da med ponujenimi izdelki izbiramo čim manj škodljive, druge pa si zapomnimo in se jim ogibajmo. Ko je le mogoče, kupujmo biološke izdelke. Zelo važno glede naših jedilnikov je, da nismo monotematski in da menjujemo živila. S tem zmanjšujemo kopičenje posameznih škodljivih snovi v svojem telesu.

Pozorni bodimo tudi na embalaže. Dajmo prednost steklenim, ker je steklo najbolj inertna snov. Glede plastenk je treba sicer poudariti, da so manj škodljive kot pred desetimi leti. Izogibajmo se aluminijevih folij in posod, ki vsebujejo ta element, na primer glinaste posode. Opuščajmo pločevinke.

Med predavanjem in debato smo se razgovorili še o tem, kako najbolje ravnamo pri pripravi jedil in katerih načinov naj bi se ogibali.

Tudi v zvezi s prehrano bi moral današnji človek izdelati povsem nova vrednostna merila. Razločevati bi moral, kje tičijo dolgoročni interesi proizvajalcev, ki skrbno zakrivajo mejo med potrebnim in zdravstveno škodljivim. Živeti bo treba bolj razumno in skladno z naravo in tudi glede prehrane ni druge poti, kot da temeljito razmislimo in spremenimo neustrezne navade. Ne nazadnje bodo naše izbire usmerjale same proizvajalce k odgovornejši pripravi prehranskih izdelkov.

Harjet Dornik

Alessandra Kersevan v Kulturnem domu

Pričevanje o Gonarsu

V sredo, 25. februarja, je bila gostja srečanj z avtorji, ki jih prireja Kulturni dom v Gorici, zgodovinarka in raziskovalka prof. Alessandra Kersevan. Številnim zbranim je predstavila knjigo "Un campo di concentramento fascista. Gonars, 1942-1943" (Fašistično koncentracijsko taborišče. Gonars 1942-1943), ki je izšla novembra lani pri založbi Kappavu.

FOTO DPD

Njeno raziskovalno delo se je začelo pred približno desetimi leti, ko je v videmskem Državnem arhivu naletela na pretresljiva pisma internirancev v furlanskem taborišču, namenjenem Slovencem in Hrvatom, ki je delovalo od pomladi 1942 do jeseni 1943 in kjer je pomrlo okrog 500 ljudi, v veliki večini Hrvatov. Iz njenega posega je bilo razbrati ostro obsodbo grozot, ki jih je povzročil fašizem, pa tudi odločno zavračanje zgodovinopisja, ki je dolgo preziralo temne strani italijanske zgodovine. Zvesto sliko življenja v taborišču je prof. Kersevanova predočila z branjem odlomkov iz pisem internirancev, ki so govorili o dramatičnih razmerah v preobljudenem taborišču, o lakoti in mrazu, epidemijah in pravi "Golgoti življenja". Slovencem in Hrvatom je bilo namenjenih kar 14 vojaških taborišč, je povedala avtorica; bili pa so zaprti tudi v drugih taboriščih. Marsikaj je povedala tudi o deportacijah, požigih, in rabskem taborišču.

Avtorica skoraj 400 strani debele knjige, ki ji je resnično pri srcu prečiščenje spomina, je poudarila, da je verjetno prišel čas za prevzemanje odgovornosti. Predsednik poslanske zbornice Casini, ki bo 12. marca obiskal naše kraje, pa naj javno prizna zločinsko obnašanje italijanske države do Slovencev in Hrvatov med vojno.

"Kralj 33" Claudia Imprudenteja v slovenščini

Claudio Imprudente je telesno prizadet mož srednjih let, ki živi blizu Bologne in od rojstva živi na vozičku. S pomočjo prozorne tablice z abecedo njegove oči "pišejo" besede. Vsestransko angažirani publicist in urednik revije prek pisanja knjig in vzgojnih tečajev po šolah vse Italije širi drugačen pogled na kulturo handikapa in sploh drugačnosti. Dne 8. t.m. bodo v Gorici predstavili slovenski prevod njegove najbolj znane pravljice "Kralj 33 in njegovih 33 zlatih gumbov", ki je izšel pri celjski Mohorjevi; prevedla jo je Valentina Pavio, verze pa je poslovenil Tone Pavček.

DAROVI

ZA REVNE otroke: nabrali na pustni torek otroci s Peči: Luka Kovic, Mattia Caudek, Sara Devetak, Samuel Devetak in Miha Devetak 100,00 €.

ZA NOVI glas: župnijski urad Ajdovščina 2,00 €.

ZA CERKEV v Rupi: Oskar Povodnik v spomin na sestro Metodo 100,00 €.

ZA CERKEV na Peči: V.J. 40,00 €.

OBVESTILA

POTOVANJE Z NOVIM GLASOM v Španijo. Cenjene bralce obveščamo, da je potovanje v Španijo - Santiago de Compostela in Kastilijo - zagotovljeno. Vpisovanje je odprto še nekaj časa; kdor bi se nam želel pridružiti, naj zato pohiti z vpisom na naših uredništvih v Gorici, tel. 0481 533177, in v Trstu, tel. 040 365473.

PD RUPA-Peč vabi na izlet v deželo Emilijo in srednjeveško Lucco od 25. do 29. avgusta. Ogledali si bomo rojstni kraj Verdija, Leonarda Da Vincia ter čudovite gradove Napoleonove soproge. Med potovanjem bomo večkrat imeli priložnost okusiti tipične dobrote te zemlje. Informacije: 0481 882285.

DRUŠTVO SLOVENSKIH upokojencev za Goriško sporoča vsem, ki so se prijavili za izlet v Padovo in okolico, da bo 8. marca odpeljal avtobus ob 7. uri izpred cerkve v Sovodnjah, nato s postanki pred lekarno v Sovodnjah, pred cerkvijo v Štandrežu, pred gostilno Primožič v Gorici in v Podgori.

KRUT IN DRUŠTVO slovenskih upokojencev za Goriško prirejata, ob 3. koncertu Starosta mali princ, ki bo v gledališču Prešeren v Boljuncu 14. marca, celodnevni avtobusni izlet po tržaški pokrajini. Vpisovanje na sedežu KRUT-a v Gorici, korzo Verdi 51 int., tel. 0481 531644.

MLADINSKI KROŽEK društva Sedej iz Števerjana prireja v nedeljo, 28. maja, izlet v Vajont. Izveden bo le v primeru zadostne udeležbe. Zainteresirani naj se oglasijo pri Aljoši (333 5932444).

SOŽALJE

Zveza slovenske katoliške prosvete izreka globoko sožalje odborniku Gabrijelu Figlju ob izgubi drage mame.

Ob izgubi drage none **Gizele Batistič** *izreka Silvanu Zavadlavu in svojcem iskreno sožalje zbor Štandrež.*

Sončnica: Julijana Bekš o spolni vzgoji

V torek, 9. marca, bo v nizu predavanj, ki jih prireja Skupnost družin Sončnica, **ob 20.30** v domu Franc Močnik v ulici sv. Ivana 9 govorila prof. Julijana Bekš. o vlogi staršev pri oblikovanju spolne identitete mladostnika.

ŠTUDIJSKO RAZISKOVALNI FORUM ZA KULTURO
SKUPNOST DRUŽIN SONČNICA
PASTORALNO SREDIŠČE SV. IVANA in
SKUPINA STARŠEV v sodelovanju
Z MOHORJEVO DRUŽBO CELJE

vabijo na predstavitev pravljice

KRALJ 33 IN NJEGOVIH 33 ZLATIH GUMBOV

Srečanje bo vodil avtor knjige **Claudio Imprudente**

Ponedeljek, 8. marca 2004, ob 17.30
Dom Franc Močnik, ul. S. Giovanni 9

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

vabi na predstavitev

ZBIRKE ZBOROVSKIH SKLADB
ZA MEŠANI, ŽENSKI, MOŠKI IN MLADINSKI ZBOR

PATRICKA QUAGGIATA

Avtorja in zbirko bo predstavil skladatelj in zborovodja **Ambrož Čopi**. Sodelujejo pevska skupina Musicum, MePZ Lojze Bratuž, pevska skupina Sraka in MePZ Štandrež

Četrtek, 11. marca 2004, ob 20.30
v Kulturnem centru Lojze Bratuž

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Vljudno vabljeni na odprtje razstave

POTOVANJA, IMPRESIJE IN PORTRETI 1997-2004

slikar DAVID FAGANEL

O umetniku bosta spregovorila
Cristina Feresin in **Jurij Paljk**

Kulturni center Lojze Bratuž Gorica
Petek, 5. marca 2004, ob 18. uri

Slovenski center za glasbeno vzgojo
Emil Komel

Naših petdeset let
1953-2003
Glasbena prireditev ob jubileju

Program bodo oblikovali solisti, instrumentalne in vokalne skupine ter baletni ansambel. Na prireditvi bomo predstavili priložnostni zbornik, zgoščenko in prvi zvezek Goriških glasbenih listov.
Prireditvi bo sledila družabnost v sosednji telovadnici.

Vljudno Vas vabimo na praznovanje.

Kulturni center Lojze Bratuž
Sobota, 6. marca 2004, ob 18. uri

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Vljudno vabljeni na gostovanje skupine ***Grupa brez hrupa***

UGLAŠEVALEC

SATIRIČNA KOMEDIJA

avtor in režiser **Darko Komac**

igrata **Janez Starina** in **Jože Hrovat**

Kulturni center Lojze Bratuž Gorica
Nedelja, 14. marca 2004, ob 17. uri

KOROŠKA

Zapleti v slovenski narodni manjšini

Nezaupnica KOKS-u?

Koordinacijski odbor koroških Slovencev (KOKS) je bil dolgo let organ, znotraj katerega sta obe osrednji politični organizaciji na Koroškem, to je Narodni svet koroških Slovencev (NSKS) in Zveza slovenskih organizacij (ZSO), iskali možnosti za skupno pot in strateške interese za razvoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Prav v pustnem tednu pa je prišla v javnost novica, da je (bo?) KOKS dobil tako rekoč dvojčka, in sicer usklajevalni odbor (UO). UO bo na paritetni ravni združeval ZSO in novoustanovljeno Skupnost koroških Slovencev in Slovenk (SKS). V pogodbi o sodelovanju ki sta jo podpisala predsednika obeh organizacij Sturm in Sadovnik, pa velja izpostaviti naslednje misli:

"ZSO in SKS priznavata politični in svetovno-nazorski pluralizem v avstrijski oziroma koroški družbi in tudi v slovenski narodni skupnosti na Koroškem. Temu ustrezno odklanjata vsakršno obliko notranjemanjšinskega oblastnega boja. Obe organizaciji si prizadevata za širitev duha strpnosti, demokracije in pravne države ter se izrekata za krepitev vloge SOSVETA pri Uradu zveznega kanclerja. Obe organizaciji se hočeta funkcionalno vključevati v prekomejno sodelovanje v prostoru, v katerem živi slovenska narodna skupnost s posebnim poudarkom na učenju jezika soseda in odpravljanju predsodkov.

Berndard Sadovnik

Marjan Sturm

Za uveljavljanje pravic in interesov slovenske narodne skupnosti na Koroškem in za uresničevanje zgoraj orisanih načel pa vidita obe organizaciji potrebo po sodelovanju ter usklajevanju svojih stališč in zahtev.

Pri tem izhajata obe organizaciji iz dejstva, da obstajata med ZSO in Narodnim svetom koroških Slovencev (NSKS) pogodba o sodelovanju in Koordinacijski odbor, ki ne vključuje SKS. Z ozirom na to se bosta ZSO in SKS, dokler ne pride do ustanovitve skupnega koordinacijskega odbora oziroma kakorkoli imenovanega skupnega usklajevalnega organa med ZSO, SKS in NSKS, sproti dogovarjali o vseh korakih, ki so po njunem mnenju potrebni in koristni za uresničevanje zgoraj navedenih ciljev."

UO med ZSO in NSKS v bistvu postavlja KOKS v kot, saj, kot izhaja iz pogodbe, ne vključuje SKS.

Retorično bi se seveda lahko vprašali, kako naj bi vendarle KOKS vključeval organizacijo, ki je nastala kasneje od KOKS-a. Akcijska neenotnost, ki izhaja iz postavljanja na rob doslej edinega telesa, ki je združeval koroške Slovence, pa se zrcali tudi na drugih nivojih javnega življenja.

Na Koroškem se v teh dneh nadaljuje volilna kampanja za deželne volitve in tudi za to volilno preizkušnjo ni prišlo do skupnega slovenskega nastopa in bodo koroški Slovenci ponovno glasovali "po vesti", kar pomeni večinske stranke.

Peter Rustja

PREJELI SMO

Pismo predsedniku države dr. Janezu Drnovšku

Spoštovani gospod predsednik!

Kot vam je znano, je zlom nekaterih hranilno-kreditnih služb (HKS) potegnil v svoj vrtinec na tisoče varčevalcev. V Sicuri so npr. med njimi tudi kritični primeri mater samohranilk in takih z invalidnimi otroki kot tudi ljudje, ki so varčevali za starost, zdravljenje, študij otrok, reševanje stanovanjskih stisk ipd. Pri mnogih se je izguba skoraj vseh prihrankov končala tragično (živčni zlomi, infarkti idr.).

Banka Slovenije (BS) je z zakoni iz obdobja 1990-1991 prevzela nase odgovornost za zavarovanje hranilnih vlog tudi v HKS, vendar tega ni zagotovila polno desetletje. Z Zakonom o bančništvu iz leta 1999 pa je bil potem ta nered, proti vsaki zdravi pameti, podaljšan za novih pet let, ne da bi BS javno in učinkovito opozorila nič hudega sluteče varčevalce v spornih HKS na strahotna tveganja, ki so jim bili izpostavljeni. S tem jih je prepustila na milost in nemilost brezvestnim manipulatorjem ter je tako država sokriva za njihovo tragedijo. Glede na to, da je bila npr. Sicura ena od izpeljank propadlega postojnskega Optimizma, katerega lastniki so bili člani oz. simpatizerji vladajoče LDS, obstaja utemeljen sum, da je BS tako dolgo tolerirala neurejeno poslovanje HKS na pritisk teh lobijev in je s tem ščitila njihove interese. Stvari so šle še dlje. Po izjavah stečajnega upravitelja je namreč denar v Sicuri potonil prek obvodnih podjetij, ki so šla v stečaj, in kljub pravočasnim ovadbam varčevalcev so bile baze računalniških podatkov uničene, krivci za to početje pa se že leta prosto gibljejo naokoli. In v teh okoliščinah si visok predstavnik BS (Mitja Gaspari, TV Slovenija, 23.2.2004) še vedno cinično dovoli kazati s prstom na varčevalce kot glavne krivce te tragedije.

Dvakrat prevarani varčevalci, s strani lastnikov HKS in države, so se po brezuspešnem trkanju na vrata slovenskih oblasti obrnili na evropske organe. Dne 3.11.2003 je iz Prodijevega kabineta prišlo nedvoumno sporočilo, ki odločno demantira predstavnike BS, saj poziva varčevalce, naj poskušajo rešiti problem najprej "prek pristojnih slovenskih oblasti, ki so kot prve odgovorne za zagotovitev korektnega izvajanja zakonov o bančnem nadzoru in zaščiti varčevalcev". Z vstopom Slovenije v EZ pa bodo ti primeri zapadli pod strogo evropsko zakonodajo in bodo o njih odločale tudi evropske finančne oblasti. In ko so se varčevalci, ki se jim je kratila pravica do varnosti prihrankov, obrnili tudi na slovenskega varuha človekovih pravic, jim je ta 19.12.2002 prepisal odgovor BS, ki jo, seveda, razrešuje vsake krivde. S tem si je pilatsko umil roke in se, verjetno, zadovoljen s svojim delom, zvalil v dobro plačan fotelj. Evropski ombudsman pa je 9.10.2003 sporočil, da je pritožbo vzel na znanje in določil osebo, ki se bo poglobila v sporen primer.

Spoštovani g. predsednik, prosim vas, da uporabite ves svoj vpliv, da se v Sloveniji zaustavi brezpravje, kaznuje kriminal, zaostri odgovornost oblasti za njeno početje in predvsem vzamejo v zaščito žrtve prevar, v našem primeru varčevalci. S tem bomo hkrati rešili ugled države, ki je z razkazovanjem te bede pred očmi Evrope vsak dan bolj klavrn.

Milan Gregorič,
publicist

Jurij Paljk **GLOSA**

O svečah

Minuli teden sem se na vaškem pokopališču, kamor sem bil odšel na pogreb soseda, zamislil. Brila je mrzla vipavska burja, Čaven in Gora sta bila v oklepu ledu in snega, a meni je bilo vseeno toplo.

Presenetila me je navidez preprosta in samoumevna, a zame pretresljiva ugotovitev, da sam enostavno spadam na tisto pokopališče, ker so tam pokopani skoraj vsi moji predniki in sorodniki in zato, ker sem se na pogrebu strica Andrejkota znašel sredi ljudi, s katerimi sem odraščal, in sredi njihovih otrok; vsi tisti pa, ki so bili starejši, so me itak poznali že kot otroka. Občutil, zavedel sem se, da na tisti prostor in med tiste ljudi spadam. Bil sem ponovno doma, po dolgem času sem bil miren, doma.

Na pokopališču sem torej bil doma. Samemu sebi sem se nasmehnil, ko sem hodil po pogrebu sam po Božji njivi in ugotavljal, da me vse več ljudi nagovarja z nagrobnikov, kjer so vklesana njihova imena, kar zgovorno govori o tem, da se staram.

Na pokopališču v Dovščah pod vasjo, kjer sem se na Vipavskem rodil, ni niti enega samega nagrobnika, pod katerim ne bi počival človek, o katerem se ne bi splačalo napisati romana, niti enega samega ne. In obenem ni na tistem malem, a za vas dovolj velikem pokopališču, najbrž niti enega nagrobnika, ki bi mi govoril o tujcu, meni nepoznanem človeku.

Na pokopališču sem se naenkrat počutil doma, prej med ljudmi in svojci pokojnega strica Andrejkota, kasneje sam med nagrobniki in veliko, košato cipreso, ki nad pokopališčem kraljuje, da starejši ljudje na vasi radi rečejo, kako bodo "šli za vedno počivat pod cipreso!". Tako sem se počutil doma, kot se v razdrobljenem svetu, v katerega sem odšel kot petnajstletnik, nisem nikdar mogel in se še danes ne morem počutiti.

Pa bo kdo sedaj vzdihnil, češ, "saj mu ne moremo zameriti, ker je rad melanholičen, ker tudi kakšno pesem napiše, pesniki pač!"

A ne gre za to.

Občutek pripadnosti je bil v meni tako globok, da sem, miren kot že dolgo ne, kar nekaj časa postal na grobovih prednikov, sosedov in sovaščanov in si vse tiste, ki sem jih kot otrok poznal, tudi priklical pred oči.

Da, za občutek pripadnosti je šlo.

Doma se lahko počutiš le povsod tam, kjer v sebi občutiš globoko vez pripadnosti, tako prostoru kot ljudem.

Kot otrok in kasneje kot mladostnik nisem mogel razumeti, zakaj so prihajali lepo oblečeni gospodje in gospe, poznal jih nisem, ker so bili odšli iz vasi pred mojim rojstvom, na vas, pravzaprav domov, na vaško pokopališče za praznik Vseh svetih in na pogrebe starejših ljudi, morda samo za uro, dve, pogreba. Očeta in mater sem spraševal, kdo so.

Minuli teden sem sam bil na pogrebu strica Andrejkota Cinkovega eden tistih gospodov, o katerih so doma gotovo sinovi in hčere mojih vaških sovrstnikov spraševali, kdo sem, če me ne poznajo.

Za pripadnost gre.

Za tisto globoko in plemenito človeško vez, ki se je ne da razložiti, in je tisti, ki te pripadnosti zemlji, ljudem in prostoru nima, ne more razumeti, kaj šele, da bi doumel njeno globino, kateri se lahko približamo le s tihim spoštovanjem.

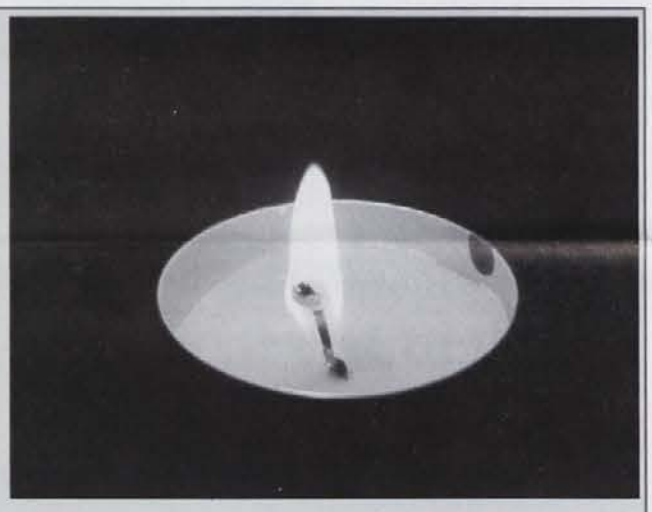

Na pogrebu v rojstni vasi sem v trenutku razumel vse tiste ljudi, ki so se bili iz vasi izselili, so živeli v tujini ali drugod, a so želeli biti pokopani doma, na vaškem pokopališču, doma, tam, kjer je stal edini resnični dom njihovega življenja. Vse drugo, kar so po svetu naredili, so bili le nadomestki za dom, iz katerega so v svet odšli za vedno. Od tod, iz tega nemira in nelagodja v svetu, globoka, iskrena in zadnja želja, da bi vsaj k večnemu počitku legli doma, v domači zemlji.

Mlad in krepak grobar, ki je bil zadolžen, da sveže izkopan grob po cerkvenem obredu uredi, je kar nekaj časa obzirno čakal, da sem lahko v miru obiskal skoraj vse grobove na vaškem pokopališču.

Z delom je pričel šele tedaj, ko sem se sklonil k sveči, ki zaradi burje ni hotela goreti na grobu starega očeta Alojza in stare mame Jožefe, Pepe po domače, ki je nisem poznal. Z vžigalnikom sem poizkušal in poizkušal, a nisem mogel prižgati sveče. Pravzaprav je zagorela, a je kmalu plamen ugasnil. Odšel sem še na grob starega očeta Henrika in stare mame Marije, Maričke po domače, do groba, kjer z njima počiva tudi njun sin in moj stric Milan, zraven pa še njuna hči Olga. Tudi njim nisem mogel prižgati sveče, hladen piš je bil premočan. Pomislil pa sem, kako sva se zadnjič pozdravila s stricem Milanom v vinogradu na Selah, kamor je spadal tako, kot je zame on vedel, da spadam med knjige, ker mi je nekoč dejal, da nisem rojen za kmeta, kar je bil on do zadnje kaplje krvi.

Sveč nisem prižgal, ker je bil veter premočan, a sem se na vhodu na pokopališče še enkrat obrnil in se še enkrat poslovil od strica Andrejkota, ki seveda ni bil moj stric, a smo nekoč na Vipavskem vsem moškim na vasi rekli preprosto stric, ženskam pa teta, ker so gospodje bili samo duhovniki in tisti ljudje, ki so zaviti v plašče prihajali iz mesta na pogrebe in na obiske na vas.

Nasmehnil sem se samemu sebi, ker sem bil prav tako, kot so bili oni v mojem otroštvu, tudi sam z dolgim plaščem odet.

paljk@noviglas.it

SLOVENIJA

Prva stopnica zborov k izboru za Našo pesem

Motivirani za kakovostno rast

V Bovcu in Tolminu se je odvijala Revija pevskih zborov Zgornjega Posočja za leto 2004. Najboljši, ki jih bo izbral strokovni spremljevalec, bodo nastopili na medobmočni reviji.

S podporo Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti Območne izpostave Tolmin je 14. februarja nastopilo enajst pevskih zborov najprej v bovškem kulturnem domu in naslednjega dne v tolminskem kino-gledališču.

Razveseljivo, da je opazen kakovosten prispevek k reviji zopet nudil Komorni zbor Iskra Bovec, ki je po daljšem premoru zopet ogrel srca in dlani poslušalcev.

Andraž Hauptman, ki revijo za območno izpostavo Tolmin spremlja tretje, za medobmočno pa drugo leto, je z zadovoljstvom povedal, da ta pomeni pridobitev v smislu kvalitetnejših predstavitev zborovske glasbe in je kar nekaj zborov, ki so na nivoju kriterijev javnega sklada. Ta določa štiri kategorije, po katerih iz območnega napredujejo proti državnemu nivoju v višjo kvaliteto (od lokalnega, območnega, medobmočnega) na državni nivo. O tem poda mnenje strokovni spremljevalec, ki je za vsako revijo določen od javnega sklada.

V letošnjem letu so načrtovali takšno "gradacijo", po kateri bodo zbori, ki dosežejo medobmočno ali državno raven, vključeni v posebno tekmovanje z enakimi merili po vseh regijah. To bo tudi prva stopnica na poti uvrstitve na revijo Naša pesem, ki bo v Mariboru.

Gre za sklop dveh zaporednih let. Opisan je program prvega leta, drugo leto pa bodo potekali tematski koncerti.

Pomembno je, da postaja to vse boljše organizirana zborovska dejavnost ter nudi vse močnejšo motivacijo zborom in pevcem, ki napredujejo in se bodo prijavljali v prihodnjih dveh letih.

Z jesenjo se bodo začele po Sloveniji enkrat mesečno še zborovodske delavnice izobraževanja osnov dirigiranja in splošnega vodenja sestavov na vse višjem nivoju.

AMM

Kmalu začetek obravnave v državnem zboru

Slednjič predlog zakona o javni rabi slovenščine

V Sloveniji že skoraj ves čas po osamosvojitvi države potekajo razprave o stanju našega jezika in o tem, kako ga je treba zavarovati oz. slovenščini omogočiti nadaljnji razvoj kot morda najpomembnejšemu delu naše narodne istovetnosti. Toda pri tem med jezikoslovci ter predlagatelji zakona o položaju slovenščine in njeni uporabi ni prišlo do enotnih, torej skupnih stališč, zaradi česar se je pričelo izrinjanje našega maternega jezika iz javnega življenja. Opozorila posameznikov, med njimi je bil tudi državni svetnik in prof. tržaške univerze dr. Zoltan Jan **(na sliki)**, da je procese siromašenja slovenskega jezika potrebno ustaviti, niso zalegla. Naš jezik je na marsikaterem področju začela izrinjati angleščina, tujke pa so najbolj razvidne oz. razširjene v naslovih najrazličnejših organov, zlasti gospodarskih družb in podjetij. Vsako leto je bilo menda vpisanih v sodne registre okoli 500 podjetij, ki imajo tuje ime.

V Sloveniji sicer imamo kar sedemdeset t.i. področnih zakonov na raznih področjih, ki določajo status in uporabo slovenskega jezika. Vendar ustrezna določila v praksi premalo ali skoraj nič ne upoštevajo. Sodišča, denimo, brez pridržkov vpisujejo v registre nova imena družb oz. podjetij, napisana v angleškem ali kakem drugem tujem jeziku, čeprav bi se nova podjetja ali organizacije že po dosedanjih predpisih morala predstavljati predvsem v slovenskem jeziku. Čedalje bolj nevzdržno postaja stanje, ko imamo v Sloveniji morda najboljše možnosti v vsej naši zgodovini za utrjevanje in razvoj maternega jezika, a država, politika in stroka temu ne namenjajo skoraj nobene skrbi. Celo v Evropski uniji, torej v veliki povezavi, v katero bo Slovenija vstopila letošnjega 1. maja, bo slovenščina eden od uradnih jezikov, kar nas bi moralo spodbujati v prizadevanjih, da tudi sami bolj skrbimo za jezik, s katerim se izražamo in potrjujemo, da smo Slovenci. Predlog zakona o javni uporabi slovenščine je v parlamentarni postopek vložilo osem poslancev iz raznih strank. Med njimi sta tudi pisatelj in dramatik Tone Partljič in Janez Podobnik, predsednik SLS. Pri obravnavi predloga zakona v državnem zboru in pri delu njegovih delovnih teles bo v imenu predlagateljev sodelovala prvopodpisana poslanka, magistra Majda Potrata, iz ZLSD. Razprava o zakonu se je že začela, vendar bo parlamentarni postopek trajal še nekaj časa.

Predlagatelji v predlogu zakona najprej opisujejo posamezna obdobja v razvoju slovenskega jezika in pri tem poudarjajo, "da je z 11. členom ustave slovenskemu jeziku potrjen status, za katerega so si Slovenci prizadevali v kulturnem in političnem boju za priznanje obstoja in pravic svojega naroda in s katerim se je po osamosvojitvi Slovenija uvrstila med države z lastnim nacionalnim jezikom. Slovenski jezik je jezik z vsemi lastnostmi za sodobno komunikacijsko vlogo razvitega jezika. Sestavine slovenskega jezika po izvoru in podobi niso vedno slovenske, so pa slovenskemu sistemu prilagojene. Na odnos do jezika, pa tudi na razvijanje jezikovne zmožnosti in kakovosti sporazumevanja so sicer delovali in še delujejo tudi vsakovrstni pritiski, s katerimi se je zlasti v večjezikovnih skupnostih skušalo slabiti narodno in jezikovno zavest posameznih članov manj številne jezikovne skupnosti. Ti pritiski so še zmerom opazni tam, kjer ima slovenski jezik položaj (status) manjšinskega jezika, to zunaj Republike Slovenije, v slovenskem zamejstvu."

V predlogu zakona so prikazane tudi ureditve jezikovne rabe v drugih evropskih državah, tudi v Italiji. Pri tem je zapisano, "da v Italiji med prave jezikovne manjšine spadajo tudi Slovenci, ki pa so se kljub jezikovnim določilom v pogodbah in predpisih po drugi svetovni vojni morali za pravice svojega jezika zelo dolgo potegovati. Leta 2001 sprejeti zaščitni zakon vprašanje jezikovne zaščite slovenščine kot manjšinskega jezika rešuje samo okvirno, izvajanje tega zakona pa je odvisno od večdesetletnega boja za priznanje."

Predlog zakona o javni rabi slovenščine je sestavljen iz dvainštiridesetih členov. Za kršilce so predlagane kazni, ki v težjih primerih lahko dosežejo celo do petnajst milijonov tolarjev.

Marjan Drobež

Odštevanje dnevov do vstopa Slovenije v EU

Priprave pred 1. majem

Občinski upravitelji v Novi Gorici in Gorici skupaj izvajajo priprave na veliko slovesnost, ki bo 30. aprila na novo urejenem trgu pred železniško postajo v Novi Gorici, ob vstopu Slovenije v EU. V pripravah sodelujejo razni odbori in komisije, vendar jih usmerjata in usklajujeta oba župana, Mirko Brulc in Vittorio Brancati. Udeleženi pa sta tudi občina Šempeter pri Gorici in pokrajinska uprava v Gorici.

Novogoriški župan je na seji mestnega sveta, 19. t.m., svetnice in svetnike seznanil z značilnostmi in podrobnostmi slovesnosti in tudi spremljajočih prireditev ob vstopu Slovenije v evropsko povezavo 1. maja. Slovesnost pred železniško postajo bo pomembna in zagotovo tudi odmevna zaradi pričakovane udeležbe predsednika Evropske komisije (vlade) Romana Prodija, visokih predstavnikov Slovenije in Italije in mnogih drugih odličnikov. Med slednjimi naj bi bili tudi zastopniki Svetega sedeža. Mirko Brulc je na zasedanju mestnega sveta protestiral zoper pisanje oz. poročanje posameznih občil, ki navajajo, "da so na slovensko-italijanski meji pri železniški postaji v Novi Gorici odstranili zadnje ostanke berlinskega zidu. To ni res, ker pri nas ni nikoli bilo omenjenega zidu, temveč je državno mejo označevala zgolj ograja. Le-to smo sedaj odstranili, čeprav bo meja med Slovenijo in Italijo seveda tudi v prihodnje označena", je bil jasen župan mestne občine Nova Gorica.

Županu so vladni predstavniki pojasnili, da bo v Sloveniji ob vstopu v EU veliko število najrazličnejših prireditev, toda slovesnost v Novi Gorici bo prevladujoča. Očitno zaradi visokih gostov, ki jih pričakujejo. Zanje bo skrbel državni protokol slovenske vlade.

V Sloveniji bodo ob vstopu v EU na javnih mestih, na pomembnejših poslopjih in tudi v vladnih in drugih važnejših uradih, izobesili evropsko zastavo. Slovenska javnost se sedaj seznanja s to zastavo. Evropsko zastavo sestavlja dvanajst zlatorumenih zvezd, postavljenih v krogu na modri podlagi. Tudi po razširitvi EU, torej po vstopu desetih novih članic, se število zvezd ne bo spremenilo, saj njihovo število v nasprotju z zastavo ZDA ni povezano s številom držav članic. Številka dvanajst je prastara prispodoba popolnosti (dvanajst mesecev, dvanajst dnevnih in nočnih ur, dvanajst rodov Izraela, dvanajst apostolov, dvanajst Heraklejevih del), krog pa je simbol povezanosti in nerazdružljivosti. Evropske zastave sta med prvimi v Sloveniji pričela izdelovati tiskar Darko Pahor v Vrtočah pri Mirnu in podjetnik Igor Stibilj v Šempetru pri Gorici. Srednje velika zastava stane 4.400 tolarjev, namizna evropska zastava pa okoli 1.500 tolarjev. Evropska himna je bila razglašena leta 1985. Imenuje se oda (vzvišena, slavilna lirska pesem) radosti. Tvori jo zadnji stavek 9. simfonije Ludwiga Van Beethovna, enega najpomembnejših svetovnih glasbenikov. Uglasbil jo je na besedilo nemškega pesnika in dramatika Friedricha von Schillerja. Tudi evropska himna je bila v Sloveniji doslej iz razumljivih razlogov skoraj neznana.

M.

Med državne praznike naj bi uvrstili tudi 15. september, dan združitve z matično Slovenijo

Milan Kučan se prek Društva Forum 21 vrača v politiko

Prvo spoznanje časnikarja, ki razmišlja o dogodkih v Sloveniji v prejšnjih dneh, je, da so vlada in politične stranke svoje delovanje in težnje že skoraj v celoti prilagodile **predvolilnim potrebam** in pričakovanjem. Pri tem je zlasti dejaven premier Anton Rop, ki je pričel ukrepati tudi zoper primere zlorab korupcije in prilaščanja javnega premoženja, o čemer je v torek, 2. t.m., na izredni seji razpravljal tudi Državni zbor. Najbolj znani primeri okoriščanja so nakup in prodaja Slovenske investicijske banke v Ljubljani, kjer so si vplivni posamezniki, predvsem iz LDS in ZLSD, domnevno prilastili okoli 3 milijarde tolarjev, delovanje zasebne finančne družbe Orion, ki je posojala denar po nenavadno oderuških pogojih, pa primer nakupa operacijskih postelj v Kliničnem centru. Šele po napovedi ukrepov proti omenjenim in drugim nezakonitostim, ki so jih sicer odkrila javna občila, sta zoper osumljene uvedla preiskave tudi policija in tožilstvo.

Primer t.i. izbrisanih je ostal v senci novejših dogodkov na slovenskem političnem prizorišču, vendar ostaja stalna tema v polemikah med strankami. LDS in ZLSD vztrajata pri stališču, kakršnega je sprejelo tudi Ustavno sodišče, da je treba vsem izbrisanim tudi za nazaj priznati stalno prebivališče v Sloveniji ter da so upravičeni do odškodnine za škodo, ki jo je njim domnevno povzročila država. Stranki slovenske pomladi, torej SDS Janeza Janše in Nova Slovenija, krščanska in ljudska stranka dr. Andreja Bajuka, pa sta odločeni preprečiti, kot zatrjujeta, škodljive posledice odločb v korist izbrisanih. Slovenci se bodo o izbrisanih opredelili na referendumu, ki bo 4. aprila. Omenjeni pomladni stranki pa napovedujeta, da bosta zahtevali referendum tudi o drugem zakonu o izbrisanih, o tako imenovanem sistemskem zakonu, ki je še v parlamentarni obravnavi.

Odnosi med strankami koalicije in opozicije se bodo zagotovo še poslabšali zaradi javnih vprašanj (interpelacij) parlamentarcev iz SDS in Nove Slovenije o delovanju ministrov za zdravje dr. Dušana Kebra in za notranje zadeve Rada Bohinca. Očitajo jima vrsto dejanj in ukrepov, ki naj bi bili nezakoniti in škodljivi za Slovenijo.

Milan Kučan, bivši predsednik države, je 25. februarja sporočil, da s skupino prijateljev oziroma političnih somišljenikov ustanavlja **Društvo Forum 21**. V njem naj bi bilo v začetku okoli 200 članov, pretežno znanih Slovencev iz raznih krogov in dejavnosti. Med njimi sta tudi akademik dr. Matjaž Kmecl in predsednik uprave veletrgovske družbe Mercator Zoran Jan Kovič. Društvo naj bi preučevalo politična, gospodarska, kulturna, socialna in vsa druga vprašanja v Sloveniji, sedaj in v prihodnje. Milan Kučan se očitno vrača v politiko, kar je sicer napovedal z izjavo, "da se bo v aktivno politiko vrnil, če bi bile ogrožene tiste vrednote, za katere se je vedno zavzemal." Pomenljivo je, da sta se srečanja politikov, intelektualcev in gospodarstvenikov iz kroga nekdanjega poglavarja države udeležila tudi predsednik državnega zbora (in ZLSD) Borut Pahor in predsednik vlade (in LDS) Anton Rop.

V Sloveniji se nadaljujejo odmevi na sprejem zakona v italijanskem parlamentu, ki 10. februar razglaša za **dan spomina na žrtve fojb**, izgona Italijanov iz Istre in drugih nasilnih dejanj proti njim na vzhodu države. Nekateri politiki, organizacije nekdanjih borcev in razna združenja - med njimi tudi premier Anton Rop - predlagajo, naj bi parlament preučil možnost razglasitve spominskega dneva, ki bi bil namenjen trpljenju primorskega ljudstva pod fašizmom in med drugo svetovno vojno. To zamisel je podprl tudi predsednik civilne družbe Slovenije za mejo v Istri Frane Goljevšček.

Poslanec SLS Ivan Božič (iz Tolmina) pa je 27. februarja vložil v parlamentarni postopek predlog svoje stranke, naj bi 15. september, **dan združitve (leta 1947) z matično Slovenijo**, razglasili za državni praznik.

V Sloveniji so vzbudili razočaranje in proteste ukrepi dosedanjih članic EU, da ne bodo dopustile **prostega pretoka delavcev** iz držav, ki bodo 1. maja postale nove članice evropske povezave. V tem vidijo dokaz, da nove članice ne bodo enakopravne z drugimi petnajstimi državami na tako važnem področju, kot je prosti prehod meja na celotnem ozemlju EU. V Sloveniji so omenjeni ukrepi povzročili nejevoljo in zgražanje tudi zato, ker iz Slovenije ne bi bilo pričakovati večjega preseljevanja prebivalstva in tudi delavcev v druge države evropske povezave.

M.

Pomoč države pri izvajanju razvojnega programa Soča 2006

Zagotovljeno financiranje šestintridesetih projektov

V občinah Tolmin, Kobarid in Bovec vlagajo velike napore za premostitev gospodarskih težav, ki so posledica splošnega stanja v državi, pa tudi potresa in premajhne razvitosti Posočja v primerjavi z nekaterimi drugimi območji v Sloveniji. Uresničujejo Razvojni program Soča 2006, ki ga je pripravil Posoški razvojni center na podlagi Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o popotresni obnovi objektov in spodbujanju razvoja v Posočju. Gre za zagotavljanje razvojnih spodbud na raznih področjih, denimo, pri vzpostavljanju infrastrukturnih objektov, vlaganjih v podjetništvo oz. v gospodarstvo, odpiranje delovnih mest in za usposabljanje in razvoj kadrov. Razvojne spodbude dodeljujejo ob upoštevanju pravil dodeljevanja državnih pomoči in zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja v Sloveniji. Omenjeni razvojni program Soča je slovenska vlada sprejela v decembru 2003. Državni zbor je v delno spremenjenem proračunu za letošnje leto namenil tudi sredstva za pomoč Posočju. Kot je poslanec Ivan Božič sporočil Posoškemu razvojnemu centru, se je na seznam razvojnih programov, ki bodo v obdobju od 2004. do 2007. leta financirani od strani države, uvrstilo 36 projektov z območja Posočja. Od tega jih bo letos financiranih 15. Največji projekt, ki naj bi se zaključil do leta 2008, je zgraditev tolminske obvoznice. Vrednost te naložbe naj bi znašala okrog milijardo 565 milijonov tolarjev. Denar bo prispevala država, okrog 300 milijonov tolarjev pa bodo morali pridobiti tudi iz drugih virov, denimo, iz skladov EU. Med odobrenimi projekti jih je še nekaj s področja cestne infrastrukture. Tako so predvideni gradnja novega predora Kupovo v Baški grapi, viadukta Predel in kobariške vzhodne obvoznice. Načrtujejo tudi preplastitev ceste Kranjska Gora-Vršič-Trenta in posodobitev ceste Čepovan-Most na Soči.

M.

Stojan Pahor **NASVETI VARČEVALCEM**

DELNICE (1)

Delnica (it. azione; angl. equity) je množični vrednosti papir, ki predstavlja lastniški delež vlagatelja v delniški družbi. Lastnik delnice, delničar, ima po zakonu določene premoženjske in nepremoženjske pravice. V prvem primeru ima investitor pravico do dividende (letnega dobička), če podjetje posluje z dobičkom, ter pravico do izplačila ustreznega dela premoženja, če v podjetju pride do likvidacije. Višino dividende določi običajno enkrat letno (možno tudi polletno oz. četrtletno - vmesne dividende) zbor delničarjev na predlog uprave in nadzornega sveta. V drugem primeru ima delničar pravico do glasovanja na zboru delničarjev, pravico biti izvoljen v upravni ali nadzorni svet podjetja, pravico do vpogleda v knjigovodske knjige podjetja ter pravico do odškodnine v primeru odgovornosti upraviteljev. S pravnega in tehničnega vidika se torej delnice popolnoma razlikujejo od obveznic. Slednje predstavljajo dolžniški vredostni papir, ki daje investitorju pravico do vnaprej določenih obresti, ne glede na poslovanje družbe. Z razliko od delničarja imetnik obveznic ne more vplivati na upravljanje podjetja. Pri poplačilu obveznosti v primeru stečaja imajo obveznice (kot to velja za vse ostale dolgove) prednost pred delnicami.

Podobno kot pri obveznici ločujemo tudi pri delnici med nominalno in tržno vrednostjo. Slednjo določa stopnja ponudbe in povpraševanja, na katero vplivajo bodisi razlogi psihološke in gospodarske narave. V prvem primeru pridejo v poštev špekulacija, bojazen pred nadaljnjim padanjem tečaja, včasih tudi moda. Temeljni vpliv na gibanje tečaja delnice pa imajo perspektive ekonomskega sektorja, v katerem podjetje deluje, izgledi splošnega gospodarstva ter zmožnost ustvarjanja dobička. Nominalna vrednost delnice, ki je natisnjena na vrednostnem papirju, je zgolj računska kategorija in predstavlja višino posameznega deleža v celotnem osnovnem kapitalu delniške družbe (it.: capitale sociale).

Delnice brez označbe nominalne vrednosti pravo bodisi v Italiji kot v Sloveniji ne dovoljuje. V posameznih državah (predvsem v ZDA, Kanadi, Luxemburgu, Belgiji) obstajajo delnice brez nominalne vrednosti. V kontinentalni Evropi pa običajno velja zakonski predpis, da je sestavni del delnice označba njene nominalne vrednosti. V primeru delnic brez označbe nominalne vrednosti predstavlja delniški kapital število delnic.

Na delnici se lahko navede ime imetnika vrednostnega papirja, zato govorimo o imenski delnici. V nasprotnem primeru ima delnica naziv imetniška ali prinosniška. Z razliko od nekaterih držav ZDA, Kanada, Anglija, Italija, Francija, kjer prevladujejo imenske delnice, delnice večine podjetij v germanskih državah se izdajajo kot prinosniške. V svetu obstajajo tudi delnice z večkratno glasovalno pravico, kar po zakonu o gospodarskih družbah bodisi v Italiji kot v matični domovini ni možno.

Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

POKLICI

David Gregori je čvrst mladenič, ki pa jih ima že čez trideset. Po poroki se je iz rojstne Katinare preselil na Col, vasico v repentabrski občini, ki se nahaja v bližini Trsta. Morda je sveži zrak kraške planote sprožil v njem željo, da zapusti svojo prejšnjo zaposlitev in se preda novi delovni pustolovščini, črpanju kamnoloma, kjer pridobivajo marmor. "Saj vendar pravijo, da je treba vsakih sedem let staro službo zamenjati z novo", se je nasmehnil kamnolomec.

"Preden sem se posvetil svojemu sedanjemu poklicu, sem bil zaposlen v špediterskem podjetju", nam je povedal gost rubrike, "nato pa sem občutil, da potrebujem nek drug zagon. Razmišljal sem o raznih možnostih in se nazadnje odločil za ta poklic", ki ga sicer precej obremenjuje, a navsezadnje - in kar je najpomembnejše - tudi veseli.

Pred sedmimi leti se je torej odločil za poklic, ki zahteva dvanajst mesecev na leto nenehno soočanje z naravo in z njenimi dobrimi in slabimi lastnostmi. "Delo v kamnolomu je tudi za dalj časa ustavljeno, v primeru da so vremenske razmere slabe", je dodal intervjuvanec. "Določeni zastoji se tako pripetijo predvsem v zimskih mesecih", a tudi v poletni vročini je včasih potenje neprestano. "Narava je pač taka!"

David je na začetku svoje nove delovne poti vložil veliko truda in kapitala. Dovoljenja pri pristojnih oblasteh pa niso ustvarjala večjih težav. "Včasih se stvari lahko zavlečejo po raznih uradih, vendar je kjub vsemu tudi to stvar našega dela. Težave pa moraš stalno reševati".

Davidu stojita ob strani še dva uslužbenca. V kamnolomu, ki je vsekakor dokaj nevarno delovno področje, se poslužujejo različnih strojev, brez katerih bi se delo težje in v daljšem času opravilo. Kamen namreč režejo s posebno žico, kamnite bloke pa prevažajo iz dna umetno ustvarjene doline s pomočjo bagerjev. "Redno se teh poslužujemo, vzdrževalni stroški teh strojev pa so zelo visoki. Ko moraš zamenjati obrabljena stara kolesa, je joj!" Še vedno se kamnolomec spominja, ko so pred leti pripeljali s posebnim kamionom ogromne bagerje. "Večjih težav pa takrat nismo imeli".

Kam pa gre ves ta material, ki ga "črpajo iz zemlje"? "Tržišče je zelo razvejano. Kupci so tako z lokalnega področja kot tudi iz tujine", je pojasnil intervjuvanec. "Veliko izvažamo v Italijo, Slovenijo pa tudi po Evropi. Zgodi pa se, da gre naš kamen tudi preko luže do drugih celin, tja do Daljnega vzhoda. Povpraševalcem posredujemo tako velike kot manjše bloke".

Posebno zanimivo in podjetno področje torej. Koliko dela pa se lahko sploh nabere, ali doživlja sektor gospodarsko krizo ali ne? "Delo je pač odvisno od podjetnosti posameznika", nam je odvrnil intervjuvanec. "Vsak gospodar mora v svoje podjetje vložiti veliko truda in se zavzemati, da se delo čimbolje izteče".

Tovrstna zaposlitev namreč zahteva tudi veliko časa, ki ga kamnolomec preživlja daleč od družine, na srečo je Gregorijev kamnolom precej blizu doma, tako da domači ne občutijo toliko najegove odsotnosti.

IG

Sadjarstvo in oljkarstvo

Napotki za zimsko in predpomladansko zatiranje bolezni in škodljivcev

Čeprav opravljamo zatiranje bolezni in škodljivcev predvsem v toplejših mesecih, ne gre zanemariti fitosanitarnih posegov v zimskih in pomladanskih mesecih. S posegi uničimo razne oblike, v katerih prezimijo bolezni in škodljivci, zato so zimska in predpomladanska škropljenja "investicija", ki nam močno manjša nevarnost nekaterih glivičnih in bakterijskih okužb ter populacijo škodljivcev.

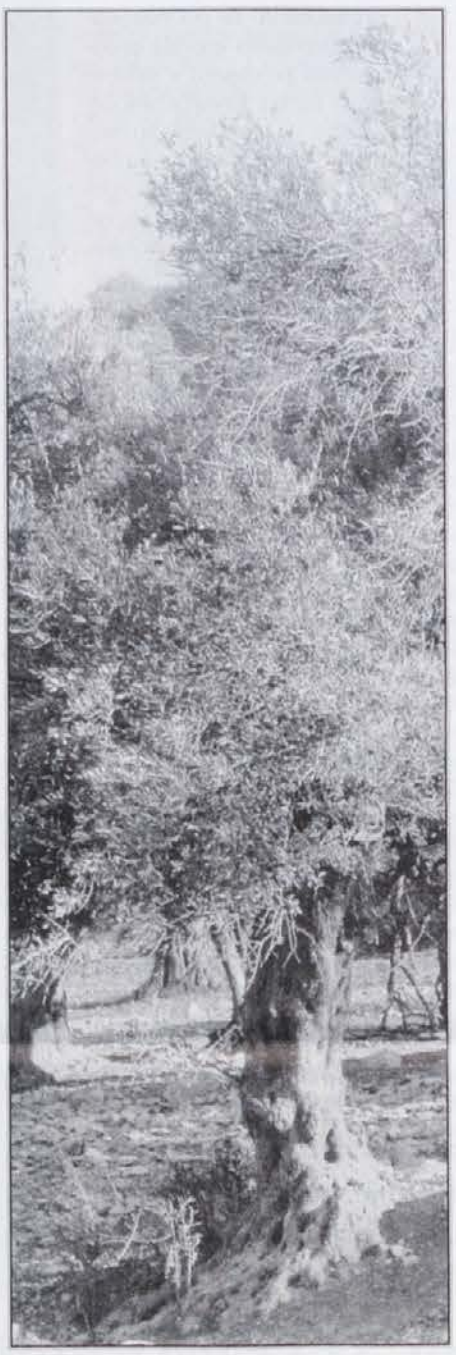

Koristnike teh nasvetov bi radi opozorili, da navajamo pri opisih posameznih sredstev uporabo v odstotkih oziroma v količini na 100 litrov vode. Priporočamo seveda, da se pri uporabi sredstev strogo upoštevajo predvideni varnostni ukrepi.

Vsak sadjar, pa tudi vrtičkar, dobro pozna *breskovo kodravost*, ki jo povzroča gliva *Taphrina deformans*. Zahteva redno škropljenje. Spomladi opazimo, da je listje izmaličeno, namehurjeno in skodrano. Listi so odebeljeni in mesnati ter zelo lomljivi, obarvajo se rumenozelenkasto ali rdečkasto. Pozneje odpadejo in je zato pridelek slabši in nekakovosten. Sedaj bomo škropili v času, ko se začnejo odpirati brsti, drugič pa po približno treh tednih. Prvo škropljenje opravimo februarja z bakrenimi sredstvi (npr. bakreni Antracol v odmerku 300 gr. ali Rame Caffaro v odmerku 700-1000 gr.), drugo škropljenje pa opravimo, če je razvoj breskve zelo nagel in bi baker lahko povzročil ožige, posebno če je les slabo dozorel, z organskimi fungicidi (npr. Mezene, Ziramit v odmerku 500-600 gramov ali Dodine S 65 v odmerku 80-100 gramov).

Breskev in vse ostale koščičarje (slive, češplje, češnje in, čeprav redkeje, tudi marelice) napada listna luknjičavost koščičarjev (*Corineum Beijerinkii*). Na listih povzroča okroglaste rdeče rjave pege premera 2-5 mm. Notranji, odmrli del pege odpade in tako nastane značilna luknjica. Proti luknjičavosti na breskvi škropimo ob koncu februarja, na marelicah in ostalih koščičarjih pa, ko se brsti odpirajo. Proti sušenju brstov in mladik, ki ga povzroča *bakterija Xanthomonas campestris* uspešno škropimo z bakrenimi sredstvi.

Tudi na oljki se v tem obdobju pojavljajo bolezni. Med najpogostejše spada oljčni rak, ki ga povzroča bakterija *Pseudomonas Sevanostoi*. Slednja okuži rastlino predvsem preko ran, ki jih povzročimo z rezjo in obiranjem oljk. Uspešno zatiramo bolezen s škropljenjem z bakrovimi pripravki (npr. Rame Caffaro, Cupravit idr.) ali Kaptafolom (Orthodifolatan).

Najnevarnejša glivična bolezen oljke pa je oljčna kozavost (Spilocaea oleaginea), ki napade vejice in plodove ter se hitro širi ob vlažnem vremenu in ob temperaturah nad 3-5 stopinj C. Tudi to bolezen uspešno zatiramo s prej navedenimi sredstvi.

(Priredili po obsežnejšem obvestilu Kmečke zveze)

Uspešen poslovni načrt

Praktičen vodič za poslovno načrtovanje

Pred kratkim je Založba Primath izdala strokovno knjigo, ki jo je napisal Richard Stutely. Na 304 straneh imamo na voljo praktičen vodič, ki služi managerjem, podjetnikom, študentom, obrtnikom in drugim pri oblikovanju poslovnega načrta. Avtor si je nabral edinstvena znanja in bogate izkušnje o strateškem, operativnem in finančnem načrtovanju z najrazličnejših zornih kotov. V omenjenem delu je znal pritegniti mlajše in starejše managerje, študente in druge in jih navdušiti za obravnavo, oblikovanje in pisanje poslovnih načrtov. Knjigo je sicer zaokrožil na 13 poglavij. V uvodnih nam opisuje, zakaj je sploh potreben poslovni načrt, kateri so ključni cilji načrta in najpomembnejši koraki za oblikovanje uspešnega načrta. Sicer je poslovni načrt življenjsko pomembno orodje za vodenje podjetja. Z njegovo knjigo si bomo olajšali delo in zmanjšali napore, saj nam njegov praktični vodič nazorno prikazuje kako izrabiti glavne namene poslovnega načrta, kako ga "oživeti", da bi nam pomagal pri vsakdanjem poslovanju in na poti do poslovnih in drugih uspehov.

V uvodnih poglavjih nam prikaže misli, sporočila, računalniško programsko opremo in druge podrobnosti za izdelavo osnutka. V samem operativnem delu pa nam nudi pomoč za oblikovanje poslovnega načrta. Pri tem posebej poudarja osrednje cilje, vizionarstvo, zmožnosti, poslovno organizacijo in veliko podrobnosti o konkurenčnih prednostih, poslovnih partnerjih in sploh kaj morata zajemati strategija ter operativni načrt.

V osrednjem delu knjige nam avtor na izredno praktičen način podaja praktična razmišljanja z vidika financ, načrtovalnega horizonta, analize preteklosti in ocenjevanja sedanjosti. Vse to je potrebno za napovedovanje prodajnih količin in s tem bruto oziroma čistega dobička. Z vidika financiranja podjetja nam predstavi stanje blagajne, mehaniko denarnega toka, pridobivanje financiranja ter upravljanje tveganj, da bi izboljšali načrtovanje in poslovanje.

V zaključnem delu knjige bomo spoznali usklajevanje poslovnega načrta, pomembnosti financ, preverjanje načrta, oblikovanje pogodbe in seveda korake za uresničitev načrta z možnostjo popravljanja strategij in načrtov. Vse to je tudi ilustrirano in podkrepljeno s številnimi slikami, preglednicami ter drugimi pomembnimi prikazi, kar bo izredno koristno pri vsakdanji praksi, zlasti sedaj, ko bo Slovenija prisiljena intenzivneje mednarodno sodelovati v okviru EU in širše.

Gabrijel Devetak

Lonjer / 7. marca Mednarodna kolesarska dirka

Kolesa Evrope pognali tudi v Lonjerju

Mednarodna kolesarska dirka 28. trofeje ZSŠDI v priredbi lonjerskega Kolesarskega kluba Adria ni le športni, ampak tudi družbeni ali politični dogodek. Že pred skoraj tridesetimi leti, ko so bile meje trdo zakoličene, je namreč lonjerski športni dogodek družil ljudi iz vzhodnih in zahodnih dežel ter tako gradil Evropo, ki postaja danes realnost. "Kar pet izmed desetih držav, ki bodo prvega maja letos postale članice Evropske unije, je prisotnih na letošnji dirki", je v uvodnih mislih podčrtal predsednik Združenja slovenskih športnih društev v Italiji Jure Kufersin na predstavitvi dirke v četrtek, 26. februarja, v Športno-kulturnem centru v Lonjerju. In nadaljeval: "Ideali, kot sta sožitje in sodelovanje med različnimi narodi, ki so vseskozi dajali pečat naši dirki, so še vedno nadvse aktualni in bodo taki verjetno še dolgo tudi ostali."

Kolesarski dogodek, ki kot običajno odpira vrhunsko kolesarsko sezono v Furlaniji-Julijski krajini, pa je tudi tehnično zelo zahteven in je torej pravi pokazatelj kondicije kolesarjev, ki so komaj zaključili zimske priprave. Vrh vsega tega

FOTO KROMA

pa bo letos dirka posvečena spominu pred kratkim preminulega kolesarskega delavca Alearda Polesa. "Bil je velik prijatelj nas in naše dirke", je dejal Kufersin. Požrtvovalnega organizatorja so se v pozdravnih nagovorih spomnili prav vsi predstavniki upravnih odborov deželnega ter tržaškega in goriškega športnega življenja.

Neuradni start 28. dirke bo v Lonjerju ob 12.40, uradni pa ob trinajstih v Barkovljah. Cilj, ki bo nad Lonjerjem, bodo kolesarji dosegli predvidoma ob 16.30. Vse informacije bodo že drugo leto zapored na razpolago tudi na spletni strani www.slosport.org.

Progo je podrobneje predstavil Radivoj Pečar. Letošnji seznam udeležencev obsega kar dvesto imen, med katerimi nedvomno izstopa evropski prvak Giovanni Visconti, in 27 društev iz osmih držav. Ob slovenskih in italijanskih ekipah bodo nastopile še ekipe iz Hrvaške, Češke, Poljske, Slovaške, Ukrajine in Madžarske. Proga se vije od Barkovelj po obalni cesti do Tržiča, naprej do Ronk, Zagraja, Sovodenj, pa do Doberdoba, Sesljana, Nabrežine, Slivnega, Križa, vse do Mačkolj, Prebenega, Boljunca, Bazovice, Trebč in po križišču na Občinah v Lonjer. Najhujši je vzpon od Mačkolj do Prebenega, ki so ga uvedli leta 2002, da bi razredčili vodilno skupino dirke in omogočili solistične končne šprinte. "Konkurenca je dobra, odvisno pa je od kolesarjev", je zaključil Pečar.

Med gosti je bil tudi nekdanji olimpijski zmagovalec Silvio Martinello in večno mladi, 90-letni Giordano Cottur, ki je, kot tradicija v šali veleva, podal vremensko sliko za tekmo ("bo negotovo, toda ne bo deževalo"). Na večeru je društvo Adria podelilo več kamnitih plaket umetnika Pavla Hrovatina častnim gostom iz naše dežele, Zvonetu Zanoškarju iz Slovenije, enemu pobudnikov lonjerske dirke in Dragotinu Danevu, predsedniku Zadružne kraške banke (združenje zadružnih bank je namreč med glavnimi sponzorji dirke).

Matjaž Rustja

Projekt za mlade Korošce

Sveto pismo za današnji čas

V sklopu leta Svetega pisma je med mladimi Slovenci na Koroškem nastajal zanimiv projekt, in sicer zamisel za realizacijo muzicala na podlagi tekstov Svetega pisma.

Lansko poletje so člani pripravili dokončni izbor tekstov, ki so jih sami predelali in jih dali v roke mlademu skladatelju Ediju Oražeju, ki je poskrbel za prikupno glasbeno kuliso.

Rezultat tega dela so predstavili minuli petek in soboto v Pliberku, ko so pred nabito polno dvorano uprizorili muzikal *Kaj pa vi pravite, kdo sem?*

Za samo delo bi lahko rekli, da gre za zahtevno postavitev, in to ne le zaradi dejstva, da predstavo oblikujejo kot v vsakem muzikalu petje, recitativ in glasba v živo (na odru igra skupina priznanih koroških instrumentistov mlajše generacije), temveč zaradi same vsebine in poslanstva tega dela.

Pri Katoliški mladini so se mladi odzvali Jezusovim besedam "Kaj pa vi pravite, kdo sem?" z delom, ki formalno ustreza mlajši publiki, v bistvu pa nagovarja vsakega, ki se približa Svetemu pismu. Kot pri branju knjige je bralec/poslušalec na začetku zbegan, vendar kaj kmalu ga celota (v tem primeru petje, ples in drugo odrsko dogajanje) tako prevzame, da ga doseže tudi bistvo - to je samo sporočilo dela.

O samem muzikalu bi lahko morda zapisali le to, da gre za enkratno glasbeno izkušnjo, ki bi jo lahko primerjali s koncerti skupin Gen Verde oz. Gen Rosso. Glasba in odrsko dogajanje sta tudi tu pretveza, da mladi začnejo razmišljati, zakaj so se drugi mladi odločili, da tako jasno izpovejo lastno hvalnico Bogu. In kot nas še danes pesmi iz Svetega pisma prevzamejo, nas tudi teksti, ki so jih priredili mladi koroški Slovenci, prav tako presenetijo, kajti z drugimi besedami in pristopom v bistvu povedo svetopisemsko bistvo. Projekt, ki sta ga poleg Katoliške mladine podprla še Krščanska kulturna zveza in vrsta sponzorjev, bo na ogled tudi v naši neposredni bližini, in sicer s predstavama v Ljubljani oz. v Postojni. Na premieri so tudi predstavili zgoščenko s pesmimi muzikala.

Peter Rustja

ZIMA

Njene ledene dlani,
sveče so njeni prsti,
še zadnja roža veni,
čakajo že novi listi.

Zima, kako si lepa,
a mrzla in neobčutljiva,
nisi zaljubljenka slepa,
trda si in neljubezniva.

Sestre snežinke,
večne potepinke
te kličejo, da greš naprej,
stopaš na prag obsorej.

SNEG

Snežinke pletejo
dolge zavese,
padajo nežno na sloke
ciprese.

Končno prišla si,
deklica mila,
dolgo pričakovana
pesnica zima.

Z belo odejo pokrila si
zemljo,
da spala bi vse do jutra.

Spi, zemlja, le mirno
spi,
kmalu se spet zdani.

TJAŠA KORELC,
V. B Licej F. Prešeren
v Trstu

Zanimivo srečanje v šoli Josip Abram

Kulture pa ne ustvarjajo le pesniki in pisatelji...

V mesecu februarju praznujemo Slovenci Prešernov dan ali dan slovenske kulture. Velikega pesnika smo se pevmski učenci spomnili 10. februarja, ko smo priredili doživeto praznovanje.

Učilnico 5. razreda smo spremenili v dvorano. Na steni je že visela podoba našega poeta iz Vrbe, v vazi pod njo pa se je bohotil slovenski šopek. Tako smo pričakali našega uglednega gosta, goriškega likovnega umetnika g. Andreja Kosiča. Pozdravili smo ga s petjem, zatem pa smo nekateri učenci prebrali krajšo vsebino, v kateri smo spregovorili o Prešernu in kulturi sploh. "Prešeren nas uči lepe slovenske besede. Vabi nas, da svojo govorico vzljubimo, obenem pa nas spodbuja, da smo z drugimi narodi v prijateljskih odnosih... Z veseljem segajmo po slovenskih knjigah, ki nam širijo znanje in bogatijo naše besedno izražanje... "Ko beremo, berimo zbrano, s srcem! Ustavimo se ob besedah, srkajmo lepoto slovenskih besed!... Kulture pa ne ustvarjajo le pesniki in pisatelji, ampak tudi glasbeniki, kiparji, slikarji, gledališki in filmski igralci! Kulturo ustvarjajo vsi, ki iščejo lepoto. Eden takih iskalcev lepote je tudi naš letošnji gost, gospod Andrej Kosič."

Gospod Andrej je spregovoril o sebi in nam lepo prikazal začetke svoje umetniške poti. Prvo spodbudo je dobil že v 4. razredu osnovne šole, ko je učiteljica posebej pohvalila eno njegovih slik. V petem razredu pa je za posrečeno risbo prejel priznanje.

Po opravljenih šolah se je posvetil trgovskemu poklicu, a je obenem obiskoval različne slikarske tečaje, ki so mu pomagali razviti prirojeni dar za likovno ustvarjanje. Učenci smo gostu zastavljali različna vprašanja. Izvedeli smo, da je njegova najljubša slikarska tehnika akvarel. Vodenke, ki se tako lahkotno prelivajo, ustvarjajo mavrične odtenke. S temi čara mehke krajine. Čudovito prikazuje Kras, ki gori v jesenskih barvah. Zdi se nam, da njegove slike najlepše govorijo o ljubezni, ki jo umetnik čuti do rodne zemlje.

Med toplimi in hladnimi barvami izbira raje tople, ki jih hladne lepo dopolnjujejo. Ustvarja tudi oljne slike, čeprav mu terpentin povzroča nekaj težav z dihanjem. Gospod Kosič rad slika v tišini, zavzeto in z navdušenjem.

Prebrali smo, da je svoja dela razstavljal v različnih državah: v Italiji, Sloveniji, Avstriji, na Poljskem..., celo v Avstraliji, Združenih državah Amerike in Japonski.

Vprašali smo ga, kdaj najraje slika. Kako sploh najde čas, saj je njegov poklic precej zahteven. Ustvarja v prostem času, ob katerikoli uri. Očitno ga k temu sili velika ljubezen in tista neustavljiva notranja potreba.... Zanimalo nas je tudi, kaj svetuje našemu sošolcu Damijanu Furlanu, ki je za likovno izražanje posebno nadarjen. "Vztrajati in neutrudno delati. Svoje talente moramo razvijati in negovati", je bil njegov odgovor.

Z gospodom Andrejem smo priredili tudi likovno delavnico in se še sami poskusili v tehniki akvarela. Priznati moramo, da je nismo uporabljali prvič, toda tokrat je bilo drugače. Z nami je ustvarjal velik mojster. Ko je on slikal, smo se učenci zgrnili okrog njegove mize in se kar malce čudili, kako spretne roke dokaj hitro ustvarijo pravo umetnino. G. Andrej nas je očaral in navdušil. Zato ni čudno, da se sedaj med urami likovne vzgoje najraje odločamo za barvanje z akvareli.

Gospodu Kosiču smo za te enkratne trenutke, ki so nas vse obogatili, izredno hvaležni.

Učenci in učitelji osnovne šole Josip Abram v Pevmi

NA REŠETU

Naše šole in pustni pogrebi

O problematiki slovenske šole se na splošno veliko govori - na Programski konferenci ji je bilo namenjene precej pozornosti, pred kratkim je bil posvet o šolstvu v Gregorčičevi dvorani v Trstu, sestajajo se Šolske komisije, Šolski forum itd. Vendar imam vtis, da ostajajo nekateri problemi nedorečeni, včasih tudi neizrečeni. V nedeljo, 22. februarja (s ponovitvijo v sredo, 25. februarja) je bil Radijski obzornik v celoti posvečen slovenski šoli. Oddajo je vodila Ines Škabar, v studiu pa sta bila gosta Nataša Paulin kot predstavnica Šolskega foruma in Segij Pahor, predsednik SSOja, po telefonu pa se je vključila v debato ravnateljica dvojezičnega šolskega centra v Špetru, Živa Gruden. Oddaja je bila zanimiva, kljub temu da se je udeležba gostov razpolovila - od predvidenih šestih so v oddaji sodelovali le trije. Vendar so se odkrito dotaknili nekaterih problemov - od univerzitetnega izobraževanja učiteljev v Italiji, ki poteka samo v italijanščini, do osipa vpisov na slovenske višje srednje šole v Gorici, pa problemov v zvezi z ohranjanjem (ali ne) šolske mreže ali z ustanovitvijo nižje srednje šole v Špetru... Diskutanti so nakazali tudi prednosti slovenske šole in jasno povedali, kakšno šolo potrebujemo. Ga. Nataša Paulin je v svojem zaključnem posegu pravilno podčrtala, da se morajo bodoči kadri zavedati, da sta poleg poklicne sposobnosti nujno potrebni srčna kultura in narodna zavest. Da, naše šole bo ohranila močna narodna zavest. Spomnila sem se, kako so nekoč slovenski šolniki hodili od hiše do hiše prepričevat starše, naj vpišejo otroke v slovensko šolo. Danes prav narodna zavest nekoliko šepa - pa ne samo pri učnem kadru, tudi pri starših. Koliko je danes takih očetov, kot je bil dr. Dolhar na Trbižu, ki ni imel nobenega dvoma, kam mora njegov sin v šolo: "Slovenski časopisi pišejo, da se bo oktobra odprla slovenska šola. Rafko! Jeseni pojdeš v Trst!" (R. Dolhar - Stezice) Ali takih mam, ki bi bile pripravljene voziti več let svojega otroka v bolj oddaljeno šolo, zato da bi rešile tamkajšnji razred? V preteklosti jih je bilo kar nekaj. Kako vliti nekaj narodne zavesti dijakom iz Slovenije, da bi se vpisovali na slovensko šolo v Trstu in Gorici in ne na italijanske šole?

Vse okoli nas res ni veselo. Še pust ni bil tako razposajen kot navadno, razen na radiu, kjer so skušali pustno razigranost priklicati zjutraj, opoldne, popoldne, zvečer, kar - da se razumemo - ni nič narobe. Motilo me je samo, da je tudi pepelnična sreda bila še vedno obravnavana kot podaljšek pusta. V poročilih ob 13. uri je bila na primer novica: "Danes na pepelnico se bodo po naših vaseh poslovili od pusta." Nato so bili najavljeni vsi "pogrebni obredi" v Boljuncu, Proseku in Kontovelu ter Doberdobu. Novico je imela takle zaključek: "Žalost bodo povsod primerno žegnali z rujnim vincem, potolažili pa se bodo s klobasami in drugimi suhomesnatimi dobrotami." Vsak ima pravico preživeti pepelnično sredo, ko velja strogi post, kot hoče. Toda - ali ne bi bilo pravilno povedati, da pepelnica ni dobila imena po pustnih pogrebih, ampak po obredu pepeljenja, ki je bil na pepelnično sredo tudi po naših cerkvah? Ali pa mora biti vse veselo in razigrano? Še Prešernova proslava na Občinah naj bi bila "nekoliko preotožna", kot smo slišali po radiu!

NLP

Aktualno razmišljanje

Slovenščina - naš jezik - še vedno vrednota? (4)

Kaj pa v Sloveniji? - Lahkotno v objem Evrope!

V zadnjih mesecih imam priložnost, da pobliže spoznavam slovensko prestolnico. Opazujem, poslušam, razmišljam... Pričakovala bi si, da imamo v naši matični državi, v naši domovini, trdne zagovornike za ohranitev čiste, pristne slovenščine. A žal ni tako. Vse preveč je brezbrižnosti, nemarnosti, kot da je jezik drugotnega pomena in ne bistven za obstoj naroda, zato se tu lahko popušča.

Prvo, najpomembnejše vprašanje je na vseh ravneh vstop Slovenije v Evropsko zvezo, če "smo pripravljeni, kakšne bodo posledice, kaj se bo pridobilo, česa pa ne", itd. Meni, ki sem zrastla tostran meje in sem podobno že izkusila, se zdi že vse nekoliko smešno: kot da gre za neka nebesa in bodo s prvim majem prestopili njihov prag... Glavno je sedaj "imeti", posedovati, pa "imidž" ali kako izgledaš in poslovni uspeh za vsako ceno. Za podjetja, trgovine, nakupovalna središča so kar "obvezni" tuji nazivi: angleški, latinski in celo italijanski. Verjetno jim dajo nekak eksotični prizvok modernosti, ki naj bi privabil kupce v nova svetišča skomercializirane družbe. Tudi gostinski lokali nosijo mnogokrat povsem tuja imena. Mogoče si lastniki umišljajo, da se bodo tako gostje-tujci počutili bolj doma. "Promocija Slovenije" je zdaj glavno pravilo, nekaka prva zapoved, zato so na voljo zgibanke za turiste v vseh glavnih evropskih jezikih. In tega gradiva je res zelo veliko ter ga lahko zastonj dobiš v informacijskih središčih. Založba in trgovina "Domus" izdaja tudi v deset tisoč izvodih časopis v angleščini The Slovenia Times, *ki obvešča o kulturno-športnem-turistično gospodarskem dogajanju. Vse lepo in prav - tudi izvrstno obvladati angleški jezik... A ne za vsako ceno, da celo zanemarjaš svojega. Mnoge nas "šokira", kako mladina v Sloveniji, zlasti v Ljubljani, vse bolj vnaša v svoj pogovorni jezik tujke, včasih poslovenjene: "ful dobr je, blo je kul, srfat po internetu, sprintali bomo, fotr je oče, zbluzat, kadit džointe, čau..." itd.; kaj bi naštevala, saj že osnovnošolci tako govorijo. In to ni v italijanskem, avstrijskem ali madžarskem večinskem okolju ali v ZDA, v Veliki Britaniji. To se veselo, brezskrbno dogaja v naši matični prestolnici. Težko bodo ta val ustavili, saj se širi in poti nazaj ni. Mnogi opozarjajo na to, a javna družba se verjetno ne zaveda resnosti tega stanja. Tudi uveljavljena raba "ljubljanščine" namesto knjižnezborne ali pogovorne slovenščine se kar preveč širi: v parlamentu, na radiu, s strani predavateljev in celo med predavanji na univerzah. Enako pravico bi imeli mi Primorci, da se izražamo kje v Ljubljani na omenjenih mestih v briškem ali kraškem, vipavskem narečju... Italijani na splošno veliko bolj cenijo-uporabljajo v javnem življenju knjižno italijanščino. To se vidi!*

Kar me še moti, je dejstvo, kako lahko uradni slovenski jezik v lastni državi zdrkne na drugo mesto, da prepusti monopol angleščini. Primer je bilo nagrajevanje na evropskem rokometnem prvenstvu v Hali Tivoli... Nezaslišno!

Mogoče imamo in gojimo Slovenci tu na italijanskih tleh bolj močno narodno zavest, ker smo vseskozi doživljali pritiske, teptanja, poraze in izigravanja. In še jih doživljamo, kljub prefinjenemu zaščitnemu zakonu, ki nam na papirju marsikaj obljublja, v resnici daje le drobtinice tistega, kar bi nam pritikalo. In tako ostajajo naše uveljavljene pravice, raven naše zaščite, veliko niže kot npr. za Nemce na Južnem Tirolskem ali za Italijane na Obali (na Koprskem). O kaki recipročnosti se sploh več ne zine. Tako imamo npr. na našem ozemlju še vedno večino cestnih tabel z imeni krajev, mest samo v italijanščini, medtem ko so one na Koprskem strogo dvojezične... Kdaj se bo pojavil uraden napis (ob vstopih v Gorico) poleg italijanskega Gorizia še naš Gorica? Če pa že tu pred mejo ali za njo doživljamo tako stanje (da ne govorimo o Koroški), bi se lahko vsaj v Sloveniji bolj zavzeli za svoj jezik. Ni vse ekonomski-tehnološki razvoj. Dolžni smo čuvati in ohranjati svojo jezikovno-kulturno dediščino in jo prenašati naprej mlajšim rodovom, drugače nas bo zgodovina-prihodnost izbrisala oz. se bomo sami "ful" hitro izbrisali.

/konec

Tereza Srebrnič

BREZ KOMENTARJA

1
Zveza slovenske katoliške prosvete Gorica
Viale XX. Settembre 85

IT-34170 Gorica-Gorizia

Da vse meje še ne bodo kmalu padle (vsaj na nekaterih poštnih in drugih uradih), je dovolj razvidno s posnetka ovojnice, ki res ne potrebuje komentarja.

Obisk v Nepalu

S poti na Himalajo

Kakor je bilo napovedano v prejšnji številki, objavljamo besedilo iz intervjuja z dr. Mitjem Bregantom (str. 3 in 16).

Povabilo za petnajstdnevno potovanje v Nepal je prišlo od prijatelja v Rimu komaj dva meseca pred odhodom. V svojih letih nisem več računal, da bom kdaj lahko obiskal Himalajo. Literatura o njej me je vedno izredno zanimala, predvsem tista o začetkih raziskovanja teh gorovij in še posebno o prvih izvidnicah, namenjenih na Mount Everest. Do danes je na vrh te gore stopilo preko 1200 alpinistov 63 narodnosti. Naš načrt je bil skromnejši. Pogledali naj bi v bazni tabor, na južni strani Mount Everesta, kjer tabori največje število odprav pred velikim vzponom na vrh, in to z vrha Katha Patur v višini 5400 metrov.

Na višini 3.750 m nad vasjo Nanche Bazaar skupaj s sardarjem Ching Nuru Sherpa. V ozadju od leve proti desni: Mt. Everest (8.850 m), Lotze (8.501 m) in Ama Dablam (6.856 m), za nekatere najlepša gora v Himalaji.

Priprav na potovanje skoraj ni bilo. Cel mesec pred odhodom sem bil izredno zaposlen in ostali so mi le trije dnevi pred odletom z letališča Marco Polo v Benetkah na Dunaj, da sem zbral vse potrebno in končno pomislil, da se odpravljam na vzhod... Če je bila kakšna priprava v teku, je to bila duhovna in ne telesna. V petnajstih dnevih lahko prehodiš le neko omejeno število kilometrov. In teh je veliko premalo za kakšno globlje spoznavanje Himalaje in njenih prebivalcev. Zato se mi je zdelo, da bi bila najboljša priprava totalna ne-priprava. Odidi tak, kot si, in po možnosti se pred odhodom očisti vseh navlak: umskih, psiholoških, zgodovinskih. Izbriši tablico, ki jo je življenje do sedaj popisalo, in podaj se čim bolj 'prazen'.

Vtisov je brez števila. Težko jih je ubesediti. Vsak trenutek je bil do skrajnosti nasičen z nečim 'drugim', z nepričakovanim. Obisk zgodovinskih nepalskih mest v dolini Kathmandu je enkraten. V bližini mesta Kathmandu najdeš antično budistično stupo Swayambhunath, hindujski tempelj Pashupatinath in cvetočo tibetansko postojanko z budističnim samostanom Bodhnath. In v samem mestu ti trg Durbar (=palača) predstavi na desetine templjev in palač iz 17. in 18. stoletja, ki te lahko zaposlujejo cele dneve. Mesto Patan, ki je ločeno od Kathmanduja z reko Bagmati in je starejše od njega, ima izredno bogato budistično zgodovino, ki sega do legendarnega cesarja Ashoka (250 pr. Kr). Njegov trg Durbar je enako bogat s templji in cesarskimi palačami. Pravi biser pa je mesto Bhaktapur (65.000 prebivalcev), prosto vsakega prometa in nakopičeno s trgi, palačami, templji in samostani. Vse v njem govori in priča o tisočletni kulturi, ki je še vedno živa v umetniških obrtniških izdelkih lončarjev, rezljačev lesa in tkalcev.

Časa je vedno zmanjkovalo. Hiteti je bilo treba v dolino Khumbu. Dvajsetsedežno letalo nas je odložilo v vasi Lukla na 200 metrov dolgi pristajalni ploščadi, ki se konča ob ogromni navpični skali. Vsak meter je točno izračunan. Tu se je začela naša hoja v spremstvu 14 nosačev in kuharjev ter 7 jakov: Phakding, Namche Bazar, Shyangboche, Khumjung s svojo svetо goro Khumbila, na katero se ne sme povzpeti noben človek, Tengboche, Pangboche, Pheriche, Lobuche, Gorak Shep, Kala Pattar (5545 m). Spet sem pri naštevanju imen, ki hranijo žive spomine: težko prespane noči pod šotori s temperaturo –20°C, hitro dihanje, počasno vzpenjanje, srečavanje ljudi ob hišah, na poti pod težkimi tovori, in vse zaobjeto v enkratni galeriji himalajskih velikanov z Mount Everestom (Sagarmatho po nepalsko, Chomolungmo po tibetansko) skoraj vedno pred očmi.

Samo dve sliki iz spomina: večer pri družini v kraju Pheriche. Poleg očeta in matere ter malega fantka in deklice, njihovih otrok, so zbrani okoli razgrete pečke še drugi šerpi, morda prijatelji ali sorodniki. Pijemo čaj. Potem se dvigne glas z napevom. Kmalu se pridružijo glasovi vseh šerp. Pesem pripoveduje stare zgodbe iz doline Khumbu. Fantek in deklica vstaneta in pričneta rajati v krogu. Ko se tradicionalni verzi iztečejo, se improvizirajo novi, kot jih navdihuje trenutno občutje, le da se zabava ne bi končala prehitro. Vsi smo očarani, še posebno, ker vemo, da ni v navadi deliti take družinske trenutke s tujci. Podobno gostoljubnost smo doživeli v vasi Khumjung, ko nas je naš sidar Ching Nagum Šerpa povabil, naj obiščemo na domu njegovo mater. Dom je zidana hiša z enotnim prostorom v pritličju, kjer se hranijo poljski pridelki in kjer prezimijo domače živali. V prvem nadstropju prostorna dnevna soba, ki služi tudi za prenočevanje, in mali prostor z ognjiščem za kuhanje. Na steni prilepek v slovenščini z oglasom Elanovih smuči in slovenske smučarske ekipe. Oče mi razloži, da je njegov sinček njihov veliki občudovalec. Vrsta obrtniško izdelanih bakrenih posod, in še posebno njihova velikost, zbudi našo pozornost. Mati nam razloži, da ljudje preživljajo zimski čas (od decembra do marca) skoraj nepretrgoma v svojih hišah in se v dolgih večerih stalno obiskujejo. Takrat tudi pripravijo večerje za vse, ki pridejo na obisk. Sodeč po velikosti posod, teh ne more biti malo!

Tomo Česen je v knjigi Sam tako opisal svoja doživetja v teh krajih:

"...opazil (sem) v mnogih očeh veliko sreče. A tudi žalosti, trpljenja, hrepenenja po nečem, kar nikoli ne bo. Mar ni to del vsakega življenja? Na nepalskih rokah in nogah se lahko vsak trenutek prepričaš, da jim je trdo delo vsakdanji spremljevalec. Kje je tista eksotika in romantika vzhoda? Za te ljudi tega enostavno ni. Vse to smo si izmislili mi, ki pridemo enkrat ali dvakrat na leto, prav tolikokrat vzdihnemo o njihovem nepokvarjenem življenju, toda na koncu komaj čakamo, da gremo domov."

Z budizmom in budisti sem se srečaval velikokrat že pred odhodom v Nepal. Njihova prisotnost na zahodu se stalno veča in danes se računa, da ima Amerika 5 milijonov budistov in Evropa 4 milijone. Površna predstava istoveti budizem z molitvenimi zastavicami in molitvenimi mlinčki, z *mani* (veličastnimi molilnimi zidovi iz klesanih priprošnjih tablic), z *mandalami* (geometričnimi predstavami, sestavljenimi iz večbarvnega peska ali naslikanimi kot *tangha* na platnu), z njihovimi templji in morda še z naukom o vnovičnem rojstvu, z *nirvano* (praznina) in 'meditacijo'. To so samo nekateri zunanji in obredni znaki in oblike budizma, ki jih je treba vstaviti v neki izredno razčlenjen in kompleksen mozaik.

Potovanje v Nepal je obogatilo in popestrilo sliko, ki sem si jo ustvaril predvsem iz knjig, z zunanjimi estetskimi elementi, pa tudi z osebnimi stiki, ki so bili izredno zanimivi. Najvažnejši budistični samostan v dolini Khumu, kjer živijo Šerpi, je postavljen v vasi Tengboche. Njihova budistična tradicija prihaja in je tesno povezana z zgodovino in razvojem budizma v Tibetu. V samostanu sem prisostvoval dve uri popoldanski molitvi redovnikov, ki traja pet ur. Potem smo imeli sprejem pri Tengboche Rinpocheju (opatu samostana). Pogovor v obliki vprašanj je tekel predvsem okrog nekaterih temeljnih vrednot: mir, duhovnost, različna verstva in njihov specifični doprinos k skupnemu dobremu. Ob zaključku je Rinpoche vsakemu obesil okoli vratu tradicionalno *kato* - svileno ruto, znak njegovega blagoslova.

Tukaj bi bilo predolgo govoriti o zgodovini budizma, njegovih osnovnih predpostavkah, njegovih zgodovinskih tekstih, njegovem razvoju in razvejanosti, ki je pripeljala do številnih šol, ki danes delujejo v okviru budizma. Budizem ni teistična religija, a istočasno je važno poudariti, da ni samo psihologija. Sergej Bulgakov v zvezi z budizmom poudarja, da moramo doumeti pojem o praznini ne kot absolutno ničlo, ampak kot neko pozitivno vrednoto, in to na najvišji stopnji. 2500-letna zgodovina budizma zahteva resno in poglobljeno obravnavo. Slovenci imamo kar nekaj poznavalcev budizma, predvsem Iva Svetino.

Rad bi zaključil ta spomin na obisk v Nepalu z verzi Lucije Stupice v pesmi *Moja potovanja so krogi iskalca* (iz zbirke *Celo na soncu*): *Zato se zvečer vračam k zgodbam, ki razkrivajo / globoke povezave in nemogoče razdalje.*

Med vožnjo z avtom iz Gorice v London se mi je vsiljevalo vprašanje: kako povzeti z nekaj besedami tako doživetje? Odgovor je prišel nepričakovano in v angleščini: "Blooming wound" (cvetoča rana). Danes razumem malo bolje, zakaj.

Mitja Bregant